

ZPRAVODAJ KVZ

ZPRAVODAJ KANCELÁŘE
VLÁDNÍHO ZMOCNĚNCE PRO
ZASTUPOVÁNÍ
ČESKÉ REPUBLIKY PŘED
EVROPSKÝM SOUDEM
PRO LIDSKÁ PRÁVA

2025

číslo 3 | září | ročník 13

Judikáty Soudu za první čtvrtletí roku 2025

Dobré mravy

*Uab Profarma a Uab Bona
Diagnosis proti Litvě*

Zneplatnění veřejné zakázky

Státní služba

Cavca proti Moldavsku

Testování profesní integrity
státních zaměstnanců

Hate speech

Minasyan a ostatní proti Arménii

Ochrana osob podporujících
LGBTQ komunitu

Občanské právo

Vlastnické právo 7

Uab Profarma a Uab Bona Diagnostika proti Litvě

Zneplatnění veřejné zakázky z důvodu, že dodavatelské společnosti jednaly ve zlé víře.

Žalud proti České republice

Náhrada za nucené omezení vlastnického práva v důsledku regulace nájemného v 90. letech.

Hate speech 9

Minasyan a ostatní proti Arménii

Ochrana osob podporujících LGBTQ komunitu.

Právo veřejných činitelů na soukromí 12

Toth a Crişan proti Rumunsku

Zveřejnění fotografie policistů při výkonu jejich povinností.

Rodinné právo 15

F. D. a H. C. proti Portugalsku

Procesní záruky v návratovém řízení podle Haagské úmluvy.

H. W. proti Francii

Výklad pojmu „manželských povinností“ a právo na sexuální svobodu.

Absence podstatné újmy .. 19

Brož proti České republice

Důsledky zproštění výkonu funkce insolvenčního správce v jednom řízení.

Trestní právo

Spravedlivé řízení 21

Gorše proti Slovinsku

Dohody o vině a trestu a jejich dopad na požadavek nestrannosti soudu a presumpci nevin.

Yoncheva proti Bulharsku

Formulace tiskové zprávy státního zastupitelství o vyšetřování stěžovatelky a presumpce nevin.

F. S. M. proti Španělsku

Poskytnutí procesních úprav obviněnému s omezenými kognitivními schopnostmi za účelem zajištění jeho účinné účasti na řízení.

Právo na život 26

Laterza a D'Errico proti Itálii

Vyšetřování úmrtí potenciálně způsobeného nemocí z povolání.

Sexuální násilí 28

K. M. proti Severní Makedonii

Pozitivní závazky státu při ochraně nezletilé osoby proti sexuálnímu obtěžování.

X proti Kypru

Vyšetřování oznámení o skupinovém znásilnění.

Ochrana obydlí a korespondence 32

Macharik proti České republice

Získání obsahu e-mailové komunikace stěžovatelky pro účely jejího trestního stíhání.

Reznik proti Ukrajině

Domovní prohlídka v sídle advokáta a zabavení materiálů a elektronických zařízení.

Životní prostředí 38

Cannavacciuolo a ostatní proti Itálii

Důsledky dlouhodobého a rozsáhlého znečištění regionu neoprávněným nakládáním s nebezpečnými odpady.

Cizinecké právo 43

F. B. proti Belgii

Určování věku u migrantů.

Právo na vzdělání 46

Salay proti Slovensku

Umístění romského žáka do třídy pro děti s lehkým mentálním postižením.

Právo na informace 49

Girginova proti Bulharsku

Odmítnutí žádosti novinářky o poskytnutí odůvodnění soudního rozhodnutí o nezákonném tajném sledování.

Státní služba 51

Cavca proti Moldavsku

Řízené provokace testující profesní integritu státních zaměstnanců.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Osoby s postižením 53

Účinné vyšetřování 54

Spravedlivý proces 54

Velký senát Soudu

Cizinecké právo 57

Prohlídky prostor právnické osoby 57

Výkon rozsudků Soudu

Zprávy předložené Výboru ministrů 58

Ukončení výkonu rozsudků a rozhodnutí 59

Anotace rozsudků a rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva obsažené ve Zpravodaji nejsou úředními rozhodnutími a nejsou závazné. Jsou však autorskými díly chráněnými autorským právem. Zpravodaj jako celek ani jednotlivé anotace v něm obsažené proto nesmí být bez předchozího souhlasu státu reprezentovaného Ministerstvem spravedlnosti zpřístupňovány veřejnosti ani jinak užívány, zejména rozmnožovány, nad rámec volného užití dle § 30 autorského zákona a zákonných licencí dle § 31 a násl. autorského zákona.

Přehled použitých piktogramů

Jednotlivé články Úmluvy a protokolů

článek 2: Právo na život

článek 3: Zákaz mučení

článek 4: Zákaz otroctví
a nucených prací

článek 5: Právo na svobodu
a osobní bezpečnost

článek 6: Právo na spravedlivé
řízení

článek 8: Právo na respektování
soukromého a rodinného života

článek 9: Svoboda myšlení,
svědomí a náboženského
vyznání

článek 10: Svoboda projevu

článek 11: Svoboda
shromažďování a sdružování

článek 14: Zákaz diskriminace

článek 1 Protokolu č. 1:
Ochrana majetku

článek 2 Protokolu č. 1:
Právo na vzdělání

článek 3 Protokolu č. 1:
Právo na svobodné volby

článek 2 Protokolu č. 4:
Svoboda pohybu

Ostatní piktogramy

Rozhodnutí proti ostatním
státům Rady Evropy

Rozhodnutí proti
České republice

Rozhodnutí velkého senátu
Soudu

Mezistátní stížnost

Občanské právo

Správní právo

Trestní právo

Užitečné odkazy

Slovo úvodem

Milé čtenářstvo,

co spojuje legislativní zakotvení nepřijatelnosti tělesného trestání dětí, zákaz umísťování dětí do tří let do ústavních zařízení a posílení procesních práv dětí mladších 15 let? Všechno se dá vyřešit kolektivní stížností. Kolektivní stížnosti se nezabývají konkrétními případy jednotlivců, ale systémovým selháním – tím, že stát dlouhodobě neplní své závazky vůči větší skupině osob. Není tak časté, aby se o nich psalo v úvodnicích – pozornost obvykle směřuje k individuálním případům projednávaným Evropským soudem pro lidská práva. A přesto právě kolektivní stížnosti otevírají dveře ke změnám, které by jinak zůstaly dlouho zavřené.

Pojďme se tedy tentokrát podívat, jak si Česká republika vede v implementaci rozhodnutí Evropského výboru pro sociální práva. Ten doposud vydal proti České republice 8 rozhodnutí, z toho v 7 případech rozhodl o porušení Evropské sociální charty. Ačkoli se jedná o nepříznivou bilanci, nejde o žádné překvapení. Kolektivní stížnosti zpravidla upozorňují na dlouhodobé nedostatky, které jsou známé a opakovaně na ně poukazují i další mezinárodní orgány, včetně štrasburského soudu. Rozhodnutí Výboru pak často slouží jako další potřebný impuls, který pomůže urychlit řešení problému, jenž už dávno volá po změně.

Letos v létě Česká republika konečně zakotvila do svého právního řádu výslovnou nepřijatelnost tělesného trestání dětí. Tato dlouho očekávaná změna jasně říká, že děti mají právo vyrůstat bez násilí. Jedná se o významný krok posilující ochranu práv dětí navazující na kolektivní stížnost organizace [APPROACH](#), která vedla již v roce 2015 k rozhodnutí, že naše právní úprava v této oblasti nesplňuje standardy (nejen) Evropské sociální charty. Ano, na výsledek jsme si museli počkat 10 let, ale vytrvalost se vyplatila. Jedná se o skutečnou systémovou změnu, která se podařila díky spolupráci napříč institucemi a organizacemi. Klíčovou roli v tomto procesu sehráli spolu s KVZ zástupci resortů, nevládních organizací, zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Kancelář veřejného ochránce práv, sociální pracovníci, psychologové, soudci, advokáti i zákonodárci. Každý z nich do procesu přinesl nezastupitelnou perspektivu a odbornost, a právě společné úsilí umožnilo prosadit změnu, která by jinak mohla zůstat jen na papíře doporučení. Ukazuje se, že pokud jde o ochranu nejzranitelnějších, dobrá vůle a odbornost umí táhnout za jeden provaz – a dosáhnout konkrétního výsledku. Tento případ je příkladem síly kolektivních stížností.

Za poslední roky jsme díky této agendě dosáhli dalších zásadních posunů. Historicky první dokončená implementace rozhodnutí Výboru z roku 2020 se týká kolektivní stížnosti, kterou podaly organizace [ERRC](#) a [MDAC](#). V květnu letošního roku Výbor oficiálně potvrdil, že přijatá opatření uvedla český právní rámec do souladu s jeho rozhodnutím týkajícím se nevhodnosti ústavní péče o děti do tří let, konkrétně fungování tzv. kojeneckých ústavů, jejichž brány se definitivně zavřely 31. prosince 2024. V reakci na rozhodnutí stát přijal širokou škálu legislativních i praktických opatření, jejichž příprava a realizace probíhaly několik let a vyžadovaly intenzivní meziresortní spolupráci.

Výrazně jsme pokročili i v zajištění adekvátní právní pomoci v řízení vůči dětem mladším 15 let v návaznosti na rozhodnutí [ICJ](#) z roku 2020. Novela zákona o soudnictví ve věcech mládeže zavedla povinné právní zastoupení dítěte od počáteční fáze řízení a možnost alternativního řešení sporu bez soudního procesu. Na kritiku Výboru ve věci [Transgender Europe a ILGA-Europe](#) z roku 2018 reagují metodiky Ministerstva zdravotnictví a Ministerstva vnitra, dle kterých je úřední změna pohlaví podmíněna pouze lékařskou diagnózou transsexualismu.

Na stole však leží i další aktuální výzvy. Jedná se o rozhodnutí z roku 2023 navazující na kolektivní stížnost organizace [ERRC](#), které kritizuje absenci sběru etnických údajů o dětech v institucionální péči. Nyní připravujeme metodiku takového sběru dat – anonymního a kontinuálního – jako nástroje pro odhalování nerovností, průběžné vyhodnocování a formulaci opatření pro spravedlivější přístup ke všem dětem. Jako každou systémovou změnu, i zavádění sběru etnických dat je nutné doprovodit důslednou osvětou – jak vůči odborné veřejnosti, tak směrem k široké společnosti. Jen tak lze předejít nedorozuměním a zajistit, že nový nástroj bude vnímán jako prostředek podpory rovnosti, nikoliv stigmatizace. Nezajištění transparentnosti odměňování a absence dostatečného měřitelného pokroku v podpoře rovných příležitostí žen a mužů v oblasti odměňování a při zajištění vyváženého zastoupení žen v rozhodovacích orgánech soukromých společností jsou témata, která nastoluje rozhodnutí ve věci [UWE](#) z roku 2019. S účinností od 1. června 2025 tzv. flexibilní novela zákoníku práce zakotvila zákaz uzavírání doložek mlčenlivosti o výši příjmu. Žádoucí je zakotvit povinnost zaměstnavatelů zveřejňovat v inzerci volných pracovních míst informaci o výši základní složky mzdy a včas transponovat příslušné směrnice Evropského parlamentu a Rady EU. Dalším během na dlouhou trať je implementace rozhodnutí [FEANTSA](#) a [ERTF](#) z let 2016 a 2024, dle kterých Česká republika především neposkytuje dostatečné zdroje pro sociální bydlení a nedostatečně garantuje přístup k dávkám na bydlení rodinám s nízkými příjmy v sociálně vyloučených lokalitách. Tato pochybení v praxi neúměrně zatěžují romské komunity. Čeká nás proto například analýza možného dopadu zákona o podpoře bydlení na zranitelné skupiny osob s cílem identifikovat případná další opatření, která je třeba přijmout k zajištění přiměřeného bydlení pro tyto skupiny osob.

Vedle těchto probíhajících implementací byly Výboru předloženy kolektivní stížnosti, o kterých dosud nebylo rozhodnuto a které nastolují otázku dostupnosti předškolního vzdělávání dětem se sociálním znevýhodněním (ERRC) a přístupu osob se zdravotním postižením ke komunitním sociálním službám (Autism-Europe). Každá z nich je potenciálním nositelem změny, která může mít reálný dopad na každodenní život tisíců lidí.

Rozhodnutí Výboru mohou významně ovlivnit podobu veřejných politik – pokud stát reaguje s odpovědností a respektem k mezinárodním závazkům. Česká republika v posledních letech opakovaně ukazuje, že právě takový přístup je možný.

Ať vám podzimní dny přinesou radost, třeba i při listování naším Zpravodajem.

Eva Petrová,
zástupkyně vládního zmocněnce

Vlastnické právo

Rozsudek ze dne 7. ledna 2025 ve věcech č. 46264/22 a 50184/22 – Uab Profarma a Uab Bona Diagnosis proti Litvě

Senát druhé sekce Soudu rozhodl jednomyslně, že vnitrostátní soudy nepřekročily prostor pro uvážení v řízení o zrušení smluv mezi soukromými společnostmi a státem na nákup testů v období pandemie Covid-19 a vydáním rozhodnutí o vrácení podstatné částky, kterou společnosti od státu obdržely. Společnosti totiž jednaly s cílem dosáhnout nepřiměřeně vysokého zisku v době nouzového stavu. Nedošlo tak k porušení čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V březnu 2020, během stavu nouze vyhlášeného v Litvě s ohledem na šíření pandemie Covid-19, se první

stěžovatelka v rámci veřejné zakázky ministerstva zdravotnictví a Národní laboratoře pro dohled nad veřejným zdravím (NVSPL) zavázala dodat 510 000 rychlých testů za celkovou cenu 6 050 000 eur. Zakázka byla zadána na základě jednání přímo s první stěžovatelkou bez zveřejnění. V den zadání zakázky podepsala první stěžovatelka kupní smlouvu s druhou stěžovatelkou, na jejímž základě se druhá stěžovatelka zavázala dodat první stěžovateli 510 000 rychlých testů za celkovou cenu 5 904 800 eur. Následně též den druhá stěžovatelka zadala subdodávku několika dalším společnostem, aby jí pomohly získat požadované množství testů, a nakonec zakoupila testy za 1 135 360 eur.

Státní zastupitelství iniciovalo proti oběma stěžovatelkám civilní řízení pro bezdůvodné obohacení. Odvolací soud veřejnou zakázku i kupní smlouvu prohlásil za neplatné, a to z důvodu porušení zásad transparentnosti a racionálního využívání veřejných prostředků ze strany zadavatele a rozporu s dobrými mravy ze strany stěžovatelek, které se snažily využít mimořádné situace a získat nepřiměřeně vysoký zisk. Jelikož vrácení věci v původním stavu nebylo zejména z důvodu použití většiny

rychlých testů možné, soud rozhodl, že stěžovatelky by měly státu vrátit přeplatek oproti tržní ceně testů (1 907 400 eur) ve výši 4 142 600 eur s úrokem z prodlení.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 1 PROTOKOLU Č. 1 K ÚMLUVĚ

Stěžovatelky namítají, že došlo k porušení jejich práva na pokojné užívání majetku dle čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě z důvodu, že jim soud nařídil vrátit podstatnou část peněz, které získaly v rámci veřejné zakázky.

Soud předně shledal, že částky, které stěžovatelky obdržely na základě sporných smluv, představovaly jejich „majetek“ ve smyslu článku 1 Protokolu č. 1, a to bez ohledu na následné zrušení těchto smluv. Rozhodnutí soudů, aby stěžovatelky vrátily část peněz, které obdržely na základě příslušných smluv, představovalo zásah do jejich práva na pokojné užívání majetku. Soud dále rozhodl, že věc bude posouzena ve světle obecné zásady v prvním odstavci čl. 1 Protokolu č. 1

([Kurban proti Turecku](#), č. 75414/10, rozsudek ze dne 24. listopadu 2020, § 74–75). Napadený zásah byl zákonný a sledoval legitimní cíl, kterým bylo zabránit korupčním praktikám a chránit veřejné prostředky.

K přiměřenosti zásahu Soud uvedl, že stát má při provádění sociálních a hospodářských politik široký prostor pro uvážení, přičemž je podstatně širší, pokud jde o povinnosti uložené účastníkům veřejných zakázek a důsledky jejich nesplnění. Kromě toho se od zadavatelů veřejných zakázek vyžaduje, aby přijali opatření ve veřejném zájmu s cílem napravit své chyby. Napravení těchto chyb by však nemělo vést k situaci, kdy by dotčená osoba musela nést nepřiměřenou zátěž (tamtéž, § 82).

V dané věci Soud neshledal žádný důvod ke zpochybnění výkladu a závěrů vnitrostátních soudů. Zprv, litevské soudy konstatovaly, že veřejné zakázky nebyly zadány v souladu se zákonem. Ačkoli NVSPL měla vzhledem k mimořádným okolnostem způsobeným pandemií Covid-19 právo zadat zakázky v rámci vyjednávání bez zveřejnění, byla přesto povinna dodržovat zásady

transparentnosti a racionálního využívání veřejných prostředků. Tato instituce však neprovedla posouzení nabídek různých dodavatelů a zadala zakázku dodavateli, kterého si vybralo ministerstvo zdravotnictví.

Zadruhé, vnitrostátní soudy shledaly, že stěžovatelky jednaly ve zlém víře a snažily se využít mimořádné situace v oblasti veřejného zdraví k dosažení nadměrného zisku. Vnitrostátním orgánům zejména poskytly nepřesné informace o výrobci testů, což mělo vliv na jejich cenu. Druhá stěžovatelka se sice neúčastnila veřejné zakázky, ale jednala koordinovaně s první stěžovatelkou. Důvody pro zrušení smlouvy o veřejné zakázce byly tedy stejně relevantní i pro zrušení kupní smlouvy mezi první a druhou stěžovatelkou.

Úkolem Soudu přitom není posuzovat přiměřenost ceny daných testů, ani toho, jaké měly být důsledky zneplatnění příslušných smluv, ale otázky, zda rozhodnutí vnitrostátních soudů, která se snažila napravit chyby při zadávání veřejné zakázky, neuložila na stěžovatelky nepřiměřené břemeno. Soud dospěl k závěru, že nikoliv.

Vnitrostátní soudy shledaly, že za daných okolností nebylo možné uplatnit restituci v naturáliích a obnovit stav, který existoval před napadenými transakcemi, protože veřejná zakázka byla zcela splněna a stát již využil většinu testů. Nařídily tak stěžovatelkám, aby

vrátily částku, kterou stát za testy přeplatil. Soud v této souvislosti zopakoval, že dobrá víra smluvních stran je relevantním faktorem při určování náhrady, která má být přiznána po zrušení smlouvy (*mutatis mutandis* [Demiray proti Turecku](#), 61380/15, rozsudek ze dne 18. dubna 2023, § 61–62).

Byť Soud uznal, že veřejné orgány porušily při zadávání veřejné zakázky zákon, tato skutečnost nemůže ospravedlnit zproštění stěžovatelek odpovědnosti za porušení závazků, které jim ukládá relevantní občanské právo, včetně požadavku jednání v souladu s dobrými mravy. To by totiž vyústilo v situaci, že by si mohly ponechat nadměrný zisk na úkor veřejných financí.

Zároveň Soud vyzdvihl, že dodavatelé ucházející se o veřejnou zakázku jsou tržní subjekty, které sledují své vlastní komerční zájmy. Smluvní vztahy mezi dodavateli a státními orgány při veřejné zakázce tedy nelze srovnávat se situacemi, kdy státní orgány vykonávají své správní pravomoci svěřené jim zákonem vůči osobám či subjektům v subordinovaném postavení.

Stěžovatelky poukazovaly na to, že NVSPL nakonec nemusel nést následky svého pochybení, jelikož pokutu, kterou mu uložil prvostupňový soud, pak zrušil odvolací soud. V této souvislosti však Soud zdůraznil, že předmětné veřejné zakázky se uskutečnily během pandemie Covid-19, kdy orgány musely promptně řešit krizi

v oblasti veřejného zdraví a kdy nutnost jednat s mimořádnou rychlostí zvýšila pravděpodobnost vzniku chyb. Absence finančních důsledků pro NVSPL není sama o sobě dostatečná k závěru, že zásah do vlastnických práv stěžovatelek byl nepřiměřený.

Soud tak shledal, že vnitrostátní orgány nepřekročily širokou míru pro uvážení, která jim byla v daném kontextu přiznána, a nedošlo k porušení čl. 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

Rozsudek ze dne 20. března 2025 ve věci č. 8055/23 – Žalud proti České republice

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost týkající se náhrady za nucené omezení vlastnického práva otce stěžovatele v důsledku regulace nájemného v 90. letech. Soud konstatoval, že právní úprava sledovala legitimní cíl a otec

stěžovatele nebyl nucen nést nepřiměřené individuální břemeno.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Na základě restitučních předpisů byl otec stěžovatele v roce 1991 navrácen bytový dům s deseti byty, které podléhaly regulaci nájemného. Někteří původní nájemci následně byty opustili, a část bytů tak byla pronajímána mimo tento režim.

V dubnu 2004 podal otec stěžovatele žalobu, v níž požadoval po státu zaplacení částky ve výši 2 466 409,- Kč jakožto náhradu za nucené omezení vlastnického práva způsobené regulací nájemného v deseti bytových jednotkách v jeho domě, a to v období od 1. ledna 1992 do 31. prosince 2003. Obecné soudy se touto věcí zabývaly opakovaně v návaznosti na to, jak se vyvíjela právní úprava, judikatura Ústavního soudu i Soudu.

Odvolací soud nakonec v srpnu 2020 přiznal otcí stěžovatele náhradu za omezení vlastnického práva k pěti bytovým jednotkám v období od ledna 2000 do prosince 2003, jelikož v dané době neexistoval pro

omezení vlastnického práva právní základ. Náhradu stanovil ve výši rozdílu mezi regulovaným a tržním nájemným, tedy 692 052,- Kč. Za období od ledna 1992 do ledna 2000 však odvolací soud žádné odškodnění nepřiznal, jelikož v tomto období přetrvával veřejný zájem na transformaci někdejších uživatelských vztahů k bytům v institut chráněných nájmu.

Dovolání a následnou ústavní stížnost stěžovatele, procesního nástupce svého otce, který v listopadu 2020 zemřel, Nejvyšší a Ústavní soud jako nepřipustné odmítl.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

Stěžovatel namítal, že na jeho otce bylo v rozporu s článkem 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě uvaleno nepřiměřené břemeno, jelikož nemohl byty pronajímat za nájemné, které by pokrylo alespoň náklady na údržbu bytového domu, a za období od ledna 1992 do prosince 1999 neobdržel od státu žádnou náhradu.

Soud úvodem potvrdil, že v projednávané věci došlo k zásahu do majetkových práv (otce) stěžovatele v důsledku regulace nájemného, tedy v důsledku úpravy užívání majetku ve smyslu třetí věty článku 1 Protokolu č. 1 k Úmluvě.

Soud dále připomněl, že právní situací kolem regulace a deregulace nájemného se již dříve zabýval ve věci *R & L, s.r.o. a ostatní proti České republice* (č. 37926/05,

rozsudek ze dne 3. července 2014). V té shledal, že přinejmenším v období od ledna 2002 do prosince 2006 chyběl pro zásah do majetkových práv pronajímatelů zákonný základ. V nyní posuzovaném období od ledna 1992 do konce prosince 1999 však regulace nájemného jasný právní základ měla. Tato právní úprava podle Soudu sledovala legitimní cíl sociálně-ekonomické politiky v oblasti bydlení v rámci transformace společnosti po pádu komunistického režimu.

Pokud jde o přiměřenost daného omezení vlastnického práva, Soud zdůraznil, že v době restituce domu musel být otec stěžovatele obeznámen s jeho stavem, existencí bytů s regulovaným nájemným i platnou právní úpravou. Příjmy z pronájmu domu pokrývaly, nebo dokonce převyšovaly, běžné náklady na údržbu, přičemž počet bytů podléhajících regulaci se postupně snižoval a některé byty byly pronajímány za nájemné, které bylo smluvně sjednáno. Náklady, které otec stěžovatele vynaložil na rekonstrukci a modernizaci domu, aby zvýšil jeho hodnotu, pak podle Soudu po státu nelze požadovat.

Soud dále zdůraznil, že otec stěžovatele byl za část sledovaného období odškodněn na vnitrostátní úrovni. Důvody, které vnitrostátní soudy uvedly pro zamítnutí jeho nároku za období do konce roku 1999, Soud vzhledem k vývoji judikatury na vnitrostátní úrovni

nepovažoval za svévolné ani zjevně nepřiměřené a nespatořoval důvod k jejich zpochybnění.

Soud proto s přihlédnutím ke konkrétním skutkovým okolnostem dané věci, a především pak k širokému prostoru pro uvážení, který má stát při regulaci složitých otázek vlastnických a sociálních vztahů v období přechodu od komunistického k demokratickému režimu, dospěl k závěru, že stěžovatel ani jeho otec nemuseli nést v důsledku zásahu do jejich vlastnického práva nepřiměřenou zátěž, a stížnost jako zjevně neopodstatněnou odmítl.

Hate speech

Rozsudek ze dne 7. ledna 2025 ve věci č. 59180/15 – Minasyan a ostatní proti Arménii

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal, že vnitrostátní soudy nesprávně vyvážily protichůdné zájmy

na ochranu soukromého života a svobody projevu, když zamítly občanskoprávní žalobu stěžovatelů na ochranu jejich osobnosti vůči autorovi nenávisných a homofobních článků v novinách směřujících proti stěžovatelům z důvodu jejich aktivismu a podpory práv LGBTQ osob, přičemž se nezabývaly ani diskriminační povahou napadených výroků. Došlo proto k porušení článku 8 Úmluvy samostatně i ve spojení s článkem 14 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Věc se týká čtrnácti stěžovatelů, mezi něž patří lidskoprávní aktivisté, členové nevládních organizací, novináři a výzkumní pracovníci působící v oblasti práv LGBTQ osob a práv žen. V květnu 2014 zveřejnil deník *Iravunk* článek s názvem „Slouží zájmům mezinárodní homosexuální lobby: černá listina nepřátel národa a státu“. Článek obvinil stěžovatele z propagace homosexuality a označil je za „vnitřní nepřátele národa a státu“. Obsahoval hypertextové odkazy na jejich profily na Facebooku a vyzýval veřejnost, aby se vyhýbala se kontaktu s nimi, odmítala je zaměstnat, zabránila jejich působení ve

vzdělávacích funkcích a neposkytovala jim prostor v médiích. Aktivisté za práva LGBTQ osob byli v článku označeni jako „zombie podporující homosexuální kampaně“ a článek prosazoval „nulovou toleranci“ vůči nim.

V reakci na to většina stěžovatelů požadovala stažení článku, avšak deník v červnu 2014 zveřejnil další článek, který jejich žádost zesměšňoval a stupňoval útoky na jejich aktivismus. Stěžovatelé následně podali občansko-právní žalobu, v níž namítali, že některá tvrzení uvedená v květnovém článku poškodila jejich čest a důstojnost a obsahovala výroky podněcující nenávist a diskriminaci. Během soudního řízení uspořádal šéfredaktor deníku Iravunk událost na Facebooku, v níž vyzval příznivce „tradičních hodnot“, aby se postavili za deník. V den soudního jednání se před soudem shromáždila skupina demonstrantů s transparenty proti LGBTQ osobám, přičemž případ prezentovali jako obranu národních a morálních hodnot. Deník pokračoval v kampani a zveřejňoval další články zaměřené proti stěžovatelům. Vnitrostátní soudy žalobu stěžovatelů zamítly s odůvodněním, že články spadaly do rámce svobody projevu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 14 ÚMLUVY

Stěžovatelé před Soudem namítali, že článek z května 2014, jakož i následující články představovaly vůči nim obtěžování a nenávistné projevy, které zasahovaly do jejich soukromého života, přičemž stát jim neposkytl potřebnou ochranu, a došlo tak k porušení článků 3 a 8 Úmluvy. Zároveň namítali, že dané články byly motivovány jejich aktivismem souvisejícím s právy LGBTQ osob a jejich domnělou sexuální orientací, kdy stát opomenul tyto diskriminační motivy uzнат a ochránit je před nimi. Mělo tak dojít rovněž k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s články 3 a 8. Soud se rozhodl námitky stěžovatelů posoudit z hlediska možného porušení článků 8 a 14 Úmluvy.

a) K přijatelnosti

1. Slučitelnost *ratione personae*

Část stížnosti směřující proti samotnému zveřejnění článku prohlásil Soud za nepřipustnou *ratione personae* s ustanovením Úmluvy, neboť neshledal žádný důvod, proč by předmětný novinový článek mohl být přičitatelný přímo stěžovatelskému státu (*mutatis mutandis* [Budinova a Chaprazov proti Bulharsku](#), č. 12567/13, rozsudek ze dne 16. února 2021, § 41). Noviny byly

vlastněné soukromým subjektem. Skutečnost, že předseda správní rady byl zároveň členem arménského parlamentu za vládnoucí stranu Soud nepovažoval za dostatečný důvod pro shledání, že v rámci dané pozice vystupoval jménem státu. Soud se proto dále zabýval výlučně námitkami stěžovatelů týkajícími se údajného selhání státu při plnění jeho pozitivních závazků podle článku 8 Úmluvy, konkrétně ochranou jejich soukromého života před údajnými zásahy ze strany třetích osob.

2. Použitelnost článků 8 a 14 Úmluvy

Soud konstatoval, že květnový článek byl zjevně motivován nenávistí vůči LGBTQ osobám a útočil na stěžovatele kvůli jejich aktivismu v oblasti podpory a ochrany práv těchto osob, jakož i skutečnosti, že se veřejně vyjadřovali proti homofobii. Článek výslovně podněcoval širokou veřejnost k zásahům do různých aspektů soukromého života stěžovatelů prostřednictvím škodlivých diskriminačních činů. Soud proto neměl pochyb o tom, že tyto projevy zasáhly psychickou pohodu, důstojnost a pověst stěžovatelů spadající do působnosti

ochrany článku 8 Úmluvy (srov. např. [Beizaras a Levickas proti Litvě](#), č. 41288/15, rozsudek ze dne 14. ledna 2020, § 109 a 117). Soud zároveň uznal, že stěžovatelé měli přinejmenším hájitelné tvrzení, že jejich vnímaná sexuální orientace a úzké propojení s komunitou LGBTQ osob byly motivací pro zveřejnění vůči nim útočných článků, a požívaly proto ochrany i článku 14 Úmluvy (srov. [Aghdgomelashvili a Japaridze proti Gruzii](#), č. 7224/11, rozsudek ze dne 8. října 2020, § 47). Ukázal přitom nejen na zjevně homofobní postoje autora a jeho nepochybnou snahu poškodit LGBTQ komunitu, ale i na obsah jednotlivých článků, dle kterých stěžovatele vnímal nejen jako aktivisty, ale i za členy této komunity. Soud za nejvhodnější proto považoval posoudit stížnost stěžovatelů prizmatem článku 8 samostatně, jakož i ve spojení s článkem 14 Úmluvy (*mutatis mutandis* [Identoba a ostatní proti Gruzii](#), 73235/12, rozsudek ze dne 12. května 2015, § 92).

b) K odůvodnění

1. Obecné zásady

Soud připomněl, že pozitivní povinnosti plynoucí z článku 8 Úmluvy zahrnují přijetí opatření zaměřených na zajištění respektování soukromého života i v oblasti vztahů mezi jednotlivci navzájem, což předpokládá existenci a účinné fungování právního systému určeného k ochraně těchto práv (*Aksu proti Turecku*, č. 4149/04 a 41029/04, rozsudek velkého senátu ze dne 15. března 2012, § 59 a 68). Zároveň uvedl, že v případech, kdy je zásah do práv chráněných článkem 8 Úmluvy způsoben výkonem práva jiných osob na svobodu projevu podle článku 10, je nutné jednotlivé chráněné zájmy proti sobě vyvažovat, přičemž je třeba mít na paměti, že mezi oběma články neexistuje hierarchický vztah (tamtéž, § 63). Tam, kde se vnitrostátní soudy zabývaly nastolením spravedlivé rovnováhy mezi proti sobě stojícími právy v souladu se zásadami vyplývajícími z judikatury Soudu, bude třeba silných důvodů, aby Soud nahradil jejich názor svým vlastním, neboť v takovém případě jim náleží široky prostor pro uvážení (tamtéž, § 66–67). Pokud ale význam nebo rozsah jednoho z kolidujících práv nebyl řádně zohledněn, je prostor pro uvážení vnitrostátních soudů úzký. V případech, kde jsou napadená prohlášení *prima facie* diskriminačního charakteru, posouzení Soudu musí být rovněž ovlivněno povinnostmi vyplývajícími z článku 14

Úmluvy, a to zejména povinností bojovat proti diskriminaci (*mutatis mutandis* *Budinova a Chaprazov proti Bulharsku*, cit. výše, § 91) včetně diskriminace na základě sexuální orientace (*Salgueiro da Silva Mouta proti Portugalsku*, č. 33290/96, rozsudek ze dne 21. prosince 1999, § 28).

2. Použití těchto zásad na projednávanou věc

(i) Účinný právní systém

V projednávané věci se dle Soudu jediným prostředkem nápravy dostupným stěžovatelům jevila být občanskoprávní žaloba na ochranu osobnosti. K tomu Soud připomněl, že volba prostředků k zajištění ochrany práva dle článku 8 Úmluvy spadá do prostoru uvážení státu. Ve vztahu k činům zasahujícím do psychické integrity jednotlivce, které nepředstavují závažné trestné činy či nejsou přímými slovními útoky a fyzickými výhrůžkami motivovanými diskriminačními postoji (*Beizaras a Levickas proti Litvě*, cit. výše, § 111), postačí, pokud právní rámec tvoří správní nebo občanskoprávní prostředky nápravy, které jsou způsobilé poskytnout dostatečnou ochranu (*mutatis mutandis* *Söderman proti Švédsku*, č. 5786/08, rozsudek velkého senátu ze dne 12. listopadu 2013, § 85 a 108). V tomto ohledu Soud označil občanskoprávní žalobu na ochranu osobnosti alespoň v teoretické rovině za dostatečnou, neboť se nezdá, že by vnitrostátním soudům cokoliv bránilo, aby se při

jejím posuzování zabývaly jak vyvažováním protichůdných zájmů, tak možnou diskriminační a nenávisťnou povahou napadených výroků, a aby v případě potřeby poskytly odpovídající a dostatečnou ochranu v podobě veřejné omluvy, zveřejnění následného soudního rozhodnutí a náhrady nemajetkové újmy. Soud měl však pochybnosti o účinnosti daných ustanovení občanského zákoníku v praxi, a to vzhledem k absenci relevantní vnitrostátní judikatury, jakož i ke způsobu posouzení konkrétního případu stěžovatelů.

(ii) Přezkum případu stěžovatelů ze strany vnitrostátních soudů

Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy nenastolily v případě stěžovatelů spravedlivou rovnováhu mezi dotčenými zájmy v souladu se zásadami plynoucími z článků 8 a 10 Úmluvy vykládanými ve světle článku 17. Soud zejména poukázal na skutečnost, že vnitrostátní soudy přikládaly plnou váhu právu autora jakožto novináře informujícího o otázce veřejného zájmu na svobodu projevu, zatímco dopad jeho výroků na stěžovatele a jejich soukromý život hodnotily jen okrajově či

vůbec. V této souvislosti Soud připomněl, že ochrana poskytovaná článkem 10 Úmluvy novinářům je podmíněna tím, že jednají v dobré víře s cílem poskytovat přesné a spolehlivé informace v souladu se zásadami odpovědné žurnalistiky (*Bédat proti Švýcarsku*, č. 56925/08, rozsudek velkého senátu ze dne 29. března 2016, § 50), a to i ve vztahu k informování o záležitostech veřejného zájmu. Výkon svobody projevu je neoddělitelně spojen s povinnostmi a odpovědnostmi, které mohou nabývat zásadního významu, pokud jako v projednávaném případě dochází k útokům na pověst soukromých osob a k narušování práv druhých (*Bladet Tromsø a Stensaas proti Norsku*, č. 21980/93, rozsudek velkého senátu ze dne 20. května 1999, § 65).

V projednávaném případě byl autor článku přesvědčen, že homosexualita je úchylnost, jež by se neměla stát v Arménii normou. Skrze články ventiloval svůj hněv vůči stěžovatelům z důvodu jejich aktivismu a podpory LG-BTQ komunitě. Ve své podstatě podněcoval k intolerance, nepřátelství a diskriminaci vůči LGBTQ osobám a vůči těm, kteří jako stěžovatelé, podporovali jejich práva, se zjevně zamýšleným cílem je zastrašit tak, aby

upustili od veřejného vyjadřování podpory LGBTQ komunitě (srov. [Identoba a ostatní proti Gruzii](#), cit. výše, § 70). Soud nemohl přijmout jako příklad odpovědné žurnalistiky článek, který šíří nenávist, nepřátelství a diskriminaci vůči menšině, v tomto případě vůči LGBTQ komunitě, jež se v rozhodné době jevila být jedním z hlavních terčů široce rozšířeného nepřátelství, nenávistných projevů a násilí motivovaného nenávistí v žalovaném státě ([Oganezova proti Arménii](#), č. 71367/12 a 72961/12, rozsudek ze dne 17. května 2022, § 87–122) a vůči těm, kteří (jako stěžovatelé) byli aktivní v prosazování a obhajobě práv této menšiny. Vnitrostátní soudy nepřiznaly nepřátelský tón a úmysly autora a nepřihlédly ani k dopadu jeho výroků na práva stěžovatelů podle článku 8 Úmluvy. Naopak jeho projevy bagatelizovaly a vyhodnotily jako legitimní projev "kritiky" v rámci debaty o otázce veřejného zájmu. Tím, že takto postupovaly, vnitrostátní soudy neochránily stěžovatele před projevy prosazujícími intoleranci a škodlivé jednání v rozporu s článkem 8 Úmluvy. Zároveň nesplnily ani svou pozitivní povinnost dle článku 14 Úmluvy náležitě reagovat na tvrzenou diskriminaci stěžovatelů z důvodu jejich vnímané sexuální orientace a jejich vztahu k LGBTQ komunitě, neboť se jakkoliv nezabývaly diskriminační povahou napadených výroků (srov. [Budinova a Chaprazov proti Bulharsku](#), cit. výše, § 95).

Soud proto uzavřel, že vnitrostátní soudy neprovedly nezbytné vážení protichůdných zájmů dle zásad plynoucích z jeho judikatury a způsobem, kterým aplikovaly vnitrostátní právo, neposkytly stěžovatelům potřebnou ochranu proti nenávistným projevům a diskriminaci. Došlo proto k porušení článku 8 Úmluvy, a to samostatně i ve spojení s článkem 14. Současně s tím odmítl námitku vlády na opožděné podání stížnosti, neboť stěžovateli uplatněný vnitrostátní opravný prostředek nebyl *a priori* nezpůsobit jim poskytnout ochranu. Nelze jim proto vyčítat, že se jeho prostřednictvím pokusili zjednat nápravu.

Právo veřejných činitelů na soukromí

Rozsudek ze dne 25. února 2025 ve věci č. 45430/19 – Toth a Crișan proti Rumunsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně shledal neporušení práva stěžovatelů – policistů na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy, když vnitrostátní soudy nastolily spravedlivou rovnováhu v civilním řízení proti autorce příspěvku na sociální síti, v němž kritizovala chování stěžovatelů při řešení

přestupku, připojila jejich fotografii a v odpovědi na komentář jednoho i jmenovala. Některé komentáře dalších osob byly navíc urážlivé vůči stěžovatelům.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé jsou policisté. V roce 2016 měli spor se dvěma osobami při uložení pokuty za přestupek jednak za nesprávné odložení domovního odpadu, jednak za chování vůči stěžovatelům. Vnitrostátní soudy ale k žalobě jedné z osob, směřující proti uložení pokuty, shledaly, že stěžovatele neurážela. Následně tato osoba umístila prostřednictvím svého facebookového účtu příspěvek do veřejné skupiny spolu s fotografií stěžovatelů, ve kterém uvedla, že ji stěžovatelé slovně napadali a strkali do ní a že mají málo důstojnosti a respektu vůči lidem. Některé navazující komentáře od dalších osob urážely stěžovatele, jiné se jich zastávaly. V jedné odpovědi autorka příspěvku jmenovala jednoho stěžovatele, odmítla ale, že by usilovala o jejich očernění. Stěžovatelé se marně u vnitrostátních soudů domáhali v občanskoprávním řízení po autorce

příspěvku zadostiučinění za nemajetkovou újmu a omluvy. Autorka příspěvku neúspěšně usilovala o potrestání stěžovatelů v trestním nebo disciplinárním řízení.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali, že zamítnutím žaloby proti autorce příspěvku došlo k porušení jejich práva na respektování soukromého života a dobré pověsti.

Soud odkázal na obecné zásady stran posuzování, zda vnitrostátní soudy nastolily spravedlivou rovnováhu mezi právem na ochranu soukromého života a svobodou projevu. Hlavní kritéria pro vyvažování jsou zde: přispění do debaty ve veřejném zájmu; známost a předchozí chování dotčené osoby; předmět sdělení; obsah, forma a důsledky uveřejnění a okolnosti pořízení fotografie ([Hájovský proti Slovensku](#), č. 7796/16, rozsudek ze dne 1. července 2021, § 30). U šíření online informací a komentářů lze uvažovat i o dalších kritériích: postavení údajného „pachatele“; jeho odpovědnost za

komentáře třetích osob; kroky, které v souvislosti s komentáři podnikl; možnost činit odpovědnými autory komentářů (*Sanchez proti Francii*, č. 45581/15, rozsudek velkého senátu ze dne 15. května 2023, § 179–180, § 190 a § 202). V dané věci autorka příspěvku bez souhlasu stěžovatelů uveřejnila jejich fotku, jméno jednoho z nich a údajně i nepravdivé informace k incidentu. To vyvolalo urážlivé komentáře dalších osob. Soud proto zkoumal, zda vnitrostátní soudy nastolily podle daných kritérií spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími právy stěžovatelů a autorky.

1. Příspěvní do debaty ve veřejném zájmu

Soud připomněl, že ustanovení čl. 10 odst. 2 Úmluvy dává státům jen malý prostor pro omezení debat o věcech veřejného zájmu. Podle vnitrostátních soudů autorka upozornila facebookovou skupinu na svůj postoj k údajnému hrubému chování stěžovatelů jako policistů. Ti se podíleli na veřejné činnosti a jejich povolání v sobě nese důvěru veřejnosti. Ta tedy měla právo na informace o možném zneužívajícím chování. Nadto použití síly představiteli státu, zejména obvinění ze surovosti či pochybení policie, je z podstaty záležitostí významného veřejného zájmu (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, č. 9602/18, rozsudek ze dne 31. října 2023, § 32–34). Soud souhlasil, že se příspěvek týkal věci veřejného zájmu a mohl přispět k debatě o morální a

profesní integritě policistů a řádném fungování veřejných služeb.

2. Známost dotčené osoby a její předchozí chování

Soud podotkl, že s veřejnými činiteli nelze při kritice jejich jednání vždy zacházet jako s politiky či veřejně známými osobami (tamtéž, § 33). Mají-li veřejní zaměstnanci plnit své úkoly, musí požívat důvěry veřejnosti a může být nezbytné chránit je při výkonu povinností před hanlivými útoky nebo nepodloženými obviněními (*Stancu a ostatní proti Rumunsku*, č. 22953/16, rozsudek ze dne 18. října 2022, § 115). I tak na ně mohou dopadat širší meze přijatelné kritiky než na běžné osoby, včetně určité míry neslušnosti, zejména u emotivní reakce na to, co je vnímáno jako protiprávní jednání (*Savva Terentyev proti Rusku*, č. 10692/09, rozsudek ze dne 28. srpna 2018, § 75). Jde-li o řadové policisty, Soud dříve uvedl, že je nelze bez dalšího považovat za veřejné osoby ve stejném smyslu jako politiky nebo jiné známé osoby, které jednáním či postavením vstoupily do veřejného prostoru, plnily-li policisté povinnosti, aniž by usilovali o pozornost veřejnosti (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, cit. výše, § 32).

Přesto vnitrostátní soudy shledaly, že meze přijatelné kritiky stěžovatelů byly širší jen kvůli jejich postavení. Podtrhly jejich profesi a zapojení do veřejných služeb. Kritérium známosti a chování nemělo vliv na závěr, že

stěžovatelé jsou veřejnými osobami, ani na výsledek vyvažování práv. Podle Soudu ale stěžovatelé neusilovali o pozornost před zveřejněním příspěvku a ani poté. Z ničeho ani nevyplývalo, že by u nich veřejná pozornost přesáhla míru, kterou lze rozumně očekávat u činnosti řadového policisty plnícího povinnosti. Stěžovatele tak nelze bez dalšího považovat za veřejně známé osoby, resp. za osoby dobře známé v jejich profesní oblasti (*Stroea proti Rumunsku*, č. 76969/11, rozhodnutí výboru ze dne 22. října 2019, § 32). Na druhou stranu k míře přijatelné kritiky Soud uvedl, že stěžovatelé uznali, že jsou veřejnými činiteli. Nebyli sice vysoce postavenými úředníky, resp. se neucházeli o pozice zvláštního veřejného zájmu v rámci policejního sboru a ani je nezastávali, ale nepopřeli, že jednali v rámci veřejné funkce. Uzavřel proto, že stěžovatelé patřili do skupiny osob, které se nemohly domáhat ochrany práva na respektování soukromého života jako běžné osoby, ale podléhali širším mezím přijatelné kritiky (*Stancu a ostatní proti Rumunsku*, cit. výše, § 127–29).

3. Okolnosti pořízení fotografie

Podle Soudu nebylo sporu, že stěžovatelé nesouhlasili s uveřejněním jejich fotky a jména a že autorka nezakryla jejich obličej. Zveřejnění fotky je přitom podstatnějším zásahem do práva na respektování soukromého života než sdělení jména (*Vučina proti Chorvatsku*, č. 58955/13, rozhodnutí ze dne 24. září 2019, § 46). Byť z článku 8 Úmluvy nevyplývá povinnost zabránit rozpoznání policistů, někdy může zájem konkrétního policisty na ochraně jeho soukromého života převážet, např. může-li být na záznamu rozpoznán a zobrazen při absenci informací o jeho nevhodném chování může mít nepříznivý vliv na jeho soukromý či rodinný život (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, cit. výše, § 35). Podle vnitrostátních soudů se zveřejnění fotky a jména nemohlo dotknout stěžovatelů, když byli veřejnými osobami a fotka je nezobrazovala nedůstojným způsobem. Soud sice výše nesouhlasil s tím, že lze stěžovatele považovat za takové osoby, ale za okolností jejich případu přitakal, že nemohli mít stejné očekávání soukromí jako běžná osoba.

Vyšel z toho, že k pořízení fotky došlo na veřejném místě při pokutování autorky příspěvku. Ta zavolala na tísňovou linku, načež přijela další hlídka, což přitáhlo pozornost veřejnosti. Na fotce byli stěžovatelé zachyceni v uniformách při plnění povinností. Podle vnitrostátních soudů fotka ani jméno druhého stěžovatele nebyly získány tajně, za použití nezákonných prostředků, lstí nebo zneužitím zranitelného postavení (*Egeland a Hanseid proti Norsku*, č. 34438/04, rozsudek ze dne 16. dubna 2009, § 61). Stěžovatelé mohli vnímat, že jsou ve veřejném prostoru a kvůli jejich postavení a údajnému chování nemohli vyloučit fotografování. Nadto je fotka neukazuje v nepříznivém světle, resp. je nezobrazuje tak, aby u čtenáře oslabil jejich postavení či podala zkreslený obraz. Byla pořízena k podpoře vzkazu, který řešil věc veřejného zájmu; dokládala pravdivost některých tvrzení (*Couderc a Hachette Filipacchi Associés proti Francii*, č. 40454/07, rozsudek velkého senátu ze dne 10. listopadu 2015, § 135). Z těchto důvodů ani sdělení jména druhého stěžovatele bez negativních konotací či zkreslení nelze považovat za závažný zásah do jeho práv podle článku 8 Úmluvy.

V rámci samotného vyvažování vnitrostátní soudy nepřikládaly váhu tomu, že autorka zveřejnila fotku stěžovatelů a jméno druhého z nich, aniž by zakryla tváře nebo získala jejich souhlas. I když Soud v minulosti

uvěděl, že taková opatření mohou být relevantní při vyvažování konkurujících si práv, v případech, jako je tento, tyto faktory tvoří pouze část souhrnu kritérií, která lze zohlednit, včetně obsahu příspěvku a důsledků pro dotčenou osobu (*Bild GmbH & Co. KG proti Německu*, cit. výše, § 35).

4. Obsah, forma a důsledky zveřejnění příspěvku

Soud shledal, že se příspěvek týkal profesní činnosti a chování stěžovatelů ve veřejném prostředí (*Sabou a Pircalab proti Rumunsku*, č. 46572/99, rozsudek ze dne 28. září 2004, § 39). Neobsahoval urážlivý či ponižující obsah. Autorka vyjádřila nespokojenost s chováním stěžovatelů a názor na událost, které se zúčastnila. Příspěvek měl dostatečný skutkový základ. Nebylo ani doloženo, že by zveřejnění fotky a jména mělo pro stěžovatele negativní důsledky. Nadto podle vnitrostátních soudů autorka neodpovídala za urážlivé komentáře dalších osob, nemohla jim zakázat psaní komentářů či je odstranit.

Podle Soudu obsah příspěvku nesděloval nic jiného než kritické dojmy autorky ohledně profesní činnosti stěžovatelů. Neobsahoval urážky, znevažující či nepodložené tvrzení bez ohledu na to, zda lze vzkaz považovat za hodnotový soud či skutkové tvrzení. Byť vytýkala protiprávní jednání stěžovatelů a mohla očekávat reakci veřejnosti (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 193),

nevyplyvá, že by tím chtěla jen bezdůvodně vzbudit emoce veřejnosti a vykreslit je negativně. Ostatně si na ně i stěžovala. Zároveň druhého stěžovatele jmenovala pouze v odpovědi na komentář třetí osoby a až poté, co byla výslovně dotázána na totožnost. Snažila se také distancovat od urážlivých komentářů třetích osob; výslovně uvedla, že nechce nikoho očernit. Soud připomněl, že forma a způsob napsání příspěvku, ani skutečnost, že některé výrazy v něm jsou provokativní a mohou přitáhnout pozornost veřejnosti, bez dalšího nevedou k rozporu s Úmluvou (*Axel Springer AG proti Německu*, č. 39954/08, rozsudek ze dne 7. února 2012, § 81 a § 108). Osoby reagující na to, co vnímají jako neoprávněné nebo protiprávní jednání veřejných zaměstnanců, se mohou uchýlit k určité míře nadsázky nebo dokonce provokace.

K důsledkům pro stěžovatele Soud podotkl, že příspěvek vzbudil malou reakci veřejnosti, byť byl bez omezení šířen ve veřejné skupině. Údajně měl sice více jak 100 000 zobrazení, ale komentoval ho a „lajkoval“ jen nízký počet lidí. Zároveň autorka byla soukromou osobou bez odborných znalostí digitálních služeb,

příspěvek nešířila při volební kampani ani ve vypjatém politickém či společenském klimatu, nebyla novinářkou, političkou, influencerkou, natož veřejnou osobou, což by mohlo přitáhnout další pozornost a zvýšit potenciální dopad jejích výroků (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 176, § 180, § 187 a § 201). Stěžovatelé ostatně uznali, že příspěvek měl největší pozornost po uveřejnění a že jeho viditelnost a dopad se mohly časem výrazně snížit. Nepožadovali ani jeho odstranění. Podle Soudu byl tedy potenciál zasáhnout veřejnost omezený. Autorka také nepodporovala urážlivé a hanlivé výrazy v některých komentářích. Stěžovatelé nedoložili, že by byla správkyň facebookové skupiny, mohla kontrolovat obsah zpráv zveřejněných ostatními členy, případně že by si nesplnila povinnosti, které od ní jako od soukromé osoby lze rozumně očekávat stran účinného zasahování na sociálních sítích, aniž by se vystavila riziku autocenzury (*Sanchez proti Francii*, cit. výše, § 184–185, § 190, § 199 a § 201). Urážky od dalších osob byly jen o málo intenzivnější než běžné urážky při komunikaci na internetu; tato okolnost snižuje dopad, který lze těmito výrazům přisoudit (*Magyar Tartalomszolgáltatók*

Egyesülete a Index.hu Zrt proti Maďarsku, č. 22947/13, rozsudek ze dne 2. února 2016, § 77). V daném kontextu je patrně čtenáři chápali jen jako spekulace, které není třeba brát vážně (Tamiz proti Spojenému království, č. 3877/14, rozhodnutí ze dne 19. září 2017, § 81).

Byť komentáře třetích osob směřovaly proti policistům, kteří jsou pravděpodobně vyškoleni, jak takové jednání řešit (Chkhartishvili proti Gruzii, č. 31349/20, rozsudek ze dne 11. května 2023, § 57), nevyplyvá z toho, že by se stěžovatelé některé z autorů komentářů snažili pohnat k odpovědnosti. Soud zohlednil, že jednání autorky bylo odlišné od jednání autorů nevhodných komentářů a že stěžovatelé nepoukázali na konkrétní obtíže, s nimiž by se mohli při identifikaci autorů komentářů potýkat. Přiznání odpovědnosti jen autorce jak za příspěvek, tak i obsah komentářů třetích osob v rámci občanskoprávního řízení mohlo mít ochromující účinek na svobodu projevu na internetu a mohlo být obzvláště škodlivé pro soukromé osoby, které jednájí v dobré víře a snaží se zvýšit povědomí o věcech obecného zájmu (Sanchez proti Francii, cit. výše, § 202–203, § 205). Soud také neshledal negativní dopad na soukromý a profesní život stěžovatelů. Disciplinární i trestní šetření proti nim byla zastavena. Nadto příspěvek vyvolal i pozitivní komentáře o způsobu, jakým stěžovatelé vykonávali své povinnosti. Byť stěžovatelé tvrdili, že se jich cizí lidé, rodina a přátelé vyptávali na jejich

chování, a že příspěvek a komentáře třetích osob je do určité míry ovlivnily, podle Soudu takové případné důsledky nejsou natolik vážné, aby převážily nad zájmem veřejnosti na získání informací šířených autorkou (Tiriac proti Rumunsku, č. 51107/16, rozsudek ze dne 30. listopadu 2021, § 98).

5. Závěr

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že vnitrostátní soudy důkladně vážily mezi dotčenými konkurencími si právy podle kritérií vyplývajících z jeho judikatury. S přihlédnutím k prostoru pro uvážení, který mají vnitrostátní orgány k dispozici, Soud nenalezl pádné důvody, aby nahradil jejich posouzení vlastním. Nedošel tedy k závěru, že by soudy nevyhověním žalobě stěžovatelů nesplnily pozitivní závazky státu při ochraně práva stěžovatelů na respektování jejich soukromého života.

Soud proto uzavřel, že k porušení článku 8 Úmluvy nedošlo.

Rodinné právo

Rozsudek ze dne 7. dubna 2025 ve věci č. 18737/18 – F. D. a H. C. proti Portugalsku

Senát čtvrté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o porušení článku 8 Úmluvy v souvislosti s výkonem příkazu k vyhledání a nalezení v kontextu sporu o péči o dítě, které jeho otec přivezl z Francie do Portugalska, a jeho následného navrácení matce dle Haagské úmluvy. Soud shledal, že ani otec, ani syn nebyli před přijetím rozhodnutí o navrácení dítěte soudem v Portugalsku slyšeni a nebylo posouzeno tvrzené riziko špatného zacházení s dítětem ze strany matky. Portugalské orgány také nezajistily ochranu dítěte, které bylo odvezeno ze školy a drženo na policejní stanici, zatímco jeho otec by zatčen.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Po rozchodu rodičů v říjnu 2013 svěřil francouzský soud nezletilého syna (narozeneho v roce 2010) do společné péče obou rodičů, přičemž jeho hlavní bydliště bylo určeno u matky a otec měl právo styku. Stěžovatel se následně opakovaně a neúspěšně domáhal svěřeni dítěte do své výlučné péče, přičemž tvrdil, že matka dítě zanedbává a je vůči němu násilná. V říjnu 2017 si stěžovatel vyzvedl dítě ze školy a zaznamenal u něj poranění. Lékař konstatoval, že se jednalo o oděrku o délce deseti centimetrů, která mohla vzniknout přímým kontaktem s kůží a vyžadovala desetidenní omluvku ze školy. Stěžovatel podal na matku trestní oznámení pro údajné násilí a po víkendovém styku dítě matce nevrátil, čímž porušil dohodnutý režim péče.

Matka následující den nahlásila zmizení dítěte francouzské policii. Vyšetřování odhalilo, že otec s dítětem pobývá v Portugalsku. V listopadu 2017 podala matka žádost o navrácení dítěte podle Haagské úmluvy o občanskoprávních aspektech mezinárodních únosů dětí. Francouzské orgány žádost postoupily portugalskému

ústřednímu orgánu, který ji však nepředal žádnému soudu.

Mezitím se stěžovatel znovu obrátil na francouzský soud s návrhem na svěření dítěte do své péče. Ten v prosinci 2017 svěřil dítě do výlučné péče matky a stěžovateli pozastavil právo styku. V prosinci 2017 podal stěžovatel žádost o svěření dítěte do své péče také u portugalského soudu. Uvedl přitom adresu, kde s dítětem pobývá, a školu, kterou dítě navštěvuje.

V lednu 2018 byl na stěžovatele vydán evropský zatýkáací rozkaz pro únos dítěte. Francouzské orgány rovněž zadaly do Schengenského informačního systému příkaz k vyhledání a nalezení dítěte s požadavkem na přijetí nezbytných ochranných opatření. Dne 15. února 2018 provedla portugalská policie výkon tohoto příkazu; v ranních hodinách dítě vyzvedla ze školy a držela jej na policejní stanici více než tři hodiny. Téhož dne byl na základě evropského zatýkáacího rozkazu zadržen také stěžovatel. Dítě bylo následně předáno matce na základě rozhodnutí státní zástupkyně, která konstatovala, že v Portugalsku nebylo zahájeno žádné řízení podle Haagské úmluvy a sama neshledala důvod pro předání věci soudu.

Portugalský soud v březnu 2018 odmítl žádost stěžovatele o svěření dítěte do jeho péče s tím, že příslušným

soudem je soud ve Francii, kde mělo dítě obvyklé bydliště.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že řízení vedené portugalskou státní zástupkyní, na jehož základě bylo dítě navraceno matce, nebylo spravedlivé. Tvrdil, že rozhodnutí o navrácení bylo přijato bez jakéhokoli soudního přezkumu a bez posouzení, zda by navrácení matce pro dítě nepředstavovalo vážné riziko újmy, čímž došlo k porušení práva jeho i dítěte na respektování soukromého a rodinného života podle článku 8 Úmluvy.

a) K přijatelnosti – oprávnění otce podat stížnost jménem nezletilého dítěte

Soud připomněl, že v kontextu článku 8 Úmluvy mohou nezletilí podat stížnost i tehdy, jsou-li zastoupeni rodičem, který je ve sporu s orgány a kritizuje jejich rozhodnutí jako rozporná s právy zaručenými Úmluvou. V takových případech postačuje, že jde o biologického rodiče, který má zájem chránit práva dítěte (*Roengkasettakorn Eriksson proti Švédsku*, č. 21574/16, rozsudek ze dne 19. května 2022, § 61). I v případech, kdy rodič nevykonává práva vyplývající z rodičovské odpovědnosti, však může být oprávněn jednat jménem dítěte, pokud je tím zajištěno, že zájmy dítěte budou Soudu předloženy

(*Raw a ostatní proti Francii*, č. 10131/11, rozsudek ze dne 7. března 2013, § 51).

V projednávané věci bylo stěžovateli v době podání stížnosti pozastaveno právo na styk s dítětem a dítě bylo svěřeno do výlučné péče matky. Vzhledem k okolnostem případu však lze mít za to, že mezi rodiči existoval ohledně dítěte střet zájmů. Spoléhat se výlučně na kritérium svěření dítěte do péče by mohlo vést k tomu, že by stížnost nebyla Soudu předložena, a tím by mohly být ohroženy zájmy dítěte. Stěžovatel navíc nebyl zbaven rodičovské odpovědnosti (srov. *a fortiori*, *Scozzari a Giunta proti Itálii*, č. 39221/98 a 41963/98, rozsudek velkého senátu ze dne 13. července 2000, § 138). Vzhledem k okolnostem případu a povaze stížnosti proto Soud neshledal důvod, proč by stěžovatel nemohl dítě v řízení před Soudem zastupovat.

b) K odůvodněnosti

Soud dále uvedl, že navrácení dítěte matce portugalskými orgány představovalo zásah do práva na rodinný život obou stěžovatelů ve smyslu článku 8 Úmluvy (viz obdobně *Neulinger a Shuruk proti Švýcarsku*,

č. 41615/07, rozsudek velkého senátu ze dne 6. července 2010, § 90–91).

K naplnění kritéria zákonnosti zásahu se Soud jednoznačně nevyjádřil. Poznamenal však, že portugalské orgány nepostupovaly v souladu s Haagskou úmluvou, když nijak nereagovaly na žádost francouzských orgánů. Soud se také pozastavil nad tím, že státní zástupkyně rozhodla o navrácení dítěte matce z vlastní iniciativy, bez zahájení soudního řízení a bez uvedení právního základu svého rozhodnutí. Ze spisu nevyplývá, že by byla podána jakákoli žádost k soudu o navrácení dítěte podle nařízení Brusel II bis. Soud nicméně shledal, že zásah sledoval legitimní cíl, a to ochranu práv jiných, konkrétně matky a dítěte.

Pokud jde o otázku nezbytnosti zásahu v demokratické společnosti, Soud konstatoval, že způsob, jakým byl případ řešen bez využití mechanismů Haagské úmluvy, zbavil stěžovatele jejich procesních práv. První stěžovatel nebyl vyslechnut, přestože byl zadržen na základě evropského zatýkáacího rozkazu a nacházel se ve vazbě. V důsledku toho nemohl uplatnit námitku podle čl. 13

písm. b) Haagské úmluvy, ani uvést, že podle jeho názoru existovalo riziko spojené s navrácením dítěte matce. Dítě bylo nalezeno a navraceno matce téhož dne, zatímco první stěžovatel byl stále ve vazbě, a nacházel se tedy ve zranitelném postavení. Vyslechnut nebyl ani druhý stěžovatel, kterému bylo v dané době sedm let (srov. [C proti Chorvatsku](#), č. 80117/17, rozsudek ze dne 8. října 2020, § 78).

Soud rovněž shledal, že naprostá absence jakékoli procesní ochrany byla v daném případě umocněna skutečností, že první stěžovatel neměl žádné povědomí o správním řízení vedeném státní zástupkyní, ačkoli jeho pobyt byl znám a byl zastoupen advokátem, kterého téhož dne zmocnil. Ani stěžovatel, ani jeho právní zástupce nebyli informováni o tom, že soud rozhodl o navrácení dítěte matce, a nemohli tak proti rozhodnutí státní zástupkyně vznést námitky. Přístup ke spisu a k rozhodnutí o navrácení dítěte získal první stěžovatel až několik dní poté, a to na základě vlastní žádosti.

Soud proto konstatoval, že absence jakéhokoli zhodnocení rizika ze strany portugalských orgánů a neexistence soudního řízení (viz obdobně [Maumousseau a Washington proti Francii](#), č. 39388/05, rozsudek ze dne 6. prosince 2007, § 72) mu znemožnila posoudit, zda byl při rozhodování zohledněn nejlepší zájem dítěte a zda bylo rozhodnutí o navrácení dítěte založeno na

relevantních a dostatečných důvodech ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy.

Soud dále připomněl, že donucovací opatření vůči dětem nejsou v této citlivé oblasti žádoucí a mohou být dokonce vyloučena, pokud nejsou v nejlepším zájmu dítěte ([Sévère proti Rakousku](#), č. 53661/15, rozsudek ze dne 21. listopadu 2019, § 98). Již samotná skutečnost, že portugalská policie odebrala sedmileté dítě v ranních hodinách ze školy, současně zadržela jeho otce na základě evropského zatýkácího rozkazu a oba držela na policejní stanici více než tři hodiny, než bylo dítě převezeno na státní zastupitelství a následně v odpoledních hodinách předáno matce, postačila Soudu k závěru, že s dítětem nebylo zacházeno s náležitou péčí, citlivostí a s ohledem na jeho osobní situaci, duševní integritu a pohodu (srov. *Pokyny Výboru ministrů Rady Evropy o justici vstřícné k dětem*, § B a C). Podle Soudu nic nenásvědčuje tomu, že by policisté byli doprovázeni psychology nebo sociálními pracovníky. Vnitrostátní orgány měly povinnost dítěti poskytnout potřebnou pomoc, podporu a služby. Nesplnily tak svůj pozitivní závazek zajistit ochranu a péči o nezletilého stěžovatele v době, kdy byl jeho otec ve vazbě a on sám a držen na policejní stanici (srov. [Hadzhieva proti Bulharsku](#), č. 45285/12, rozsudek ze dne 1. února 2018, § 58–61).

Soud proto uzavřel, že zásah nebyl nezbytný v demokratické společnosti a došlo k porušení článku 8 Úmluvy ve vztahu k oběma stěžovatelům.

Rozsudek ze dne 23. ledna 2025 ve věci č. 13805/21 – H. W. proti Francii

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal, že rozhodnutí vnitrostátního soudu v rozvodovém řízení, dle něhož vinu za rozvod nese výlučně stěžovatelka, protože dlouhodobě odmítala intimní styk s manželem, představovalo porušení práva stěžovatelky na respektování soukromého života chráněného článkem 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka podala v červenci 2015 návrh na rozvod manželství na základě zavinění manžela, které spatřovala v tom, že upřednostňoval svou profesní kariéru na

úkor jejich rodinného života a v jeho vznětlivém a násilnickém chování.

Manžel stěžovatelky podal protinávrh a tvrdil, že zavinění spočívalo výlučně na straně stěžovatelky, neboť, mimo jiné, řadu let odmítala sexuální styk, což mělo představovat závažné porušení manželských povinností ve smyslu francouzského občanského zákoníku. Podpůrně navrhoval rozvod manželství z důvodu jeho nenapravitelného rozvratu.

Soud první instance v červenci 2018 rozhodl, že návrh žádného z manželů není opodstatněný a manželství nelze rozvést na bázi zavinění, ale pouze z důvodu jeho nenapravitelného rozvratu.

Stěžovatelka se proti tomuto rozhodnutí odvolala, načež odvolací soud v listopadu 2019 rozhodl o rozvodu manželství na základě výlučné viny stěžovatelky opíraje se o její přiznání, že již od roku 2004 neměla s manželem intimní styk, v čemž spatřoval závažné a opakované porušování manželských povinností a závazků, jež činilo další soužití nesnesitelným. Konstatoval přitom, že ani předložené lékařské zprávy dokazující její špatný

zdravotní stav v průběhu let, pro který intimní styk odmítala, nemohou toto porušení ospravedlnit.

Dovolání stěžovatelky pro nesprávné právní posouzení věci bylo v září 2020 zamítnuto.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že tím, že vnitrostátní soudy založily v rozvodovém řízení závěr o její výlučné vině na rozpadu manželství na skutečnosti, že odmítala udržovat se svým manželem intimní vztah, došlo k porušení jejího práva na respektování soukromého života chráněného článkem 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud na úvod připomněl, že právo na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy představuje široký pojem, který je nutno chápat také jako záruku sexuální svobody (*J. L. proti Itálii*, č. 5671/16, rozsudek ze dne 27. května 2021, § 134). Zásah do něj lze ospravedlnit jen tehdy, je-li stanoven zákonem, sleduje jeden nebo více legitimních cílů uvedených v druhém odstavci tohoto článku a je v demokratické společnosti nezbytný k jejich dosažení.

Soud přitom zdůraznil, že vnitrostátní orgány mají v této oblasti zásadně určitý prostor pro uvážení, jehož

šíře se liší v závislosti na řadě faktorů. Prostor pro uvážení je například obecně široký, pokud je třeba najít rovnováhu mezi konkurujícími soukromými a veřejnými zájmy nebo různými právy chráněnými Úmluvou (*Vavříčka a ostatní proti České republice*, č. 47621/13, rozsudek velkého senátu ze dne 8. dubna 2021, § 273 a 275). V souladu s tímto principem mají státy obecně široký prostor pro uvážení ve věcech týkajících se rozvodu, neboť se jedná o sladění rozličných soukromých zájmů (*Babiarz proti Polsku*, č. 1955/10, rozsudek ze dne 10. ledna 2017, § 47).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. K existenci zásahu

Soud konstatoval, že rozhodnutí o rozvodu manželství se dotklo jednoho z nejintimnějších aspektů stěžovatelčina života a je ve svém důsledku obzvláště stigmatizující, neboť označilo její chování za „závažné a opakované“ porušení manželských povinností, které činilo společné soužití „nesnesitelným“. Dále Soud podotkl, že ačkoliv v projednávaném případě neměla vnitrostátní rozhodnutí dopad do finanční sféry stěžovatelky, byla pro ni zvláště invazivní. Zásahu do práv stěžovatelky se dopustily vnitrostátní orgány a věc je nutné zkoumat z pohledu negativních závazků státu.

2. K existenci předvídatelného právního základu

Soud shledal, že rozhodnutí francouzského Nejvyššího soudu z roku 1997, ve kterém bylo potvrzeno, že "dlouhodobé zdržování se intimních vztahů ze strany manželky" může být důvodem pro zavinění rozvodu, představuje ustálenou vnitrostátní judikaturu. Ačkoliv ji od té doby Nejvyšší soud znovu nepotvrdil, nikdy nedošlo ani k jejímu překonání a je nadále uplatňována soudy prvního stupně.

Stěžovatelka podpůrně tvrdila, že přesný rozsah její povinnosti nebyl předvídatelný. V tomto ohledu Soud stěžovatelce přisvědčil, že vnitrostátní judikatura nepovažuje každé odmítnutí pohlavního styku za porušení manželských povinností a právní úprava ponechává na soudech, aby v konkrétním případě vyhodnotily, zda porušením je. Připomněl však, že výklad a uplatňování vnitrostátního práva náleží vnitrostátním orgánům, a to především soudům (*Paradiso a Campanelli proti Itálii*, č. 25358/12, rozhodnutí velkého senátu ze dne 24. ledna 2017, § 169) a skutečnost, že jim vnitrostátní právo svěřuje pravomoc posoudit, zda porušení

manželské povinnosti je natolik závažné, aby odůvodňovalo rozvod, proto nemůže zpochybnit jeho předvídatelnost.

Soud tak uzavřel, že sporný zásah byl stanoven zákonem, jak vyžaduje článek 8 Úmluvy.

3. K existenci legitimního cíle

S konstatováním, že rozvody mají dopad do práv každého z manželů, Soud přisvědčil tvrzení vlády, že zásah sledoval legitimní cíl „ochrany práv a svobod druhých“ ve smyslu Úmluvy.

4. K nezbytnosti v demokratické společnosti

Soud nakonec posuzoval, zda byla v projednávané věci zajištěna spravedlivá rovnováha mezi sexuální svobodou stěžovatelky na jedné straně a právem jejího manžela na ukončení manželství na straně druhé. Zhodnotil, že tím, že se rozvodové řízení dotklo sexuální svobody stěžovatelky, byl prostor pro uvážení státu úzký, a věc se tak odlišuje zejména od případu *Babiarz proti Polsku* (cit. výše, § 47), ve kterém žádné z práv, o

něž se manželé opírali, nemělo takovou povahu nebo závažnost.

Soud se dále vyjádřil k pojetí manželské povinnosti ve francouzské vnitrostátní úpravě. Zhodnotil, že úprava nezohledňuje souhlas s pohlavním stykem a připomněl, že jakýkoli sexuální akt bez souhlasu představuje formu sexuálního násilí (*M. C. proti Bulharsku*, č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 163). Rovněž zdůraznil, že podle článku 8 Úmluvy samostatně nebo ve spojení s článkem 3 musí smluvní státy zavést a uplatňovat odpovídající právní rámec poskytující ochranu před násilnými činy ze strany soukromých osob (*Söderman proti Švédsku*, č. 5786/08, rozsudek ze dne 12. listopadu 2013, § 80). Kromě toho byly povinnosti týkající se prevence domácího a sexuálního násilí zavedeny čl. 5 odst. 2 a čl. 12 odst. 2 Istanbulské úmluvy.

Napadená povinnost však nechránila svobodný souhlas k sexuálním vztahům v rámci páru. Sporné zákonné ustanovení mělo normativní rozměr, pokud jde o způsob, jakým manželé vedli svůj sexuální život. Soud vzal v potaz, že stanovená povinnost má právní důsledky, když může její *porušení* nejen odůvodnit rozvod, ale současně dopadat do majetkové sféry a být základem žaloby na náhradu škody. Uzavřel proto, že takové pojetí manželské povinnosti je v rozporu se sexuální svobodou a právem na rozhodování o vlastním těle, stejně jako s pozitivními závazky států v oblasti prevence

v kontextu boje proti všem formám domácího a sexuálního násilí.

Soud nepřisvědčil tvrzení vlády, že kriminalizace sexuálních trestných činů spáchaných v manželství je k zajištění ochrany dostatečná, jelikož nezbavuje účinku občanskoprávní povinnost zavedenou judikaturou. Tato povinnost je přitom v rozporu s pokrokem, kterého bylo dosaženo v trestním soudnictví, jakož i s mezinárodními závazky Francie v oblasti boje proti všem formám domácího násilí.

Soud se vymezil rovněž proti argumentu vlády, že souhlas s manželstvím v sobě obsahuje implicitní souhlas s budoucími intimními vztahy. Myšlenka, že manžel nemůže být stíhán za znásilnění své manželky, je Soudem dlouhodobě považována za nepřijatelnou a v rozporu s civilizovaným pojetím manželství a základními cíli Úmluvy, jejíž podstatou je respektování lidské důstojnosti a svobody (*S. W. proti Spojenému království*, č. 16244/90, rozhodnutí ze dne 12. října 1992, § 42). Podle názoru Soudu musí souhlas odrážet svobodnou vůli mít konkrétní sexuální vztah v době, kdy k němu dochází, a s přihlédnutím k jeho okolnostem.

V každém případě Soud v dané věci nemohl identifikovat žádný zvlášť závažný důvod, který by odůvodňoval zásah do oblasti sexuality (*Dudgeon proti Spojenému království*, č. 7525/76, rozsudek ze dne 22. října 1981, §

52). Manžel stěžovatelky mohl podat žádost o rozvod z důvodu nezvratného rozpadu manželství. V této souvislosti bylo jeho povinností splnit požadavky občanského soudního řádu a uvést tento důvod jako hlavní argument, a nikoli jako podpůrný, jak učinil. Ochrana jeho práv mohla proto být zajištěna jinými prostředky.

S ohledem na vše uvedené Soud uzavřel, že opětovné potvrzení manželské povinnosti a rozvedení manželství k výlučné újmě stěžovatelky nebylo založeno na relevantních a dostatečných důvodech a vnitrostátní orgány nenastolily spravedlivou rovnováhu mezi protichůdnými zájmy. Rozhodl proto o porušení článku 8 Úmluvy.

Absence podstatné újmy

**Rozsudek ze dne 13. února 2025
ve věci č. 11216/22
– Brož proti České republice**

Výbor páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl o nepřijatelnosti stížnosti, protože stěžovatel v důsledku zproštění výkonu funkce insolvenčního správce v jednom řízení neutrpěl podstatnou újmu na právech, konkrétně právu na ústní slyšení podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy a na ochraně dobré pověsti podle článku 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel je insolvenčním správcem, držitelem povolení k výkonu činnosti zvláštního insolvenčního správce a dokladu o bezpečnostní způsobilosti. V roce 2018 insolvenční soud zprostil stěžovatele výkonu funkce v jednom insolvenčním řízení na majetek fyzické osoby kvůli nerespektování pokynu insolvenčního soudu. Insolvenční soud ke zproštění přistoupil, aniž by stěžovatele vyslechl, když podstatné skutečnosti vyplývaly z

písemných podkladů. Podle stěžovatele ale insolvenční soud pochybil, pokud rozhodl bez jeho slyšení stěžovatele; navíc tvrdil, že daný pokyn soudu splnil. S postupem insolvenčního soudu se nicméně ztotožnily jak Nejvyšší, tak i Ústavní soud, u kterých se stěžovatel marně domáhal nápravy. Ústní jednání se nekonalo ani před soudy vyšších stupňů, potažmo před Ústavním soudem.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 A ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení jednak práva na spravedlivé řízení, protože nebyl insolvenčním soudem při jednání slyšen, jednak práva na respektování soukromého života, protože zproštění údajně negativně zasáhlo do jeho dobré pověsti a zbavilo ho důvěryhodnosti.

Soud připomněl, že tvrzené porušení práva musí dosáhnout minimální úrovně závažnosti, aby se jím zabýval mezinárodní soud. Závažnost tvrzeného porušení je třeba posuzovat jak s přihlédnutím k subjektivnímu vnímání stěžovatele, tak i k tomu, co je objektivně v sázce (*Ağcakaya proti Turecku*, č. 39365/18, rozhodnutí ze dne 13. září 2022). Posuzovaná věc se týkala zproštění stěžovatele výkonu funkce insolvenčního správce toliko v jedné věci. Stěžovatel tedy nadále vykonává funkci insolvenčního správce. Současně podle Soudu

stěžovatel neprokázal, že by zproštění mělo zásadní negativní dopad na jeho pověst, resp. na celkový výkon funkce insolvenčního správce. V tomto ohledu Soud poznamenal, že vnitrostátní orgány prodloužily stěžovateli zvláštní povolení a získal také nový doklad o bezpečnostní způsobilosti. Zároveň stěžovatel neprokázal, že by jeho finanční situace byla natolik tíživá, aby pro něho mělo zproštění v jedné věci významnější důsledky.

Dále Soud konstatoval, že zproštění představovalo opatření organizačně technické povahy, které lze přijmout i bez ústního jednání (např. *Schelling proti Rakousku*, č. 55193/00, rozsudek ze dne 10. listopadu 2005, § 30). Podotkl také, že stěžovatel mohl před soudy vyšších stupňů písemně vznést své argumenty; neuvedl přitom, jaký argument, který by nešlo uplatnit písemně, hodlal přednést na ústním slyšení. Podle Soudu tedy nelze dospět k závěru, že stěžovatel utrpěl podstatnou újmu, která by dosáhla nezbytné míry závažnosti. S odkazem na svou ustálenou judikaturu Soud dodal, že z hlediska dodržování lidských práv zaručených v Úmluvě a protokolech k ní není nutné, aby věc posoudil po věcné stránce.

Vzhledem k výše uvedenému Soud dospěl k závěru, že stížnost lze prohlásit za nepřijatelnou podle čl. 35 odst. 3 písm. b) a odst. 4 Úmluvy.

Soud proto rozhodl o nepřijatelnosti stížnosti.

Spravedlivé řízení

Rozsudek ze dne 6. března 2025 ve věci č. 47186/21 – Gorše proti Slovinsku

Senát první sekce Soudu rozhodl jednomyslně o porušení práva stěžovatele na nestranný soud a presumpci nevinu podle čl. 6 odst. 1 a odst. 2 Úmluvy. V trestní věci stěžovatele, který byl odsouzen za zneužití pravomoci úřední osoby a legalizaci výnosů z trestné činnosti, totiž rozhodoval soudce, který před zahájením hlavního líčení v jeho věci schválil dohody o vině a trestu spoluobviněných a v rozsudcích o jejich schválení stěžovatele výslovně označil za hlavního pachatele. Stěžovatel přitom neúspěšně usiloval o vyloučení tohoto soudce z rozhodování.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel, právník, byl v roce 2013 obviněn ze zneužití pravomoci úřední osoby a legalizace výnosů z trestné činnosti. Ve stejném roce soudce J. G. schválil dohody o

vině a trestu s jeho dvěma spoluobviněnými P. K. a S. S., kteří se doznali k účasti na uvedených trestných činech. Soud v rozsudcích schvalujících dané dohody konstatoval, že jednali ve spolupráci se stěžovatelem, kterého výslovně označil za hlavního pachatele. Soud uvedl, že P. K. a S. S. „úmyslně napomáhali stěžovateli při spáchání trestného činu [zneužití pravomoci úřední osoby] tím, že souhlasili s utajením skutečnosti, že byl novým věžitelem společnosti, která byla v úpadku“. Dále uvedl, že P. K. a S. S. spolu s dalšími osobami „disponovali s finančními aktivy, o nichž věděli, že byly získány spácháním trestných činů [mj. zneužití pravomoci úřední osoby], jejichž pachatelem byl stěžovatel...“. Stěžovatel krátce poté odmítl přiznat vinu a neúspěšně navrhl vyloučení soudce J. G. z rozhodování v jeho věci. V senátu trestního soudu, kterému předsedal soudce J. G., byl stěžovatel uznán vinným a odsouzen k trestu odnětí svobody v délce čtyř let a dvou měsíců a peněžitému trestu. Námitku podjatosti soudce soudy zamítly s tím, že přijetí přiznání jiných spoluobviněných neznamená, že soudce nemohl nestranně rozhodnout o vině stěžovatele.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 A 2 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že došlo k porušení jeho práva na nestranný soud a presumpci nevinu dle čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy, jelikož soudce J. G. měl být v dané věci vyloučen, protože se vyjádřil k vině stěžovatele ještě před započítáním hlavního líčení proti němu.

a) Obecné zásady

1. Zásady týkající se nestrannosti

Soud úvodem připomněl, že nestrannost soudce se posuzuje jak subjektivně, tak objektivně (*Meng proti Německu*, č. 1128/17, rozsudek ze dne 16. února 2021, § 42–52). Subjektivní nestrannost soudce je předpokládána, pokud není prokázán opak (*Kyprianou proti Kypru*, č. 73797/01, rozsudek velkého senátu ze dne 15. prosince 2005, § 119).

Co se týče objektivního testu nestrannosti, Soud zdůraznil, že pouhá skutečnost, že soudce již dříve

rozhodoval o stejném trestném činu nebo odsoudil spoluobviněné v samostatném řízení, sama o sobě nepostačuje ke zpochybnění nestrannosti tohoto soudce v jiné věci. Otázka nestrannosti soudce však vyvstává tam, kde dřívější rozsudek obsahuje podrobné posouzení úlohy osoby následně souzené pro trestný čin spáchaný více osobami, a zejména, pokud dřívější rozsudek obsahuje konkrétní posouzení typu účasti stěžovatele na trestném činu, nebo se má za to, že souzená osoba naplnila všechny znaky skutkové podstaty trestného činu. S ohledem na okolnosti konkrétního případu lze takové skutečnosti považovat za předjímaní otázky viny osoby souzené v pozdějším řízení, a mohou tak vést k objektivně odůvodněným pochybnostem, že vnitrostátní soud má od samého počátku zaujatý názor na meritum věci (*Mucha proti Slovensku*, č. 63703/19, rozsudek ze dne 25. listopadu 2021, § 49).

2. Zásady vztahující se na presumpci nevinu

Presumpce nevinu, zakotvená v čl. 6 odst. 2 Úmluvy, zakazuje, aby soud předčasně vyjádřil názor na vinu obviněného před prokázáním viny (*Peša proti Chorvatsku*,

č. 40523/08, rozsudek ze dne 8. dubna 2010, § 138). Je třeba zásadně rozlišovat mezi tvrzením, že je někdo podezřelý ze spáchání trestného činu, a jednoznačným prohlášením (bez pravomocného rozsudku), že určitá osoba se předmětného trestného činu dopustila. Zásadní význam má použitý jazyk (*Daktaras proti Litvě*, č. 42095/98, rozsudek ze dne 10. října 2000, § 41).

Soud však připustil, že ve složitých trestních řízeních zahrnujících několik osob, které nemohou být souzeny společně, může být vyjádření soudu prvního stupně o účasti třetích osob, které mohou být později souzeny samostatně, nezbytné pro posouzení viny souzených osob. Trestní soudy jsou povinny prokázat skutečnosti relevantní pro posouzení právní odpovědnosti obviněného tak důkladně a přesně, jak je to možné, a nesmí prezentovat rozhodující skutečnosti jako pouhá obvinění nebo podezření. To platí i ve vztahu ke skutečnostem týkajícím se účasti třetích osob. Nicméně pokud mají být takové skutečnosti uvedeny, soud by neměl poskytnout víc informací, než je nutné pro posouzení právní odpovědnosti obviněných (*Karaman proti Německu*, č. 17103/10, rozsudek ze dne 27. února 2014, § 64; *Mucha proti Slovensku*, cit. výše, § 58, a *C. O. proti Německu*, č. 16678/22, rozsudek ze dne 17. září 2024, § 60 a další v něm uvedené odkazy).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud s ohledem na vzájemnou provázanost posoudil požadavky na nestrannost soudu a presumpci neviny společně. Zdůraznil, že jádrem problému bylo, že soudce J. G. nejprve schválil dohody o vině a trestu dvou spoluobviněných, přičemž v rozsudcích byla popsána trestná činnost páchaná stěžovatelem, a poté sám předsedal senátu (ve kterém zasedali dva přísedící), který stěžovatele uznal vinným. U soudce nebyly zjištěny známky osobní zaujatosti a jako profesionální soudce měl disponovat zkušenostmi umožňujícími oddělit řízení proti stěžovateli a P. K. a S. S. (*Meng proti Německu*, cit. výše, § 55). Problémem byla objektivní nestrannost.

V rovině objektivní nestrannosti Soud posuzoval dvě hlavní otázky, *zprvu*, zda bylo nutné v rozsudcích schvalujících dohody o vině a trestu odkazovat na účast stěžovatele na trestných činech, a *zadruhé*, pokud ano, zda se tento odkaz omezil na to, co bylo nezbytné pro zjištění viny P. K. a S. S., a zda byl formulován tak, aby nebyl předpojatý vůči stěžovateli. Tyto otázky vyvstávají, i když rozsudky proti P. K. a S. S. byly založeny na dohodách o přiznání viny, v nichž se tito spoluobžalovaní přiznali ke konkrétním trestným činům (*Mucha proti Slovensku*, cit. výše, § 53–58). Komparativní data, jež má Soud k dispozici, současně ukazují, že přístupy států k rozhodnutí o nejvhodnějším postupu

v případech, kdy není o obviněních proti spoluobžalovaným rozhodováno zároveň, se liší. Soud konstatoval, že s ohledem na povahu trestných činů určité odkazy na stěžovatele v popisu skutkového děje mohly být nevyhnutelné. Nicméně formulace použité ve výroku i odůvodnění rozsudků schvalujících dohody o vině a trestu obsahovaly podrobný popis skutkové podstaty trestných činů, včetně role stěžovatele. Ačkoli neobsahovaly samostatné zjištění viny stěžovatele, soud jednoznačně označil stěžovatele (celým jménem) za pachatele konkrétní trestné činnosti, a to bez jakéhokoli vysvětlení, že jeho vina zatím nebyla právně prokázána v samostatném řízení (*Mucha proti Slovensku*, cit. výše, § 60; srov. *C. O. proti Německu*, cit. výše, § 68). Tím došlo k předčasnému právnímu posouzení jednání stěžovatele dříve, než byl souzen, a ke zpochybnění základní záruky, že obžalovaný je považován za nevinného, dokud jeho vina není prokázána zákonným způsobem. Soud rovněž uvedl, že stěžovatel měl oprávněný důvod se obávat, že soudce J. G., který ho nakonec odsoudil (srov. *mutatis mutandis C. O. proti Německu*, cit. výše, § 69), nebyl nestranný s ohledem na odkazy na

stěžovatele, které učinil v rozsudcích proti jeho spoluobviněným.

Dalším nedostatkem bylo, že odvolací a dovolací soudy odmítly stěžovatelovy námitky jen s poukazem na to, že soudce je povinen rozhodovat o každém obviněném na základě důkazů shromážděných v rámci daného trestního řízení. Takový obecný argument podle Soudu nepostačuje, pokud existují konkrétní okolnosti vzbuzující oprávněné pochybnosti o nestrannosti.

Soud proto uzavřel, že rozsudky proti spoluobviněným obsahovaly závěry, které fakticky předjímalu vinu stěžovatele a podkopaly jak jeho právo na nestranný soud, tak i právo na presumpci neviny. Došlo tak k porušení čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudce Serghides v souhlasném stanovisku zdůraznil, z jakého důvodu v projednávané věci došlo rovněž k porušení presumpce neviny podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy a nepostačovalo pouze vyslovení porušení práva na nestranný soud dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jako tomu bylo

v předchozích případech posuzovaných Soudem. Souvislost s presumpcí nevinu spočívala v tom, že přijetí příznání viny spoluobviněnými nutně předpokládalo, že stěžovatel spáchal údajné trestné činy jako hlavní pachatel, i když řízení proti němu ještě ani nezačalo. Ačkoli byla podána žádost o vyloučení tohoto soudce z rozhodování, nebylo jí vyhověno.

Rozsudek ze dne 7. ledna 2025 ve věci č. 39127/19 – Yoncheva proti Bulharsku

Senát třetí sekce jednomyslně rozhodl, že uveřejněním a rozsáhlým šířením tiskové zprávy, ve které státní zastupitelství informovalo o vyšetřování stěžovatelky, známé novinářky a poslankyně, způsobem utvrzujícím veřejnost v přesvědčení o jejím vědomém zapojení do organizovaného praní špinavých peněz, došlo k porušení presumpce nevinu podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy a práva na účinné prostředky nápravy podle článku 13 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka je známou novinářkou a političkou. Během své politické kariéry učinila několik odhalení o korupčních praktikách a klientelismu, do kterých byli

zapleteni vlivní členové vládnoucí strany. V srpnu 2018 podali tři její členové u specializovaného útvaru státního zastupitelství na stěžovatelku trestní oznámení pro praní špinavých peněz. Státní zastupitelství záhy požádalo, aby ji Národní shromáždění zbavilo poslanecké imunity. Stěžovatelka souhlasila s vydáním k trestnímu stíhání. Vzápětí byla obviněna, že v letech 2012 až 2014 ve funkci manažerky produkční společnosti vědomě přijala a utratila finanční prostředky nezákonně zpronevěřené osobami, které v době událostí řídily banku, jež mezitím zkrachovala. V lednu 2019 uveřejnil specializovaný útvar státního zastupitelství obsáhlou tiskovou zprávu, která nejenže informovala o důvodech vyšetřování, ale velmi podrobně líčila, jakého jednání se měla stěžovatelka dopustit a jaké důkazy proti ní byly nashromážděny. Zpráva kladla značný důraz na to, že si stěžovatelka byla vědoma trestného původu prostředků, které přesto použila k nákupu audio a video techniky a část z nich si vyplatila jako mzdu. Zpráva se o stěžovatelce zmiňovala jako o „spolupachatelce“, odkazovala na „zločinný původ finančních prostředků“ a hovořila o „organizované zločinecké skupině“. Tisková zpráva byla široce šířena elektro-nickými i tištěnými médii. Političtí odpůrci stěžovatelky se k ní ochotně veřejně vyjadřovali. Po zvolení stěžovatelky do Evropského parlamentu v roce 2019 požádalo bulharské státní zastupitelství opět o zbavení její imunity. Evropský parlament této žádosti odmítl vyhovět.

Trestní řízení ještě v únoru 2024 probíhalo a bylo ve fázi vyšetřování.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 2 ÚMLUVY

Stěžovatelka tvrdila, že zveřejněním tiskové zprávy ze strany státního zastupitelství došlo k porušení jejího práva na presumpci nevinu podle čl. 6 odst. 2 Úmluvy.

a) K přijatelnosti

Vláda namítala, že stěžovatelka nevyčerpala všechny vnitrostátní prostředky nápravy. Konkrétně poukazovala na tři různé způsoby, jak se mohla domáhat náhrady škody za újmu vzniklou domnělým porušením presumpce nevinu. Soud v obecné rovině potvrdil, že odškodnění představuje vhodný a účinný prostředek nápravy v případě porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy prohlášeními veřejných funkcionářů. U žádné ze tří procesních cest však nebyl přesvědčen o její praktické účinnosti, jelikož vláda nebyla schopna doložit na konkrétních případech, že by se skrze ni domohly osoby ve srovnatelné situaci jako stěžovatelka nápravy. Námitku vlády

ohledně nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy proto Soud zamítl.

b) K odůvodnění

1. Obecné zásady

Presumpce nevinu zakotvená v čl. 6 odst. 2 je jedním z prvků spravedlivého trestního procesu. K jejímu porušení dojde, jestliže úřední prohlášení nebo rozhodnutí odráží názor, že je obviněný vinen, ačkoli jeho vina dosud nebyla zákonným způsobem prokázána. I bez formálního konstatování viny postačuje, jestliže prohlášení či odůvodnění rozhodnutí naznačují, že soudce nebo státní zástupce pohlíží na obviněného jako na vinného (*Daktaras proti Litvě*, č. 42095/98, rozsudek ze dne 10. října 2000, § 41–44). Je třeba důsledně rozlišovat mezi prohlášeními, která konstatují vinu osoby trestným činem, a těmi, která hovoří o podezření ze spáchání trestného činu. Zatímco první porušují presumpci nevinu, druhá jsou přijatelná (*Leutscher proti Nizozemsku*, č. 17314/90, rozsudek ze dne 26. března 1996, § 31).

Svoboda projevu zaručená v článku 10 Úmluvy zahrnuje i právo přijímat a sdělovat informace. Článek 6 § 2 proto nemůže bránit orgánům činným v trestním řízení v informování veřejnosti o probíhajících vyšetřováních. Vyžaduje však, aby tak činily zdrženlivě a s respektem k presumpci neviny (*Allenet de Ribemont proti Francii*, č. 15175/89, rozsudek ze dne 10. února 1995, § 38).

2. Použití těchto zásad na projednávanou věc

V projednávané věci zmiňovala tisková zpráva vydaná specializovaným útvarům státního zastupitelství několik fází trestního řízení proti stěžovateli – zahájení vyšetřování, zbavení poslanecké imunity, obžalobu s upřesněním právní kvalifikace a podrobným popisem protiprávního jednání, které ho se měla dopustit. Podle názoru Soudu nebyla tisková zpráva omezena na nezbytné penzum informací, o nichž mohla být veřejnost legitimně informována. Ve svém souhrnu, a to ještě předtím, než byla věc předložena soudům, naopak jasně sdělovala, že se stěžovatelka vědomě účastnila rozsáhlé operace zaměřené na praní špinavých peněz. Na jedné straně velmi vágně popisovala předběžné závěry vyšetřování týkající se nezákonného původu finančních prostředků, které prošly bankovními účty produkční společnosti provozované stěžovatelkou, na straně druhé obsahovala velmi určité a o vině utvrzující pojmy, jako je „spolupachatelka“, „zločinný původ finančních prostředků“ a „organizovaná zločinecká

skupina“. Nepřiměřený důraz byl rovněž kladen na to, že stěžovatelka o nezákonném původu prostředků od počátku věděla. Celkové sdělení mělo vytvořit jednoznačný dojem, že je vinna trestným činem dříve, než byla její vina zákonným způsobem prokázána. Z hlediska narušení presumpce neviny byla újma o to větší, že tiskové sdělení bylo široce šířeno elektronickými i tištěnými médii, k čemuž ochotně napomáhali provládní političtí oponenti. Soud tedy dospěl k závěru o porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatelka dále namítala, že neměla ve vztahu k tvrzenému porušení presumpce neviny k dispozici žádný vnitrostátní prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy.

Podle Soudu byla argumentace stran v této souvislosti prakticky totožná jako na poli čl. 6 odst. 2. Bez podrobnějšího odůvodnění konstatoval, že ze stejných důvodů jako shledal porušení čl. 6 odst. 2 Úmluvy a s ohledem na své dřívější závěry (viz např. *Banevi proti Bulharsku*, č. 25658/19, rozsudek ze dne 12. října 2021, § 184–186), došlo i v tomto případě k porušení článku 13 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 13. března 2025 ve věci č. 56712/21 – F. S. M. proti Španělsku

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že nedošlo k porušení čl. 6 odst. 1 a 3 Úmluvy v souvislosti s tím, že v trestním řízení soudy z vlastní iniciativy neposkytly obviněnému – staršímu muži s omezenými kognitivními schopnostmi – procesní úpravy za účelem zajištění jeho účinné účasti na řízení, když stěžovatel byl v celém řízení právně zastoupen a on ani jeho advokát o procesní úpravy nepožádali.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2013 bylo proti stěžovateli, kterému bylo tehdy 65 let, zahájeno trestní stíhání za daňové podvody, kterých se měl dopustit v roce 2008 jako správce dvou společností. V roce 2016 byl stěžovatel civilním soudem částečně zbaven svéprávnosti z důvodu omezených kognitivních schopností, a to s odkazem na znalecký

posudek, který u něj konstatoval ADHD a psychotickou poruchu. V říjnu 2017 soud v trestním řízení proti stěžovateli nařídil vyhotovení dalšího znaleckého posudku; ten shledal, že stěžovatelovy duševní problémy nejsou natolik závažné, aby mu znemožnily chápat účel trestního řízení a jeho důsledky.

V lednu 2018 právní zástupkyně stěžovatele požádala o zastavení řízení s argumentem, že stěžovatel vzhledem ke svému kognitivnímu postižení není schopen řádně se řízení účastnit. V reakci na to soud nařídil další znalecký posudek. Ten byl vydán v květnu 2018 a konstatoval, že stěžovatelův stav není překážkou toho, aby se účastnil řízení, pakliže v něm budou přijaty procesní úpravy, jako např. podpora ze strany jiné osoby. Následně stěžovatelova právní zástupkyně předložila zprávu od soukromého psychiatra, dle níž v důsledku značného úbytku mentálních schopností stěžovatel nebyl způsobilý náležitě se hájit. V červenci 2018 soud zamítl žádost o zastavení trestního řízení, když s odkazem na dva znalecké posudky vyžádané v trestním řízení dospěl k závěru, že stěžovatel je schopen účastnit se řízení a porozumět jeho smyslu a účelu.

Stěžovatel si zvolil nového právního zástupce. Ten na hlavním líčení v lednu 2019 znovu požádal o zastavení řízení, což soud opět zamítl. Stěžovatel pak využil svého práva nevypovídat a v závěrečné řeči pouze uvedl, že o činech, za které je stíhán, nic neví a na otázky není schopen odpovídat. V únoru 2019 byl stěžovatel shledán vinným z daňových podvodů a odsouzen k odnětí svobody a peněžitému trestu. Odsouzení bylo založeno zejména na výpovědi spoluobviněného a dalších svědků, dvou znaleckých posudcích z oblasti daňového práva a několika dokumentech, jejichž pravost obhájba nezpochybnila. Opravné prostředky stěžovatele proti tomuto rozsudku nebyly úspěšné.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ÚMLUVY

Stěžovatel na poli čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy namítal, že nebyl schopen řádně se hájit v důsledku omezení kognitivních funkcí, které mu znemožnilo porozumět řízení a řádně komunikovat se svým právním zástupcem. Soud se jeho námitkami zabýval z hlediska obou zmíněných ustanovení Úmluvy společně.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 6 Úmluvy jako celek zaručuje obviněnému právo účinně se účastnit trestního řízení. To v obecné rovině zahrnuje nejen právo být přítomen,

ale také právo slyšet a sledovat, co je v rámci jednání řečeno (*G. proti Francii*, č. 27244/09, rozsudek ze dne 23. února 2012, § 52). Pokud se jedná o osobu, která z důvodu svého mentálního postižení není plně způsobilá účastnit se řízení, mohou být k ochraně jejich zájmů potřeba zvláštní procesní záruky (*Vaudelle proti Francii*, č. 35683/97, rozsudek ze dne 30. ledna 2001, § 60). Vzhledem k sofistikovanosti moderních právních systémů nicméně dochází k tomu, že ani mnohé dospělé osoby běžné inteligence nejsou schopné zcela porozumět všem spleťtostem a slovním výměnám odehrávajícím se v soudní síni; z tohoto důvodu Úmluva v čl. 6 odst. 3 písm. d) zdůrazňuje význam práva na právní pomoc (*S. C. proti Spojenému království*, č. 60958/00, rozsudek ze dne 15. června 2004, § 29). I tak ale z práva na „účinnou účast“ plyne požadavek, aby obviněný aspoň v hrubých rysech chápal povahu řízení a to, co je pro něj v sázce, včetně výše případného trestu. Znamená to, že obviněný by měl být schopen – v případě potřeby s asistencí např. tlumočníka, advokáta, sociálního pracovníka nebo přítele – chápat hlavní význam toho, co zazní na jednání, a dále také sledovat, co říkají svědci obžaloby. Pokud je právně zastoupen, měl by být s to vysvětlit svým právníkům svoji verzi událostí, upozornit na tvrzení, s nimiž nesouhlasí, a poukázat na skutečnosti, které chce využít na svoji obhajobu (tamtéž). Podle okolností může být stát povinen přijmout pozitivní opatření, aby obviněnému byla umožněna účinná účast

na řízení (*Liebreich proti Německu*, č. 30443/03, rozhodnutí ze dne 8. ledna 2008).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

V projednávané věci je tedy potřeba zabývat se otázkou, zda byla stěžovateli umožněna účinná účast na řízení. Soud předně neshledal důvod odchýlit se od závěrů vnitrostátních soudů, založených na znaleckých posudcích, dle nichž duševní stav stěžovatele neodůvodňoval zastavení řízení. Zaměřil se proto na otázku, zda tento duševní stav vyžadoval přijetí jiných procesních úprav. Poukázal přitom na následující aspekty.

Zprv, stěžovatel byl na hlavním líčení zastoupen advokátem, kterého si sám zvolil, což je dle Soudu důležitý faktor při rozhodování o tom, zda byl způsobilý účinně se hájit (*a contrario Vaudelle proti Francii*, cit. výše).

Zadruhé, tento advokát nepožádal o jakékoliv zvláštní procesní úpravy, ale pouze o zastavení řízení. To lze na jednu stranu chápat jako strategii obhajoby zaměřenou na dosažení výsledku, který by byl pro stěžovatele

výhodnější, zároveň si to ale vnitrostátní soudy mohly vykládat jako uznání toho, že procesní úpravy by stěžovateli nepomohly a za nezbytné je nepovažuje ani jeho vlastní advokát. Žádost o zastavení řízení se přitom vnitrostátní soudy náležitě zabývaly, její zamítnutí založily na dvou znaleckých posudcích a dostatečně jej odůvodnily.

Zatřetí, stěžovatel i jeho právní zástupce byli přítomni na hlavním líčení a měli možnost požádat o procesní úpravy, avšak ani jeden z nich tak neučinil. Třebaže španělské právo v dané době žádné relevantní procesní úpravy nespécifikovalo, stěžovatel nepoukázal na žádné ustanovení, které by takové žádosti či opatření bránilo. Soud zdůraznil, že pokud se stěžovatel domníval, že potřebuje v řízení asistenci, bylo na něm a na jeho advokátovi, aby na tento faktor upozornil příslušné orgány (*mutatis mutandis Hasáliková proti Slovensku*, č. 39654/15, rozsudek ze dne 24. června 2021, § 68). Nebylo tvrzeno, že mentální schopnosti stěžovatele byly natolik omezené, že by mu bránily chápat jeho vlastní potíže. Navíc je v každém případě zjevné, že právní zástupce stěžovatele byl zcela schopen posoudit

potřebu žádosti o procesní úpravy a upřesnit jejich povahu. Je pravdou, že vnitrostátní soudy se nezabývaly otázkou, zda je potřeba přijmout procesní úpravy, které zmiňuje znalecký posudek z května 2018. Dle Soudu ale potřebu těchto opatření mohl nejlépe vyhodnotit stěžovatel a jeho advokát, který s ním byl v přímém kontaktu. Pokud o ně výslovně nepožádali, dle Soudu nebylo za okolností projednávané věci povinností vnitrostátních soudů, aby daná opatření přijaly z vlastní iniciativy.

A nakonec *začtvrté*, stěžovatel nijak nedoložil – ani ve vnitrostátním řízení, ani v řízení před Soudem – že by absence procesních úprav měla jakýkoliv vliv na celkovou spravedlnost řízení. Jeho odsouzení nebylo založeno na jeho výpovědi, ale na jiných důkazech, a to především na dokumentech týkajících se finančních a technických aspektů předmětných daňových podvodů. Stěžovatel netvrdil, že by nepřijetí procesních úprav, jako např. asistence jiné osoby nebo možnost vypovídat přes video, jakkoli ovlivnilo jeho rozhodnutí využít práva nevypovídat, nebo že by mu to znemožnilo předložení důkazů na svoji obhajobu (*a contrario* Hasáliková proti Slovensku, cit. výše, § 45–48 a 66).

Ve světle uvedeného Soud dospěl k závěru, že postup vnitrostátních orgánů v projednávané věci nelze hodnotit jako nedostatečný; tyto orgány zajistily, aby stěžovatel byl v každém stádiu řízení právně zastoupen,

vyžádaly si dva znalecké posudky za účelem posouzení, zda stěžovatel chápe smysl a účel trestního řízení, a umožnily mu realizovat jeho právo nevypovídat, aniž by z toho pro něj vyvodily negativní důsledky. K porušení čl. 6 odst. 1 a odst. 3 písm. d) Úmluvy proto nedošlo.

III. ODDĚLENÉ STANOVISKO

Soudkyně Elóseguí, k níž se připojila soudkyně Mourou-Vikström, ve svém souhlasném stanovisku poukázala na to, že ve španělském právu i po nedávných reformách stále existují mezery, co se týče možnosti přijmout procesní úpravy v trestním řízení, kde obviněný z důvodu mentálního postižení potřebuje asistenci další osoby či jinou pomoc, aby byl schopen náležitě se hájit.

Právo na život

Rozsudek ze dne 27. března 2025 ve věci č. 30336/22 – Laterza a D'Errico proti Itálii

Senát první sekce Soudu jednomyslně shledal, že předčasné zastavení vyšetřování možné příčinné souvislosti mezi úmrtím příbuzného stěžovatelů na rakovinu plic a výkonem jeho práce v továrně, v níž byl dlouhodobě

vystaven škodlivým látkám, představovalo porušení práva na život podle článku 2 Úmluvy v jeho procesní složce.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelé jsou syn a manželka G. L., který pracoval v letech 1980 až 2004 ve společnosti zabývající se výrobou a zpracováním kovů a který zemřel v roce 2010 na rakovinu plic.

V únoru 2015 podali stěžovatelé trestní oznámení na neznámého pachatele pro údajné zabití G. L. z nedbalosti s tvrzením, že k jeho onemocnění a úmrtí došlo v důsledku dlouhodobé expozice toxickým látkám při práci ve výrobě oceli. Z lékařské zprávy vyplynulo, že G. L. byl po řadu let vystaven při své práci nepřetržitě azbestu a dalším látkám.

V březnu 2015 požádalo státní zastupitelství oddělení bezpečnosti a prevence při místním zdravotním úřadu (SPESAL), aby zjistilo, u kterých společností G. L. pracoval a jaké byly jeho pracovní povinnosti, a aby předložilo

jeho zdravotní dokumentaci a prošetřilo případnou trestní odpovědnost související se vznikem nebo zhoršením jeho onemocnění. V srpnu 2019 předložilo SPESAL svou zprávu, která dospěla k závěru, že vzhledem k nedostatku dostupných dokumentů nelze s dostatečnou mírou jistoty prokázat, že nemoc měla původ ve vykonávané práci, ani určit osoby odpovědné za porušení bezpečnostních opatření.

V srpnu 2019 požádal státní zástupce o zastavení řízení s tím, že ze shromážděných důkazů není možné prokázat původ nemoci ve výkonu povolání. Stěžovatelé podali v reakci na to stížnost a požadovali provedení řady dalších důkazů.

V únoru 2022 vyšetřující soudkyně zamítla stížnost stěžovatelů a řízení zastavila. Učinila tak, ačkoli připustila, že by byl G. L. kuřák, nelze vyloučit, že jeho multifaktoriální onemocnění bylo i nemocí z povolání.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení článku 2 Úmluvy, jelikož vnitrostátní orgány odmítly pokračovat ve vyšetřování úmrtí G. L. a zastavily řízení, aniž by zohlednily znalecký posudek, který prokázal souvislosti mezi nemocí G. L. a jeho předchozí expozicí škodlivým látkám při výkonu práce. Namítali také, že orgány neanalyzovaly důkazy, které by umožnily identifikovat osoby odpovědné za dodržování bezpečnostních opatření v továrně.

a) Obecné zásady

Článek 2 Úmluvy zahrnuje pozitivní závazek státu zajistit, aby v případech úmrtí existoval účinný a nezávislý soudní systém schopný urychleně osvětlit okolnosti, za nichž došlo k útoku na život, určit odpovědné osoby a poskytnout vhodnou nápravu obětem (*Nicolae Virgiliu Tănase proti Rumunsku*, č. 41720/13, rozsudek ze dne 25. června 2019, § 137, 157–159). Článek 2 vyžaduje, aby vyšetřování bylo „důkladné“, což znamená, že orgány musí vždy vynaložit značné úsilí ke zjištění, co se stalo, a nesmí se spoléhat na ukvapené nebo nepodložené závěry k uzavření vyšetřování nebo ke zdůvodnění svých rozhodnutí. Jakýkoli nedostatek ve vyšetřování, který oslabuje jeho schopnost zjistit příčiny újmy nebo totožnost odpovědných osob, představuje riziko, že nebude naplněn požadovaný standard účinnosti

(*Elena Cojocarui proti Rumunsku*, č. 74114/12, rozsudek ze dne 22. března 2016, § 113). Totéž platí zejména pro výkon nebezpečných průmyslových činností, kde Soud rozhodl, že „soudní systém požadovaný článkem 2 musí být takový, aby zajistil trestní postih ztrát na životech vyplývajících z nebezpečné činnosti, pokud a v rozsahu, v jakém výsledky vyšetřování takový trestní postih odůvodňují“ (*Öneryildiz proti Turecku*, č. 48939/99, rozsudek velkého senátu ze dne 30. listopadu 2004, § 94).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

V projednávané věci bylo úkolem Soudu přezkoumat, zda se vnitrostátní soudy věcí zabývaly s důkladností požadovanou článkem 2 Úmluvy; jinými slovy, zda učinily vše, co od nich bylo možné rozumně očekávat, aby identifikovaly osoby odpovědné za jakékoli porušení bezpečnostních opatření (*Elena Cojocarui proti Rumunsku*, cit. výše, § 113).

Soud podotkl, že v jiných řízeních týkajících se trestní odpovědnosti vedoucích pracovníků továren, kde byli zaměstnanci vystaveni azbestu, se vnitrostátní soudy již zabývaly otázkou možné odpovědnosti více osob za porušení bezpečnostních předpisů. Přijaly různé přístupy k určení okamžiku vzniku onemocnění, a tím i k rozhodnutí o odpovědnosti osoby zodpovědné za dodržování bezpečnostních opatření v daném období. Analýza dostupné judikatury provedená Soudem ukázala, že bez

ohledu na zvolenou metodologii je povinností soudu přihlídnout při zjišťování příčinné souvislosti mezi expozicí škodlivé látky a onemocněním k relevantním vědeckým závěrům ve znaleckých posudcích vypracovaných v průběhu řízení. Soudy se k nim musí vyjádřit a aplikovat jejich principy na zjištěný skutkový stav případu.

V projednávané věci však bylo trestní řízení zahájeno stěžovateli zastaveno, protože se nepodařilo určit počáteční okamžik příčinné souvislosti, ani překonat tuto překážku pomocí důkazů uvedených ve stížnosti stěžovatelů. Vyšetřující soudkyně uvedla, že není možné „v situaci, kdy bylo odpovědných více osob, určit přesné období, během něhož byla pracovníkem absorbována tzv. spouštěcí dávka, a v důsledku toho identifikovat osobu odpovědnou za bezpečnostní opatření v daném období.

Soud poznamenal, že na rozdíl postupu stanoveného vnitrostátní soudní praxí nebyl závěr italských orgánů v této věci založen na žádném znaleckém posudku vycházejícím z relevantních vědeckých poznatků. Nebyl

podložen žádným vědeckým vysvětlením ani konkrétními okolnostmi případu, které by znemožňovaly posouzení relevantního období expozice škodlivým látkám za účelem zjištění příčinné souvislosti s onemocněním G. L. Soud proto shledal, že vyšetřující soudkyně nedostatečně objasnila metodologii použitou při rozhodování. Stejně tak Soud odmítl argument vlády, že rozhodnutí o zastavení řízení bylo založeno na specifických okolnostech daného případu.

V této souvislosti stěžovatelé ve své stížnosti proti rozhodnutí o zastavení řízení požadovali, aby byly do spisu zařazeny vědecké a epidemiologické zprávy vypracované v obdobných trestních řízeních. Chtěli také, aby byl vypracován znalecký posudek týkající se zdravotní historie a stavu G. L. Vyšetřující soudkyně však žádost o doplnění důkazů zamítla a nenařídila žádné další vyšetřování.

Navíc zpráva SPESAL poukazovala na několik mezer v pracovních záznamech G. L., vzniklých zejména v důsledku nemožnosti získat dokumenty, které by mohly tuto část případu objasnit.

S ohledem na neúplnost zprávy SPESAL a důkazy předložené stěžovateli, které rozhodnutí o zastavení řízení vůbec nezohlednilo, Soud shledal, že bylo žádoucí poskytnout vysvětlení vědeckých nebo skutkových důvodů údajné nemožnosti určit počáteční moment příčinné souvislosti. V případě absence takových vysvětlení mělo být ve vyšetřování pokračováno za účelem shromáždění dalších důkazů. V projednávané věci však bylo rozhodnutí o zastavení řízení založeno na kruhovém uvažování, podle něhož, jelikož bylo odpovědných více osob, bylo třeba určit počáteční moment příčinné souvislosti; avšak právě kvůli tomu, že bylo zapojeno více osob, nebylo možné tento moment identifikovat.

Z rozhodnutí vnitrostátních orgánů tedy jasně vyplynulo, že důvodem pro zastavení řízení byla skutečnost, že G. L. pracoval pod vedením více osob, což ztížilo určení příčinné souvislosti. Soud konstatoval, že v takovém kontextu, s ohledem na relevantní vnitrostátní judikaturu a skutečnost, že pracovní příčina onemocnění G. L. nebyla od počátku vyloučena, měl příslušný soud nařídit další vyšetřování za účelem zjištění možné existence příčinné souvislosti mezi expozicí škodlivým látkám a onemocněním zesnulého G. L., s cílem identifikovat odpovědné osoby.

Aniž by Soud předjímal výsledek dalšího vyšetřování, a zejména vyšetřovací úkony, které měly být nařízeny,

dospěl k závěru, že vnitrostátní soudy nevynaložily dostatečné úsilí ke zjištění skutkového stavu věci a že rozhodnutí o ukončení vyšetřování nebylo řádně odůvodněno.

Soud tak shledal, že vyšetřování nebylo účinné a že došlo k porušení článku 2 Úmluvy v jeho procesní složce.

Sexuální násilí

Rozsudek ze dne 4. března 2025 ve věci č. 59144/16 – K. M. proti Severní Makedonii

Senát druhé sekce Soudu jednomyslně shledal, že státní orgány nedostály pozitivním závazkům vyplývajícím z práva na respektování soukromého života dle článku 8 Úmluvy, když nepřijaly adekvátní právní rámec, který by stěžovatelce umožnil účinně se bránit proti porušení její osobní integrity z důvodu sexuálního obtěžování.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V srpnu 2013 se do domu stěžovatelky a její rodiny dostavil Gj. K., zaměstnanec telekomunikační společnosti, aby opravil internetové připojení. Když se ocitl sám v

místnosti se stěžovatelkou, v té době čtrnáctiletou, začal ji sexuálně obtěžovat. Řekl jí, že má krásně opálené nohy a dotýkal se jí. Když se stěžovatelka odtáhla, říkal jí, že se mužům líbí, protože má velká prsa. Následně jí začal masírovat ramena a dotýkat se nader. Stěžovatelce se podařilo z místnosti utéct. Později ve stejný den se Gj. K. měl nevhodně dotýkat i stěžovatelčiny sestry.

Sestra stěžovatelky o několik dnů později na Gj. K. podala trestní oznámení pro sexuální útok na nezletilou. Jejich matka vypověděla, že stěžovatelka i její sestra byly po incidentu vystrašené a rozrušené, kvůli čemuž jim psychiatr předepsal medikaci.

Trestní oznámení státní zástupce v listopadu 2013 zamítl, protože nebyly nenaplněny skutkové okolnosti trestného činu znásilnění. Gj. K. totiž nepoužil násilí ani výhrůžky, které byly podle tehdejšího trestního zákoníku vyžadovány, aby byl čin trestný. Státní zástupce stěžovatelku odkázal do civilního řízení s tím, že čin Gj. K. splňuje náležitosti trestného činu urážky, který lze

žalovat civilněprávní cestou v návaznosti na soukromou trestní žalobu.

Civilní řízení probíhalo až do dubna 2016. Civilní soudy stěžovatelčinu žalobu zamítly s odůvodněním, že pachatele mohou odsoudit za urážky z důvodu vyjádření názoru, nikoli však konkrétního činu. Odmítly také stěžovatelčin nárok na náhradu způsobené újmy. Stěžovatelce se podle nich nepodařilo prokázat základní prvky trestného činu, ani příčinnou souvislost mezi činem Gj. K. a tvrzenou způsobenou újmou.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Dle stěžovatelky státní orgány selhaly v tom, že jí neposkytly právní ochranu před sexuálním útokem Gj. K. dle článku 1 Protokolu č. 12 k Úmluvě. Soud věc posoudil ve vztahu k článku 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud nejprve připomněl, že mezi pozitivní závazky státu podle článku 8 Úmluvy patří také povinnost

zavést a v praxi uplatňovat přiměřený právní rámec chránící proti násilí ze strany soukromých osob (*Söderman proti Švédsku*, č. 5786/08, rozsudek velkého senátu ze dne 12. listopadu 2013, § 78–85). Nekonsenzuální sexuální činy musí stát kriminalizovat a účinně stíhat (*M. C. proti Bulharsku*, č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 166), obzvláště v případě sexuálních útoků vůči dětem (*A a B proti Chorvatsku*, č. 7144/15, rozsudek ze dne 20. června 2019, § 110).

Ačkoli neexistuje absolutní právo oběti na trestní stíhání či přímo na odsouzení pachatele, pozitivní závazky státu podle článků 3 a 8 Úmluvy se mohou týkat také účinnosti vyšetřování a možnosti získat náhradu způsobené újmy (*Söderman proti Švédsku*, cit. výše, § 83). Pozitivní závazky státu v případech, kdy je obětí sexuálního násilí dítě, vyžadují jak respekt k nejlepšímu zájmu dítěte, tak zvláštní pozornost k případnému porušení práva na lidskou důstojnost a psychologickou integritu (*R. B. proti Estonsku*, č. 22597/16, rozsudek ze dne 22. září 2021, § 83).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Dle Soudu byly okolnosti případu dostatečně závažné na to, aby vyžadovaly trestněprávní odpověď. V té době účinná vnitrostátní úprava kriminalizovala „jiné sexuální činy“, které nebyly znásilněním, nicméně pouze pokud byly spáchány násilím či svýhrůžkou, popř. vůči

nezletilým, ale jen mladším 14 let. Soud proto nemohl než uzavřít, že tehdejší právní úprava neposkytovala žádnou ochranu proti nekonsenzuálním sexuálním činům vůči osobám starším 14 let, spáchaným bez využití násilí či výhrůžky. Právní úprava se sice v návaznosti na přijetí Istanbulské úmluvy v roce 2023 změnila, nicméně stěžovatelka se o tuto novou úpravu nemohla ve své věci opřít s ohledem na zásadu *nullum crimen sine lege*, když se skutek stal v roce 2013 (srov. *Söderman proti Švédsku*, cit. výše, § 107). Tehdejší vnitrostátní právní rámec tedy neposkytoval dostatečnou ochranu stěžovatelčiných práv ani respekt k nejlepšímu zájmu dítěte dle článku 8 Úmluvy.

Soud s ohledem na zvláštní okolnosti případu posoudil i to, zda stěžovatelce poskytly dostatečnou ochranu dostupné civilněprávní prostředky. Civilní soudy zamítly stěžovatelčin nárok na náhradu újmy, stejně jako zamítly uznat Gj. K. vinným pro trestný čin urážky. Protože Gj. K. nebyl odsouzen, nemohla se stěžovatelka ani domáhat náhrady podle závazkového práva (srov. *Söderman proti Švédsku*, cit. výše, § 111). Odvolací soud shledal, že neexistuje žádné zákonné ustanovení, které by se vztahovalo na stěžovatelčinu věc. Soud proto uzavřel, že buď nárok stěžovatelky na náhradu újmy neměl podle tehdy platné právní úpravy žádnou šanci na úspěch, nebo odvolací soud neprovedl při přijímání tohoto závěru dostatečně důkladné posouzení

okolností jejího případu. Shledal proto porušení článku 8 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 27. února 2025 ve věci č. 40733/22 – X proti Kypru

Senát první sekce Soudu jednomyslně shledal, že došlo k porušení článků 3 a 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní orgány nedostály svému závazku účinně vyšetřit trestní oznámení stěžovatelky, která se měla stát obětí skupinového znásilnění. Vyšetřovací orgány pochybily, když se dopustily řady opomenutí při zajišťování důkazů, vyslovily při jejich hodnocení genderově stereotypní úvahy a vyšetřování unáhleně zastavily v reakci na zpětvzetí trestního oznámení ze strany stěžovatelky, jež však učinila v důsledku dlouhých a opakovaných výsledků.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka X, žena britské státní příslušnosti, navštívila v červenci 2019 jako osmnáctiletá Kypr za účelem rekreace. Seznámila se zde s mužem S. Y., pocházejícím z Izraele, který byl ubytován ve stejném hotelu jako ona sama.

Stěžovatelka tvrdila, že v časných ranních hodinách dne 17. července 2019 byla znásilněna S. Y. a jeho přáteli (celkem dvanácti muži), které S. Y. pozval do hotelového pokoje, ve kterém se se stěžovatelkou právě nacházeli. Když se stěžovatelce podařilo z pokoje utéct, narazila na chodbě hotelu na svou přítelkyni a další dva Brity, kteří ji přivedli k hotelovému lékaři, jenž kontaktoval policii. Policie v den události sepsala dvě výpovědi stěžovatelky. Dne 27. července 2019 poskytla stěžovatelka třetí, doplňující výpověď. V těchto výpovědích nerozporovala, že před údajným znásilněním měla s S. Y. dvakrát konsenzuální sex. V obou případech vstupovali přátelé S. Y. opakovaně do pokoje, ačkoli byli žádáni, aby odešli. V jednom případě se snažili pořídit videozáznam sexuálních aktivit stěžovatelky a S. Y.

Téhož dne podepsala stěžovatelka po šestihodinovém výslechu prohlášení o odvolání svého trestního oznámení, v němž uvedla, že její popis událostí nebyl pravdivý. Vzápětí hlavní vyšetřovatel navrhl, aby byl případ odložen. Stěžovatelka byla následně na základě odvolání trestního oznámení obviněna pro křivé obvinění a odsouzena k čtyřměsíčnímu podmíněnému trestu odnětí svobody. Po odvolání nejvyšší soud její odsouzení zrušil a zprostil ji obžaloby, protože shledal, že zpětvzetí předchozích výpovědí nebylo učiněno s nezbytnými zárukami.

V březnu 2022 generální prokuratura přezkoumala rozhodnutí o zastavení vyšetřování. Přezkum byl proveden, jako by stěžovatelka své zpětvzetí neučinila. Bylo však rozhodnuto případ znovu neotevírat.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKŮ 3 A 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala porušení článků 3 a 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní orgány dle jejího názoru nesplnily své pozitivní povinnosti účinně vyšetřit a stíhat znásilnění, jehož se stala obětí.

a) Obecné zásady

Relevantní zásady týkající se povinností státu na poli článků 3 a 8 Úmluvy vyšetřovat případy špatného zacházení, a zvláště sexuálního násilí ze strany

soukromých osob, Soud shrnul ve věci [M. C. proti Bulharsku](#) (č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, § 149, 151 a 153) a aktuálně ve věci [X proti Řecku](#) (č. 38588/21, rozsudek ze dne 13. února 2024, § 103). Aby bylo vyšetřování účinné, musí být dostatečně důkladné. Orgány musí přijmout přiměřená opatření, aby získaly důkazy týkající se daného trestného činu. Vždy se musí vážně pokusit zjistit, co se stalo, a neměly by přijímat ukvapené nebo nepodložené závěry, kterými by vyšetřování uzavřely. Jakýkoli nedostatek ve vyšetřování, který podkopává jeho schopnost zjistit skutkový stav nebo totožnost pachatelů, znamená riziko, že tento standard nebude dodržen ([X a ostatní proti Bulharsku](#), č. 22457/16, rozsudek velkého senátu ze dne 2. února 2021, § 185).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud připustil, že vyšetřování započalo bez zbytečných průtahů, jakmile stěžovatelka podala trestní oznámení. Policie rychle vystopovala podezřelé, obstarala si zatykače a zajistila vzorky DNA a další důkazy od stěžovatelky i podezřelých a bezodkladně začala vyslýchat svědky. Rychlost vyšetřování tak nebyla problematickou.

Věc se však vyznačuje množstvím nedostatků na straně orgánů činných v trestním řízení i prvostupňového soudu, které měly další dopady. Jádrem problému je

zejména ukvapené ukončení vyšetřování v důsledku stažení trestního oznámení stěžovatelkou a následné zahájení trestního stíhání stěžovatelky pro křivé obvinění, které dospělo až k jejímu nepravomocnému odsouzení. Ačkoli bylo toto odsouzení zrušeno soudem druhého stupně, vzbuzuje velké otazníky ohledně vyšetřování případu.

Nejvyšší soud při zproštění stěžovatelky obvinění poukázal na několik chyb při vyšetřování jejího trestního oznámení. Policie například nezjistila čas údajného znásilnění a soudní lékař předpokládal, že k němu nedošlo kvůli absenci zranění, aniž by vysvětlil přítomnost krve v pochvě stěžovatelky, zjistil její anamnézu nebo se zajímal o použití násilí. Nejvyšší soud také upozornil, že soud prvního stupně nezohlednil videozáznam ze 17. července 2019, z něhož vyplývalo, že jiní muži než S. Y. nebyli v místnosti vítáni, a že neexistuje žádný jiný záznam, který by ukazoval stěžovatelku při skupinových sexuálních aktivitách. Dále konstatoval, že přítomnost DNA tří podezřelých včetně S. Y. na prostěradle, kondo-
mech a obličejích a spodním prádle stěžovatelky nemohla vést k závěru, že stěžovatelčina výpověď o znásilnění

byla nepravdivá. Nejvyšší soud rovněž vytkl, že nebyly zohledněny výpovědi svědků o psychickém stavu stěžovatelky po incidentu. Identifikoval také nedostatky v hodnocení důkazů soudem prvního stupně, které odrážely i pochybení policie při vyšetřování.

Ačkoli rozsudek nejvyššího soudu uznal pochybení v počáteční fázi vyšetřování a tím i nedostatečnou důkladnost, Soud konstatoval, že stěžovatelka neztratila postavení oběti podle článku 34 Úmluvy. Zjištění nejvyššího soudu totiž sama o sobě nenaplnila požadavky na účinné vyšetřování, protože počáteční chyby ovlivnily účinnost vyšetřování jako celku. Navíc zástupkyně generální prokuratury při přezkumu rozhodnutí zastavit vyšetřování trestního oznámení aprobovala přístup hlavního vyšetřovatele i soudu prvního stupně, pouze nezohlednila pozdější stažení výpovědi stěžovatelky. Stěžovatelka navíc vznesla další námitky týkající se účinnosti vyšetřování. Proto má stále postavení oběti porušení práv ve smyslu článku 34 Úmluvy.

Soud identifikoval několik pochybení. *Zprv* konstatoval, že není jasné, kdy byl pokoj 723 skutečně zajištěn

jako místo činu. Zdá se, že v 8:30 hod ráno, kdy vstoupila do pokoje recepční, ještě nebyl zajištěn, přestože policie byla o údajném znásilnění informována hotelovým lékařem již brzy ráno a oficiální oznámení bylo zaznamenáno v 6:00 hod. *Zadruhé*, není zřejmé, zda policie zvažovala sejmutí otisků prstů z obalů od kondomů za účelem identifikace osob, které je použily. Soud upozornil, že na spodním prádle stěžovatelky byla nalezena DNA neznámého muže, který nebyl nikdy identifikován. *Zatřetí*, policie zřejmě omezila hledání fyzických důkazů pouze na pokoj 723. Stěžovatelka přitom uvedla, že někteří podezřelí vyhazovali kondomy z okna, což odpovídá nálezům dvou kondomů na klimatizaci. *Začtvrté*, policie prohledávala telefony podezřelých pouze kvůli videím a fotografiím, ale nezabývala se textovými zprávami mezi stěžovatelkou a S. Y. ani dalšími podezřelými. *Zapáté*, není jasné, zda se policie pokusila kontaktovat dva přátele stěžovatelky (R. a N.) nebo další muže v hotelu, se kterými stěžovatelka mluvila, což mělo S. Y. rozčítit. Opomenutí těchto vyšetřovacích kroků oslabilo možnosti vyšetřování objasnit okolnosti případu a ověřit výpovědi. *Zašesté*, k ukončení vyšetřování došlo dne 28. července 2019 na základě stažení trestního oznámení stěžovatelky, a to ještě před dokončením závěrečných zpráv z laboratoře. Podle Soudu předběžné zprávy nemohly o sobě samy vést k ukončení vyšetřování, jelikož předpokládaly a vyžadovaly vyhotovení finální zprávy.

že stěžovatelka dne 17. července 2019 se sexem s nimi souhlasila. Existovala naopak svědectví v tom smyslu, že někteří z podezřelých doufali a očekávali, že budou mít se stěžovatelkou sex, přičemž předpokládali, že se tak stane, pouze na základě jejího předchozího chování.

Policie a následně hlavní vyšetřovatel navíc vzali za bernou minci výpovědi podezřelých, že ke znásilnění nedošlo. Nevzali v úvahu také následující skutečnosti: S. Y. vypověděl, že zařídí, aby jeho přátelé měli se stěžovatelkou sex. Někteří podezřelí před událostí vyjadřovali hrubými výrazy záměr se stěžovatelkou souložit. Na kondomu, ve vagině stěžovatelky a na její hygienické vložce byla nalezena krev, což mohlo znamenat znásilnění. Na těle stěžovatelky byly modřiny a na těle S. Y. škrábance. Mezi stěžovatelkou a většinou ostatních podezřelých nebyl žádný předchozí kontakt. Nezhlednily ani chování stěžovatelky po události (*Z proti Bulharsku*, č. 39257/17, rozsudek ze dne 28. května 2020, § 79). Současně se orgány nezmínily o nesrovnalostech ve výpovědích podezřelých.

Soud shledal, že uvedená pochybení nelze považovat za ojedinělá. Povinností vyšetřujících orgánů je učinit všechny kroky, které od nich lze rozumně očekávat, aby zajistily veškeré dostupné důkazy o vyšetřované události. Navzdory své subsidiární roli je Soud mimořádně kritický v případech obvinění ze znásilnění, v nichž vyšetřovací orgány tváří v tvář neslučitelným skutkovým verzím nevyvinuly důslednou snahu zjistit všechny okolnosti a posoudit věrohodnost výpovědí (*M. C. proti Bulharsku*, cit. výše, § 176–177).

Soud shledal selhání vyšetřovacích orgánů rovněž při plnění jejich hlavního úkolu, a to zkoumání, zda stěžovatelka vyjádřila se sexem souhlas. Ani hlavní vyšetřovatel, ani zástupkyně prokuratury se při opětovném posuzování vyšetřovacího spisu nezabývali důkazy, které mohly dokládat absenci souhlasu. Jejich hodnocení se vůbec nezmínilo o svědectvích, že stěžovatelka požíla alkohol, ani o stopách kokainu v její moči a o tom, jak to mohlo ovlivnit její schopnost dát souhlas. Nebyl zmíněn její výslovný nesouhlas s návrhem mít pohlavní styk s některými z podezřelých; skutečnost, že nejméně jeden z nich se cítil stěžovatelkou uražen; skutečnost, že podezřelí projevovali malý respekt k přání stěžovatelky mít soukromí při předchozích sexuálních aktivitách, kdy vytrvale vstupovali do místnosti, přestože byli žádáni, aby odešli. Zdá se, že nebylo provedeno žádné šetření ohledně kroků, které podezřelí podnikli, aby se ujistili,

Soud dále odmítl stanovisko vlády, že neexistovaly dostatečné důkazy, které by odůvodňovaly zahájení trestního stíhání (*I. P. proti Moldavsku*, č. 33708/12, 28. dubna 2015, § 33). Spíše se jeví, že neochota orgánů pokračovat ve vyšetřování byla založena na stěžovatelčině sexuální svobodě a chování. Zdá se, že důvěryhodnost stěžovatelky byla posuzována na základě genderově stereotypních předpokladů a postojů obviňujících obět, což odpovídá závěrům zprávy GREVIO o situaci na Kypru z roku 2022. Tím, že se orgány zaměřily na předchozí chování stěžovatelky, naznačovaly, že jelikož se údajně v minulosti již účastnila skupinových sexuálních aktivit, neodmítla by se takových aktivit účastnit v den údajného znásilnění. Soud zdůraznil, že okolnosti týkající se chování nebo osobnosti oběti nemohou orgány zbavit povinnosti provést účinné vyšetřování (*D. J. proti Chorvatsku*, č. 42418/10, rozsudek ze dne 24. července 2012, § 101).

Soud dále shledal selektivní a nedůsledný přístup k hodnocení důkazů, který svědčil o podjatosti. Zatímco informace předložené izraelskými státními příslušníky orgány zřejmě akceptovaly jako potvrzení výpovědí

podezřelých, se svědectvími britských státních příslušníků bylo zacházeno s nedůvěrou, přestože je potvrdil hotelový lékař.

Nadto Soud podotkl, že rozhodnutí hlavního vyšetřovatele o zastavení vyšetřování a rozhodnutí zástupkyně prokuratury o jeho neobnovení se do značné míry zakládala na údajných rozporech ve výpovědích stěžovatelky. Nezohlednila však okolnosti, za nichž výpovědi učinila. První výpověď podala nedlouho po údajném znásilnění. Orgány nevzaly v potaz psychický dopad, který to na ni mohlo v té době mít. Nezdá se, že by zvážily, že mohla být stále pod vlivem omamných látek či sedativ, která jí podala přítelkyně. Není také jasné, zda měla stěžovatelka čas na spánek nebo odpočinek. Ve 3:33 hod přišla do ordinace hotelového lékaře. Policie ji poté převezla na policejní stanici a v 6:00 hod oficiálně zapsala její trestní oznámení. Následoval od 7:30 hod dvouhodinový výslech, a hned poté byla převezena do nemocnice na forenzní vyšetření a odběry. Nakonec byla patrně převezena zpět na policejní stanici, kde podala v 17:20 hod druhou výpověď.

Soud zdůraznil, že v dané době teprve osmnáctiletá stěžovatelka byla cizinkou a na Kypru byla sama. Do péče psychologa byla předána až 19. července 2019. Při prvních dvou výpovědích ji sice vyslechla policistka, avšak v nepřítomnosti právníka, psychologa nebo sociálního pracovníka. Později ji vyslýchal i policista muž.

Stěžovatelka stáhla trestní oznámení po půlnoci 27. července 2019 po předchozích šesti hodinách výslechu. Soud tak shledal za podstatný její argument, že to byly právě dlouhé a opakované výslechy, které ji k tomu donhaly. Výše uvedené skutečnosti spolu s četnými a opakovanými výslechy rovněž představují důkaz o sekundární viktimizaci oběti. Orgány nepřijaly přístup citlivý k oběti a nevedly vyšetřování tak, aby zmírnily utrpení stěžovatelky (Y. proti Slovinsku, č. 41107/10, rozsudek ze dne 28. května 2015, § 109).

Soud shrnul, že případ odhalil předsudky týkající se žen na Kypru, které bránily účinné ochraně práv stěžovatelky jako oběti genderově podmíněného násilí. Pokud tyto předsudky nebudou odstraněny, hrozí vytvoření atmosféry beztrestnosti, která – i přes existenci uspokojivého legislativního rámce – odrazuje oběti od důvěry v systém trestní justice (J. L. proti Itálii, č. 5671/16, rozsudek ze dne 27. května 2021, § 140).

S ohledem na četné nedostatky dospěl Soud k závěru, aniž by se vyjadřoval k vině podezřelých, že reakce vnitrostátních orgánů na stěžovatelčino obvinění ze znásilnění v tomto případě nesplnila pozitivní povinnost státu uplatňovat příslušná trestněprávní ustanovení v praxi prostřednictvím účinného vyšetřování a trestního stíhání (M. C. proti Bulharsku, cit. výše, § 153). Došlo tedy k porušení článků 3 a 8 Úmluvy.

Ochrana obydlí a korespondence

Rozsudek ze dne 13. února 2025 ve věci č. 51409/19 – Macharik proti České republice

Senát páté sekce Soudu rozhodl jednomyslně, že způsob, jakým vnitrostátní soudy vykládaly a aplikovaly zákonná ustanovení upravující získání obsahu e-mailové komunikace stěžovatelky pro účely jejího trestního stíhání, byl nesoudržný a předmětná právní úprava nebyla jednoznačná. Zásah do stěžovatelčiných práv tak nebyl „v souladu se zákonem“ a došlo k porušení článku 8 Úmluvy. Takto nezákonně získaný důkaz však neznamená, že trestní řízení jako celek nebylo spravedlivé, a k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy tedy nedošlo.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V listopadu 2011 byl policii na základě soudního příkazu vydaného obvodním soudem dle § 88a trestního řádu poskytovatelem služby elektronických komunikací vydán obsah e-mailové schránky M. P., a to včetně zpráv, jejichž autorkou byla stěžovatelka. Po prověření těchto zpráv zahájila policie vyšetřování jejích aktivit a následně také její trestní stíhání pro zločin zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby kvůli zahrnutí faktur za fiktivní pronájem reklamní plochy do účetnictví společnosti a podání daňových přiznání na jejich základě. Stěžovatelka byla uznána vinnou z uvedeného trestného činu spáchaného ve spolupachatelství a odsouzena k podmíněnému trestu odnětí svobody v trvání dvou let a k peněžitému trestu ve výši 50 000 Kč.

Po celé trestní řízení stěžovatelka namítala, že obsah e-mailové schránky byl získán nezákonně, jelikož podle příslušné legislativy nepatří obsah zpráv do rozsahu komunikačních dat, a navíc poskytovatelé služeb elektronických komunikací nebyli oprávněni obsah takových zpráv sdělovat. Soudy na čtyřech stupních soudní

soustavy se neshodovaly v názoru, podle jakého ustanovení trestního řádu bylo možné důkaz získat.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že její e-mailová komunikace byla získána bez řádného právního základu, a tedy v rozporu s článkem 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 8 Úmluvy chrání důvěrnost všech výměn informací, kterých se jednotlivci účastní za účelem komunikace, ať je obsah korespondence jakýkoli a probíhá v jakékoli formě (*Michaud proti Francii*, č. 12323/11, rozsudek ze dne 6. prosince 2012, § 90). Soud ustáleně judikuje, že pokud jde o odposlechy komunikace pro účely policejního vyšetřování, musí být zákon dostatečně jasný, aby poskytl občanům adekvátní informaci o okolnostech a podmínkách, za nichž jsou orgány veřejné moci oprávněny uchýlit se k tomuto tajnému a potenciálně nebezpečnému zásahu do práva na respektování soukromého života a korespondence (*Amann proti Švýcarsku*, č. 27798/95, rozsudek velkého senátu ze dne 16. února 2000, § 56). Úlohou Soudu je posoudit relevantní vnitrostátní právo účinné v předmětné době ve vztahu k požadavkům základních zásad právního státu. Pravidlem však je, že Soud

zaměřuje pozornost nejen na zákon samotný, ale i na způsob, jakým se uplatnil na stěžovatele při konkrétních okolnostech (*Goraneva-Karaeneva proti Bulharsku*, č. 12739/05, rozsudek ze dne 8. března 2011, § 48).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Úvodem Soud konstatoval, že zpřístupnění stěžovatelčiných e-mailových zpráv policii a jejich následné použití jako důkazů pro účely zahájení stěžovatelčina trestního stíhání představovalo zásah do jejího práva na respektování soukromého života a korespondence chráněného čl. 8 odst. 1 Úmluvy (*Bărbulescu proti Rumunsku*, č. 61496/08, rozsudek ze dne 5. září 2017, § 73).

Obsah stěžovatelčiny e-mailové korespondence byl získán na základě příkazu obvodního soudu z listopadu 2011 vydaného podle § 88a trestního řádu týkajícího se komunikačních dat. Samotný Nejvyšší soud v projednávané věci uvedl, že dané ustanovení se týkalo provozních a lokalizačních údajů dle zákona o elektronických komunikacích. Kromě toho, jak ostatně namítala stěžovatelka, § 97 odst. 3 posledně uvedeného zákona, účinný do 11. dubna 2011 (tj. před vydáním příkazu ve věci stěžovatelky), mj. stanovil, že poskytovatel služby elektronických komunikací musí zajistit, aby nebyl uchován obsah komunikace. Toto ustanovení bylo Ústavním soudem zrušeno nálezem sp. zn. Pl. ÚS 24/10 ze dne 22. března 2011. Pozdější novelizace zákona o

elektronických komunikacích účinná od 1. října 2012 zakotvila tutéž povinnost obsah komunikace neuchovávat. Předmětný soudní příkaz tak byl vydán v období, kdy nebylo v účinnosti žádné zákonné ustanovení zakazující poskytovateli služeb elektronických komunikací uchovávat obsah komunikace. Vnitrostátní soudy ani vláda však neodkázaly na žádné zákonné ustanovení účinné v předmětné době, na jehož základě poskytovatelé služeb elektronických komunikací mohli uchovávat a předávat obsah komunikace. Přesto poskytovatel elektronických komunikací na základě soudního příkazu zpřístupnil obsah všech e-mailů ve schránce M. P. policii.

Dále Soud konstatoval, že tři ze čtyř vnitrostátních soudů dospěly k odlišné odpovědi na otázku, které zákonné ustanovení mělo sloužit jako zákonný základ pro získání předmětného materiálu. Nalézací soud rozhodl, že příkaz měl být založen na § 88 trestního řádu (nikoli § 88a), který upravuje odposlech telefonické komunikace. Odvolací soud oproti tomu zastával názor, že § 88 trestního řádu se týkal pouze budoucí komunikace, a proto byly důkazy získány zákonným způsobem dle §

88a trestního řádu. Následně Nejvyšší soud přisvědčil argumentu stěžovatelky, že obsah zpráv nebylo možné získat podle § 88a trestního řádu, který se vztahoval pouze na údaje o komunikačních datech, a že důkazy bylo možné získat podle § 158d trestního řádu, což vyplývalo rovněž z usnesení Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3812/12 ze dne 3. října 2013. Dále uvedl, že § 88a kladl na zásah přísnější požadavky než § 158d, a předmětné důkazy tak nemohly být považovány za získané nezákonně. Závěry Nejvyššího soudu potvrdil i Ústavní soud. Soud nicméně podotkl, že znění § 88a trestního řádu, jež zohlednil jak Nejvyšší, tak Ústavní soud, nebylo v době vydání předmětného příkazu dosud účinné. Vydání soudního příkazu totiž předcházelo novelizaci tohoto ustanovení, kterou zákonodárce reagoval na nález Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 24/11 ze dne 20. listopadu 2011, jenž prohlásil příslušné předchozí znění § 88a trestního řádu za protiústavní.

Soud uzavřel, že obvodní soud nařídil poskytovateli služeb elektronické komunikace zpřístupnit obsah schránky M. P. policii, včetně stěžovatelčiných e-mailových zpráv, i když je zjevné, že vnitrostátní právo

neumožňovalo, aby poskytovatelé obsah takové komunikace uchovávali. Soudy se také dostatečně nevypořádaly s konkrétními námitkami stěžovatelky ve vztahu k povinnosti mlčenlivosti poskytovatele (viz obdobně [Azer Ahmadov proti Ázerbájdžánu](#), č. 3409/10, rozsudek ze dne 22. července 2021, § 73). Současně způsob, jakým vnitrostátní soudy vykládaly a aplikovaly příslušná zákonná ustanovení, byl nesoudržný a předmětná právní úprava nebyla jednoznačná (viz obdobně [Lia proti Maltě](#), č. 8709/20, rozsudek ze dne 5. května 2022, § 67).

Výklad a aplikace vnitrostátního práva ve stěžovatelčině věci tedy nebyly jasné a konzistentní, a proto nebyly pro účely článku 8 Úmluvy předvídatelné. Zásah do stěžovatelčiných práv podle článku 8 tak nebyl „v souladu se zákonem“. Z těchto důvodů došlo k porušení tohoto ustanovení.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatelka s odkazem na čl. 6 odst. 1 Úmluvy namítala, že její odsouzení trestním soudem bylo založeno převážně na důkazech získaných v rozporu s článkem 8 Úmluvy.

a) Obecné zásady

Soud připomněl, že článek 6 Úmluvy nestanoví pravidla o přípustnosti důkazů, neboť to je předmětem úpravy vnitrostátního práva. Úkolem Soudu je zodpovědět, zdali řízení jako celek, včetně způsobu získání důkazů, bylo spravedlivé. To zahrnuje posouzení údajné „nezákonnosti“ a v případě, kdy došlo k porušení jiného práva chráněného Úmluvou, i povahy tohoto porušení (viz [Jalloh proti Německu](#), č. 54810/00, rozsudek velkého senátu ze dne 11. července 2006, § 94–95). Pokud jde o spravedlivost řízení, nepředstavuje nutně problém, pokud získané důkazy nebyly podloženy jiným důkazním materiálem; pakliže jsou důkazy velmi přesvědčivé a nehrozí, že by mohly být nevěrohodné, potřeba dalšího důkazního materiálu je tomu odpovídajícím způsobem menší (tamtéž, § 96). Soud již dříve v konkrétních okolnostech rozličných případů neposoudil použití důkazů, považovaných pro účely článku 8 Úmluvy za nezákonně získané, za odporující požadavkům na spravedlivý proces zakotveným v článku 6 Úmluvy ([Khan proti Spojenému království](#), č. 35394/97, rozsudek ze dne 12. května 2000, § 34–40).

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

Soud v úvodu konstatoval, že i když předmětné důkazy nebyly získány v souladu se zákonem ve smyslu článku 8 Úmluvy, jejich použití vnitrostátními soudy

nepředstavuje automaticky porušení článku 6 Úmluvy (na rozdíl od přípustnosti důkazů získaných v rozporu s článkem 3 Úmluvy, což vždy nastoluje závažné otázky týkající se spravedlivosti řízení – viz [Gäfgen proti Německu](#), č. 22978/05, rozsudek velkého senátu ze dne 1. června 2010, § 166–167). Dle Soudu nic nenasevďovalo tomu, že by policie jednala při opatrování a výkonu soudního příkazu ve zlé víře nebo vědomě porušovala formální pravidla stanovená vnitrostátním právem (viz obdobně [Prade proti Německu](#), č. 7215/10, rozsudek ze dne 3. března 2016, § 37). Nezákonnost se týkala obsahu soudního příkazu a nepředvídatelného a nekonzistentního přístupu vnitrostátních soudů při přezkumu příkazu v trestním řízení. Stěžovatelka využila možnost napadnout použití předmětných důkazů na čtyřech stupních soustavy vnitrostátních soudů, přičemž všechny se jejími námitkami řádně zabývaly. To, že v žádném řízení neuspěla, není rozhodující (viz [Khan proti Spojenému království](#), viz výše, § 38).

Soud dále uvedl, že stěžovatelka nijak nezpochybňovala věrohodnost ani pravdivost policií získaných e-mailů. Namísto toho omezila své námitky na způsob,

jakým byly důkazy získány, a jejich následné použití. Je tedy nesporné, že stěžovatelka byla autorkou předmětných zpráv. Dle Soudu bylo přitom zejména z odůvodnění rozsudku nalézacího soudu zjevné, že to byl právě obsah stěžovatelčiných e-mailových zpráv, který umožnil prokázání fiktivního obsahu faktur a nájemních smluv. Z toho vyplývá, že se jednalo o rozhodující důkaz pro výsledek trestního řízení vedeného proti ní. Soud však připomněl, že je-li důkaz silný a není dáno riziko jeho nevěrohodnosti, jako tomu bylo v této věci, nutnost podpůrných důkazů je odpovídajícím způsobem slabší. Skutečnost, že stěžovatelka byla odsouzena na základě jediného, avšak věrohodného důkazu, ač byl získán nezákonně, a jako takový jí byl namítán, není sama o sobě v rozporu s požadavkem na spravedlivý proces ([Prade proti Německu](#), cit. výše, § 40).

Soud s přihlédnutím ke způsobu jednání pachatelů a zapojení stěžovatelky na straně jedné, oproti relativně mírnému zásahu do stěžovatelčiných práv ve smyslu článku 8 Úmluvy a skutečnosti, že její právo na obhajobu bylo řádně respektováno, na straně druhé, uzavřel, že celková spravedlivost procesu nebyla

připuštěním napadeného důkazu nevratně narušena. Nedošlo tak k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Rozsudek ze dne 23. ledna 2025 ve věci č. 31175/14 – Rezník proti Ukrajině

Senát páté sekce Soudu jednomyslně shledal porušení práv stěžovatele – advokáta na respektování soukromého života, obydlí a korespondence podle článku 8 Úmluvy kvůli domovní prohlídce, zabavení materiálů a elektronických zařízení a jejich předání k expertíze bez existence záruk k ochraně privilegované komunikace. Týmž poměrem hlasů Soud konstatoval porušení práva na účinný prostředek nápravy podle článku 13 Úmluvy, neboť stěžovatel nemohl nechat postup vnitrostátních orgánů účinně přezkoumat.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V roce 2013 policie provedla domovní prohlídku u stěžovatele – advokáta v souvislosti s podezřením, že se vedoucí představitelé státního podniku, se kterým měl stěžovatel uzavřenu smlouvu o poskytování právních služeb, dopustili trestných činů zneužití pravomoci veřejné osoby a zpronevěry. Policie kromě písemných materiálů zabavila u stěžovatele také harddisk a flashdisk,

které následně předala k odbornému zkoumání kriminalistickému ústavu. Prohlídka a zabavení věcí se opíraly o soudní příkaz a samotný zákrok policie proběhl v přítomnosti stěžovatele, zástupců advokátní komory a nezúčastněných osob. Stěžovatel posléze neúspěšně brojil proti příkazu k prohlídce a zabavení věcí s ohledem na ochranu privilegované komunikace, přičemž neměl žádné formální postavení v trestním řízení. Nosiče dat mu byly vráceny až po téměř třech letech.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal porušení práv na respektování soukromého života, obydlí a korespondence kvůli domovní prohlídce a zabavení písemných materiálů a nosičů elektronických dat.

K prohlídce prostor advokáta, ochraně privilegované komunikace mezi advokátem a jeho klienty a k existenci záruk proti zneužití či svévoli Soud odkázal na obecné zásady ve své judikatuře (*Särgava proti Estonku*, č. 698/19, rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, § 87–89). Zásah do důvěrné komunikace vyžaduje závažný důvod a prohlídky u advokátů musí podléhat přísné kontrole. Vnitrostátní právo musí vymezit rozsah ochrany důvěrnosti, pravidla a postupy k identifikaci a k ochraně dokumentace při prohlídce a zabavení věcí. Nadto musí stanovit postup, aby soudy mohly jednak

provést přezkum přiměřenosti opatření k námitce, že došlo k zabavení konkrétního důvěrného materiálu, jednak nařídit vrácení nebo zničení dotčeného materiálu (*Vinci Construction a GTM Génie Civil et Services proti Francii*, č. 63629/10 a 60567/10, rozsudek ze dne 2. dubna 2015, § 79).

Podle Soudu opatření v podobě domovní prohlídky, zajištění materiálů a nosičů dat a jejich předání k odbornému zkoumání představovaly zásah do práv stěžovatele zaručených článkem 8 Úmluvy. Zkoumal proto, zda byl zásah v souladu se zákonem, sledoval legitimní cíl a byl nezbytný ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy. K zákonitosti opatření a existenci záruk Soud poukázal na úpravu v trestních předpisech. Podotkl, že příkazy k prohlídce a zabavení věcí vydávají soudy a prohlídku u advokáta si může vyžádat jen omezený okruh osob ze státního zastupitelství. Nadto musí soudům předestřít přesvědčivé důvody stran existence důvodného podezření, že u osoby, jejíž prostory mají být prohledány, budou nalezeny důležité důkazy. Soudce poté vypracuje seznam hledaných věcí; zvláštní pozornost musí věnovat ochraně privilegované komunikace. Zároveň podle

předpisů o výkonu advokacie musí advokátní komora obdržet informaci o chystané prohlídce u člena komory k zajištění přítomnosti zástupce. Tyto záruky reagují na nedostatky zjištěné v minulosti (*Golovan proti Ukrajině*, č. 41716/06, rozsudek ze dne 5. července 2012, § 61–63).

Soud přesto shledal, že vnitrostátní pojetí ochrany privilegované komunikace zůstalo nejasné. Z právní úpravy ani z judikatury nejsou zřejmé důvodné výjimky umožňující zásahy do této komunikace (tamtéž, § 60). Není jasné, zda se za všech okolností zakazuje zabavení důvěrných materiálů. Rovněž zástupci advokátní komory mají omezená práva; mohou policii klást otázky a podávat námitky, ta ale na ně nemusí reagovat. Chybí dále soudní či jiný nezávislý přezkum k urychlenému řešení sporů stran zabavení a použití materiálů pro účely vyšetřování (*Robathin proti Rakousku*, č. 30457/06, rozsudek ze dne 3. července 2012, § 48). Chybí také postup nebo záruky ohledně zkoumání nosičů a třídění dat k zabránění zpřístupnění privilegované komunikace. Existence záruk je o to důležitější, neprovádě-li se třídění už při prohlídce, ale nosiče jsou zabaveny, nebo

jejich obsah zkopírován (*Särgava proti Estonsku*, cit. výše, § 99–108). Naopak vydání příkazu k prohlídce *ex parte* a možnost vznést námitky, resp. podat odvolání proti příkazu před jeho vykonáním, nejsou v rozporu s článkem 8 Úmluvy (*Tamosius proti Spojenému království*, č. 62002/00, rozhodnutí ze dne 19. září 2002). Roli však hraje, zda dotčená osoba může alespoň zpětně napadnout zákonnost prohlídky nebo její provedení (viz níže k námitce podle článku 13 Úmluvy). Podle Soudu tak stále přetrvávají vážné pochybnosti o kvalitě záruk k ochraně privilegované komunikace. Protože ale považoval za nutné posoudit, jak se změny promítly ve věci stěžovatele, ponechal otevřenou otázku zákonnosti zásahu (*Wieser a Bicos Beteiligungen GmbH proti Rakousku*, č. 74336/01, rozsudek ze dne 16. října 2007, § 64–66). Zároveň Soud poznamenal, že mezi stranami nebylo sporu, že zásah sledoval legitimní cíl předcházení zločinnosti.

Stran přiměřenosti zásahu Soud podotkl, že stěžovatel byl advokátem podezřelých osob; z ničeho nevypývá, že se podílel na údajné trestné činnosti. Dle Soudu tento faktor od vnitrostátních orgánů vyžadoval, aby obzvláště obezřetně posoudily, zda bylo možné potřebné důkazy získat jinak než prohlídkou, a pokud taková alternativa neexistovala, aby přesně a důsledně vymezily rozsah prohlídky a věcí k zabavení (*Yuditskaya a ostatní proti Rusku*, č. 5678/06, rozsudek ze dne

12. února 2015, § 29). Stěžovatel přitom vrátil veškerou dokumentaci společnosti cca dva měsíce před vydáním příkazu k domovní prohlídce a tato skutečnost vyplývala ze záznamů společnosti, které měla policie k dispozici. Závěr v soudním příkazu, že si některé chybějící či další relevantní materiály pro účely vyšetřování, ponechal, podle Soudu postrádal dostatečné odůvodnění. Nadto příkaz dal policii velmi široké pravomoci k vyhledávání jakýchkoli materiálů týkajících se „finanční a obchodní činnosti“ velkého počtu společností a osob a k zabavení různých nosičů dat bez konkrétních pokynů, jak ochránit privilegovanou komunikaci, která se mohla na nosičích či u stěžovatele nacházet (*Särgava proti Estonsku*, cit. výše, § 104). Soud proto zkoumal, zda neurčitost příkazu kompenzovaly dostatečné procesní záruky chránící před zneužitím či svévolí.

Shledal, že prohlídka proběhla v přítomnosti stěžovatele, dvou nezúčastněných svědků a tří zástupců advokátní komory, kteří nezůstali pasivní (*Leotsakos proti Řecku*, č. 30958/13, rozsudek ze dne 4. října 2018, § 51). Jejich námitky ale neměly praktický účinek a nemohly zabránit v zabavení věcí. Není také zřejmé, zda zástupce komory či jiná nezávislá osoba dohlíželi na pozdější třídění dat na nosičích, které policie odvezla bez kontroly obsahu (*Wieser a Bicos Beteiligungen GmbH proti Rakousku*, cit. výše, § 63). Policie přitom nosiče zaslala k externímu zkoumání a požádala, aby vyjma materiálů

uvedených v příkazu byla identifikována a vyňata data týkající se širšího okruhu společností a osob, jakož i veškerá korespondence a všechny vymazané položky. Podle Soudu ale už to, že elektronická zařízení advokáta, která potenciálně mohla obsahovat důvěrné materiály, byla zabavena, odvezena a zpřístupněna bez vnějšího dohledu nebo jiných záruk, představovalo nepřiměřený zásah do práv stěžovatele (*Robathin proti Rakousku*, cit. výše, § 39). Nadto vnitrostátní orgány bezdůvodně zadržovaly nosiče velmi dlouho (*Smirnov proti Rusku*, č. 71362/01, rozsudek ze dne 7. června 2007, § 58).

Vzhledem k výše uvedenému Soud konstatoval, že postup policie nebyl v praxi doprovázen dostatečnými zárukami a nelze ho považovat za „nezbytný v demokratické společnosti“.

Soud proto shledal, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatel dále namítal porušení práva na účinný prostředek nápravy k přezkoumání výše uvedených námitok podle článku 8 Úmluvy.

Soud připomněl, že osoba musí disponovat účinným prostředkem nápravy, který umožní přezkoumat podstatu její námitky podle Úmluvy, resp. dosáhnout nápravy. V případě provedení prohlídky, anebo jakmile se dotčená osoba jinak dozvěděla o vydání příkazu, musí existovat postup k přezkoumání právních a skutkových důvodů příkazu a k dosažení nápravy, byla-li prohlídka nařízena nebo provedena nezákonně (*Avanesyan proti Arménii*, č. 12999/15, rozsudek ze dne 20. července 2021, § 27 a § 29).

V dané věci Soud uvedl, že právní úprava neumožňuje podat proti příkazu k domovní prohlídce opravný prostředek (*Golovan proti Ukrajině*, cit. výše, § 32). K jiným prostředkům nápravy podotkl, že v době podání stížnosti k Soudu se trestní věc nacházela v přípravném řízení a Soud neměl informace o vývoji či výsledku případu. Nemohl tedy konstatovat, že stěžovatel

disponoval prostředky nápravy podle soudního řádu správního, když tyto nemohl využít, dokud probíhá trestní řízení. Soud proto nezkoumal jejich potenciální účinnost. Obdobně se nezabýval těmi prostředky trestního práva, jejichž dostupnost závisela na posunu případu do soudního stadia řízení. Vzal však v úvahu, že trestní právo umožňuje vlastníkově zabavených věcí získat tyto zpět, prokáže-li nezákonnost zabavení či absenci řádného odůvodnění. Podle vnitrostátní judikatury toto uznání porušení práv vlastníka představuje také základ pro získání kompenzace v civilním řízení. Tento postup tedy poskytuje vlastníkům důležitou záruku (*Vinci Construction a GTM Génie Civil et Services proti Francii*, cit. výše, § 79). Stěžovatel toho využil a získal zpět část zabavených věcí. Přesto jeho klíčové námitky, tvořící jádro stížnosti k Soudu, zejména k odůvodnění vydání příkazu k prohlídce a k zákonnosti postupu policie (včetně ochrany privilegované komunikace), tj. jiné než ty, které souvisely se zajištěním jeho věcí, zůstaly mimo přezkum.

K možnosti osob, které neměly procesní postavení v trestním řízení, domáhat se odškodnění v občansko-právní řízení Soud podotkl, že tento postup nepovažoval v minulosti za účinný, protože nebyl v praxi dostatečně jistý (*Golovan proti Ukrajině*, cit. výše, § 69–70). Z podkladů nevyplývalo, zda provedená úprava trestních předpisů tuto situaci změnila. Nadto vláda nepředložila

příklady z judikatury či jiné důkazy, podle kterých lze dosáhnout nápravy v civilním řízení (jiného než v souvislosti s požadavkem na náhradu škody za porušení, které již bylo zjištěno v průběhu řízení). Není proto jasné, zda by u stěžovatele mohl soudce civilního soudu přezkoumat důvody, na nichž je založen platný příkaz k domovní prohlídce, nebo posuzovat zákonnost či oprávněnost postupu policistů v průběhu prohlídky provedené ve stále probíhajícím trestním řízení (*Avanesyan proti Arménii*, cit. výše, § 33).

Podle Soudu tedy jednak není zřejmé, zda by nějaký prostředek nápravy umožnil stěžovateli zpochybnit důvody uvedené v příkazu k prohlídce alespoň po jejím skončení (*Kruglov a ostatní proti Rusku*, č. 11264/04, rozsudek ze dne 4. února 2020, § 113–14). Rovněž není jasné, zda mohl nějakým prostředkem napadnout údajné pochybení policistů, včetně ochrany privilegované komunikace, s výjimkou postupu, který se týkal zajištění jeho věcí. Podle Soudu tak námitka vlády stran nevyčerpání prostředků nápravy stěžovatelem neobstojí.

Soud proto shledal, že došlo i k porušení článku 13 Úmluvy.

Životní prostředí

Rozsudek ze dne 30. ledna 2025 ve věci č. 39742/14 – Cannavacciuolo a ostatní proti Itálii

Senát první sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že Itálie nedostála pozitivním závazkům vyplývajícím z článku 2 Úmluvy, jelikož nepřijala dostatečná opatření k ochraně života a zdraví obyvatel zasažených nelegálním ukládáním a spalováním nebezpečného odpadu v oblasti Terra dei Fuochi. Soud přijal tzv. pilotní rozsudek s cílem podnítit vhodná systémová opatření na vnitrostátní úrovni (článek 46 Úmluvy).

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

V italské Kampánii docházelo od 80. let po několik desetiletí k rozsáhlému a systematickému nelegálnímu nakládání s odpady, včetně spalování a zakopávání toxických látek, často za účasti organizovaných zločineckých skupin. Podle řady vědeckých studií a

vnitrostátních zpráv došlo k závažné kontaminaci půdy, vody a ovzduší. Tato činnost měla nepříznivé dopady na zdraví obyvatelstva, zejména vedla ke zvýšenému výskytu rakoviny, vrozených vad, respiračních onemocnění a úmrtnosti, a přispěla k narušení důvěry veřejnosti ve státní instituce. Daná oblast je známá jako Terra dei Fuochi. Byla závazně vymezena mezirezortními směrnicemi jako oblast zahrnující 90 obcí v provinciích Neapol a Caserta s přibližně 2,9 milionem obyvatel.

Mezi lety 1995 a 2018 vzniklo sedm nezávislých vyšetřovacích parlamentních komisí, které potvrdily výše uvedené negativní dopady nakládání s odpady. Část svědeckých výpovědí nezávislých expertů z 90. let však byla vedena v režimu utajení a zveřejněna teprve v roce 2013. Několik vědeckých studií opakovaně upozornilo na zvýšený výskyt rakoviny a dalších onemocnění v této oblasti a vyzývalo k prošetření dopadu nelegálního nakládání s odpady na lidské zdraví. V letech 2007 a 2010 vydal Soudní dvůr Evropské unie ("SDEU") dvě rozhodnutí, kde shledal postup Itálie v rozporu s právem EU. Dle SDEU Itálie nepřijala všechna nezbytná opatření k

zajištění zpracování nebo odstraňování odpadu v této oblasti, ani nepostihla jeho nezákonné ukládání. Od roku 2009 na nelegální ukládání odpadu a na možná rizika pro zdraví a život obyvatel této oblasti opakovaně upozorňovaly také zprávy amerického námořnictva.

Přestože italské orgány byly o situaci informovány nejpozději od 90. let, rozsáhlejší opatření začaly přijímat až na konci roku 2013 (přijetí dekretu č. 136). Ta však byla často roztříštěná, neúčinná a opožděná. Závěrečná zpráva Národního zdravotního ústavu z roku 2020 potvrdila, že v oblasti Kampánie docházelo k nekontrolovaným a nelegálním praktikám nakládání s odpady od konce 80. let, a že do doby zahájení studie v roce 2016 nebyly provedeny žádné významné sanační činnosti. Ani k roku 2020 nebyla vhodně nastavena spolupráce s orgány regionu Kampánie a nebylo úspěšně sanováno celé zasažené území.

Stížnost podalo jednak pět neziskových organizací, jednak 41 osob, které mají či v minulosti měly bydliště v dotčeném území, případně jde o pozůstalé po osobách, které v této oblasti žily.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

PŘEDBĚŽNÉ ÚVAHY SOUDU K NÁMITCE PŘEKÁŽKY LITISPENCE

Vláda namítala, že v obdobných otázkách již dvakrát rozhodl SDEU (rozhodnutí *Komise proti Itálii*, č. C-297/08 a *Komise proti Itálii*, č. C-653/13) a navrhla, aby byla stížnost odmítnuta z důvodu překážky litispence. Soud ale připomněl, že aby mohl stížnost odmítnout podle článku 35 odst. 2 Úmluvy, musí se jednat o v podstatě stejnou věc, která byla předložena jinému mezinárodnímu vyšetřovacímu nebo smířcímu orgánu, a která neobsahuje žádné nové důležité skutečnosti. Stížnosti *Komise proti Itálii* nebyly ale podané jednotlivcem, ani nevedly k individuální nápravě, a byly tedy odlišné od rozhodování o individuální stížnosti Soudem, a to jak v procesní rovině, tak v rovině dopadů rozhodnutí. Soud proto tuto předběžnou námitku odmítl.

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 2 ÚMLUVY

Stěžovatelé namítali porušení svých práv z důvodu, že vnitrostátní orgány si byly dlouhodobě vědomy

existence rizika pro obyvatele oblasti Terra dei Fuochi, nepřijaly ale adekvátní ochranná opatření, ani vhodný právní rámec, který by umožnil stíhat odpovědné osoby. Stěžovatelé rovněž namítali, že jim vnitrostátní orgány neposkytly informace o nebezpečí pro jejich život a zdraví v důsledku znečištění dané oblasti.

a) K přijatelnosti

1. Postavení oběti/*locus standi*

Soud nejprve připomněl, že obecné zásady týkající se postavení oběti porušení Úmluvy, zejména ve vztahu ke sdružením, podrobně shrnul ve věci [Yusufeli İlçesini Güzelleştirme Yaşatma Kültür Varlıklarını Koruma Derneği proti Turecku](#) (č. 37857/14, rozhodnutí ze dne 20. ledna 2022, § 36–41).

Pokud jde o stěžovatele – neziskové organizace, Soud konstatoval, že podle jeho ustálené judikatury platí, že sdružení se nemůže ze své povahy dovolávat práva na život a zdraví podle článku 2 Úmluvy ani ochrany fyzické integrity či zdraví podle článku 8 Úmluvy. Sdružení se totiž nemohou dovolávat zdravotních důsledků nebo problémů, s nimiž se mohou potýkat pouze fyzické osoby. Podobné úvahy se uplatní také ve vztahu k námitce neposkytnutí informací o rizicích pro zdraví v důsledku znečištění, jelikož i tímto porušením by byli přímo dotčeni jednotliví členové sdružení, nikoli sdružení jako takové (tamtéž, § 43). Pokud se sdružení

dovolává výhradně individuálních práv svých členů, aniž by samo prokázalo, že bylo podstatně dotčeno, nelze mu podle Soudu přiznat postavení oběti podle hmotněprávního ustanovení Úmluvy. Soud přitom nebyl přesvědčen, že by jednotliví členové sdružení byli zbaveni možnosti podat stížnost sami za sebe. Naopak, některé fyzické osoby žijící v dotčených obcích tak v projednávané věci učinily. Současně nebylo potvrzeno, že by členové sdružení byli ve zranitelném postavení, které by jim znemožnilo podat stížnost vlastním jménem, nebo že by jim v tom bránily jiné objektivní skutečnosti (tamtéž, § 42).

Soud si byl vědom, že v nedávné věci [Verein KlimaSeni-orinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku](#) (č. 53600/20, rozsudek velkého senátu ze dne 9. dubna 2024, § 498–499) přiznal postavení oběti také sdružení, které hájilo práva a zájmy jednotlivců proti hrozbám změny klimatu. Zdůraznil však, že toto uznání bylo odůvodněno "specifickými okolnostmi". V projednávané věci, která se zjevně netýká klimatické změny, Soud neshledal žádné "specifické okolnosti" (tamtéž, § 475) ani "výjimečné okolnosti" ([Centre for Legal Resources jménem Valentina Câmpeanu proti Rumunsku](#), č. 47848/08, rozsudek velkého senátu ze dne 17. července 2014, § 112), které by odůvodňovaly přiznání postavení oběti sdružením jednajícím jménem svých členů bez jejich výslovného zmocnění. Stížnosti podané sdruženími proto

odmítl jako neslučitelné s ustanoveními Úmluvy *ratione personae*.

Pokud jde o stěžovatele – fyzické osoby, Soud nepřiznal postavení oběti těm stěžovatelům, kteří sami, případně jejich zesnulí příbuzní, nebydleli v obcích, které by se nacházely v oblasti Terra dei Fuochi, jejíž geografický rozsah byl závazně vymezen mezirezortními směrnici. Tyto stížnosti proto odmítl jako neslučitelné s ustanoveními Úmluvy *ratione personae*.

2. Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy

Soud nepřisvědčil námitce vlády, která tvrdila, že stěžovatelé měli k dispozici účinné vnitrostátní prostředky nápravy, které nevyčerpali. Soud nebyl přesvědčen, že by některý z opravných prostředků uvedených vládou (žaloba na náhradu škody v civilním řízení, stížnost k Ministerstvu životního prostředí nebo hromadná žaloba) mohl vést k nápravě tvrzených porušení Úmluvy.

3. Šestiměsíční lhůta

Soud konstatoval, že u stěžovatelů, kteří na území žijí a jsou přímými oběťmi, jde o pokračující zásah do jejich práv, a šestiměsíční lhůta jim proto nezačala běžet.

Dále uvedl, že stěžovatelům, kteří se z oblasti odstěhovali, a nepřímým obětím, které podaly stížnost jménem zesnulých příbuzných, začala šestiměsíční lhůta běžet od okamžiku, kdy se dozvěděli, že oni nebo jejich příbuzní byli v důsledku situace, která je předmětem jejich stížnosti k Soudu, vystaveni ohrožení života a zdraví. Za rozhodný okamžik pro běh lhůty Soud označil 31. prosince 2013, jelikož v průběhu října až prosince 2013 došlo k odtajnění zásadních informací o nelegální likvidaci nebezpečného odpadu, přijetí dekretu č. 136/2013, který reagoval na závažnou ekologickou situaci, a vydání mezirezortní směrnice vymezující dotčené obce. Pokud příbuzný zemřel před 30. prosincem 2013, lhůta začala běžet tímto dnem; pokud zemřel později, běh lhůty se odvíjí od data úmrtí. Stížnosti podané po uplynutí této lhůty Soud odmítl.

b) K tvrzenému porušení článku 2 Úmluvy

1. *Existence povinnosti chránit život*

Soud připomněl, že stát má podle článku 2 Úmluvy nejen povinnost zdržet se úmyslného zbavení života, ale také pozitivní závazek učinit veškeré přiměřené kroky k ochraně života osob v rámci své jurisdikce (*Budayeva a ostatní proti Rusku*, č. 15339/02, rozsudek ze dne 20. března 2008, § 128), a to zejména v kontextu činností, které mohou představovat riziko pro lidský život z důvodu své inherentně nebezpečné povahy (*Öneryıldız proti Turecku*, č. 48939/99, rozsudek velkého senátu ze dne 30. listopadu 2004, § 71). To se týká veřejné i neveřejné nebezpečné činnosti, při níž existuje "skutečné a bezprostřední" riziko pro lidský život. Byť se "skutečné a bezprostřední" riziko posuzuje s ohledem na okolnosti případu, lze shrnout, že pojem "skutečné" riziko odpovídá požadavku existence vážného, skutečného a dostatečně zjiitelného ohrožení života (*Verein Klima-Seniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku*, cit. výše, § 512). „Bezprostřednost“ takového rizika s sebou nese prvek fyzické i časové blízkosti hrozby (tamtéž, s dalšími odkazy).

Dále Soud konstatoval, že projednávaná věc se odlišuje od případů, které se týkaly jednoho konkrétního zdroje znečištění v přesně vymezené oblasti (např. *López Ostra proti Španělsku*, č. 16798/90, rozsudek ze dne 9.

prosince 1994; *Fadeyeva proti Rusku*, č. 55723/00, rozsudek ze dne 9. června 2005; *Giacomelli proti Itálii*, č. 59909/00, rozsudek ze dne 2. listopadu 2006). V projednávané věci šlo o rozsáhlé a dlouhodobé znečištění způsobené mnoha různými zdroji, které se odehrávalo převážně na soukromých pozemcích mimo rámec zákonného dohledu, a to jak ze strany organizovaných zločineckých skupin, tak průmyslu, podnikatelů i jednotlivců.

Soud považoval za prokázané, že činnosti, na které stěžovatelé poukazovali, představují nebezpečné aktivity ohrožující lidský život. Vnitrostátní orgány o jejich existenci věděly nejméně od 90. let. Již v roce 1996 byl italský parlament informován o zvýšeném výskytu rakoviny v některých částech Kampánie, přičemž navazující studie z let 2004 a 2005 poukázaly na souvislost mezi nelegálním ukládáním odpadu a zvýšenou úmrtností, byť přímou příčinnou souvislost neprokázaly.

Soud uznal, že stěžovatelé byli vystaveni "dostatečně vážnému, skutečnému a zjiitelnému" riziku pro život, které bylo "bezprostřední" ve smyslu judikatury Soudu, a že článek 2 Úmluvy je v projednávané věci použitelný. Vzhledem k tomu, že znečištění bylo dlouhodobé, všudypřítomné a nevyhnutelné, Soud nepovažoval za nutné, aby stěžovatelé prokazovali přímou souvislost mezi konkrétní látkou a vznikem život ohrožující

nemoci (srov. *Brincat a ostatní proti Maltě*, č. 60908/11 a další, rozsudek ze dne 24. července 2014, § 83).

V souladu se zásadou předběžné opatrnosti (*Tătar proti Rumunsku*, č. 67021/01, rozsudek ze dne 27. ledna 2009, § 120) Soud zdůraznil, že skutečnost, že existence rizika je obecně známá a nepanuje shoda o přesných účincích znečištění na zdraví konkrétního stěžovatele, nemůže popřít existenci ochranné povinnosti. To navíc v situaci, kdy jedním z nejdůležitějších aspektů této povinnosti je i povinnost riziko vyšetřit, identifikovat a posoudit (*mutatis mutandis Kurt proti Rakousku*, č. 62903/15, rozsudek velkého senátu ze dne 15. června 2021, § 159).

Soud proto uzavřel, že článek 2 Úmluvy je v projednávané věci použitelný a že vnitrostátní orgány měly povinnost přijmout přiměřená opatření k ochraně života stěžovatelů žijících v obcích v oblasti označované jako Terra dei Fuochi.

2. *Rozsah pozitivního závazku*

Soud dále připomněl, že při volbě konkrétních opatření mají vnitrostátní orgány široký prostor pro uvážení, zejména s ohledem na složitost situace a nutnost stanovit priority a rozdělit zdroje (*Smiljanić proti Chorvatsku*, č. 35983/14, rozsudek ze dne 25. března 2021, § 70). Je však na Soudu, aby posoudil, zda postupovaly s náležitou pečlivostí. V této souvislosti Soud zdůraznil zásadní význam včasnosti reakce vnitrostátních orgánů (*Verein KlimaSeniorinnen Schweiz a ostatní proti Švýcarsku*, cit. výše, § 538).

Povaha a závažnost hrozby v projednávané věci podle Soudu vyžadovaly systematickou, koordinovanou a komplexní reakci ze strany orgánů. Vnitrostátní orgány měly podle Soudu *zprvu* povinnost provést důkladné posouzení daného jevu znečištění, určit zasažené oblasti a povahu a rozsah znečištění a poté přijmout opatření k usměrnění všech zjištěných rizik. *Zadruhé* byly povinny prozkoumat účinky tohoto jevu na zdraví osob žijících v dotčených oblastech. *Zatřetí* bylo možné od nich rozumně očekávat, že přijmou opatření k potlačení

protiprávního jednání, které bylo příčinou znečištění. *Začtvrté* byly povinny včas poskytnout osobám žijícím v oblastech postižených znečištěním informace, které by jim umožnily posoudit rizika pro jejich zdraví a život.

i. Identifikace zasažených oblastí a stanovení povahy a míry znečištění

Soud zdůraznil, že identifikace oblastí zasažených znečištěním a určení povahy a rozsahu environmentální kontaminace jsou nezbytným předpokladem jakéhokoli smysluplného posouzení zdravotních rizik a stanovení opatření k jejich zvládnutí. Do roku 2013 vnitrostátní orgány, ačkoli měly dlouhodobě k dispozici informace o závažnosti problému, nepřijaly dostatečné a systematické kroky k identifikaci zasažených oblastí ani k určení povahy a rozsahu kontaminace. Po roce 2013 sice došlo k určitému pokroku, avšak opatření byla přijata opožděně, jejich provádění bylo pomalé a v některých případech zcela chybělo. V žádném z těchto období nebyl postup vnitrostátních orgánů systematický, koordinovaný ani komplexní; nedocházelo k pravidelné aktualizaci situace a vláda nepředložila konkrétní aktuální informace, ačkoli k tomu byla Soudem vyzvána.

ii. Přijetí opatření k řízení rizik

Soud konstatoval, že vláda nepředložila konkrétní informace o plánovaných dekontaminačních opatřeních

v postižených obcích, ani o specifických opatřeních přijatých k jejich provedení. Ani šestá vyšetřovací parlamentní komise nebyla schopna sestavit ucelený obraz situace a nezískala aktuální a dostatečně podrobné údaje, což je podle Soudu samo o sobě důvodem k obavám. Celkový pokrok v dekontaminačních pracích je pomalý, přičemž mnohá opatření představují pouze předběžné kroky a byla provedena teprve nedávno (v letech 2017 a 2019). Dekontaminační opatření byla prováděna na různých úrovních (obecní, regionální a celostátní) a vyznačovala se zpožděním, nesystematičností a nekoordinovaností. Soudu nebylo jasné, zda a případně jak byla tato opatření vzájemně propojena či koordinována. Soud navíc upozornil na to, že doposud není stále jasné, jak mají být řízena rizika v oblastech, které zatím nebyly dekontaminovány nebo v nichž existují překážky dekontaminace.

iii. Prošetření dopadu znečištění na zdraví obyvatel

Soud dále poukázal na to, že většina opatření k posouzení dopadů znečištění na zdraví obyvatel oblasti Terra dei Fuochi byla přijata až po roce 2013. První pokus o zavedení koordinovaného, systematického a komplexního přístupu k monitorování zdraví a epidemiologickému dohledu nad obyvatelstvem žijícím v oblasti zasažené daným znečištěním byl navržen až v roce 2014 a uplatňován až od roku 2016. Tato opatření se skládala z nalezení vhodných nástrojů ke screeningu rakoviny,

financování screeningu a péče o pacienty a provádění dalších preventivních opatření. Byť Soud tato opatření ocenil, zároveň se pozastavil nad tím, že byla zaváděna až více jak 20 let poté, co druhá parlamentní vyšetřovací komise naléhala na vládu, aby možný dopad znečištění na zdraví obyvatel prošetřila. Soud proto uzavřel, že orgány neprokázaly náležitou péči při zkoumání účinků daného znečištění na zdraví.

iv. Opatření v boji s nelegálním ukládáním odpadu

Soud připomněl, že znečištění v oblasti je výsledkem nelegálního ukládání, zakopávání a spalování odpadů nejen organizovanými zločineckými skupinami, ale také průmyslovými podniky, společnostmi a jednotlivci. Pokud jde o opatření k předcházení a odrazování od takového jednání, vláda se zaměřila na monitorování dotčeného území bezpečnostními složkami a na potírání těchto jednání prostřednictvím trestněprávního systému.

Soud ocenil zřízení funkce pověřeného úředníka v roce 2012, jehož úkolem je koordinovat činnost bezpečnostních složek a dalších institucí zapojených do boje proti

nelegální likvidaci odpadů. Tento úředník mimo jiné shromažďoval statistické údaje o kontrolách, zásazích a sankcích, ale zároveň upozornil na nedostatečnou spolupráci regionálních orgánů a personální poddimenzovanost. Soud dále zhodnotil Akční plán z roku 2016, který zahrnoval nasazení armády, letecký dohled, kamerové systémy a další sledovací technologie. Přesto vyjádřil pochybnosti o včasnosti těchto opatření, zejména s ohledem na nutnost přijetí revidovaného plánu v roce 2018, který ukázal, že i tehdy bylo stále třeba vyjasnit a koordinovat odpovědnosti jednotlivých subjektů.

Soud poukázal na to, že ačkoli parlamentní komise opakovaně vyzývaly k přijetí účinného legislativního rámce pro potírání nelegálního nakládání s odpady, první trestný čin v této oblasti byl zaveden až v roce 2001, kdy se navíc následně ukázalo, že jeho vymáhání je neefektivní. Další specifické skutkové podstaty byly zavedeny až v roce 2015 zákonem č. 68, což podle Soudu představovalo první účinnější právní rámec pro prevenci trestných činů proti životnímu prostředí. Do té doby byl právní rámec roztříštěný, málo účinný a

pomalý, aniž by se stát pokusil komplexně přezkoumat jeho nedostatky, na které opakovaně upozorňovaly parlamentní komise.

Soud navíc nebyl schopen získat od vlády jasný nebo komplexní přehled o trestních řízeních vedených v souvislosti s vypouštěním, zakopáváním a spalováním odpadů v oblasti Terra dei Fuochi, ani o jejich výsledcích. Vláda předložila pouze výčet sedmi trestních řízení, z nichž jen ve třech byli pachatelé skutečně odsouzeni za trestné činy související s nezákonnou likvidací velkého množství nebezpečného odpadu v dotčených obcích. Soud konstatoval, že takto malý počet řízení nestačí k závěru, že stát přijal nezbytná opatření k ochraně obyvatel dotčené oblasti.

v. Opatření související s nakládáním s odpady

Soud připomněl, že v jiných věcech opakovaně konstatoval, že Itálie selhala v zajištění systému sběru, zpracování a likvidace odpadů v oblasti Kampánie, což vedlo k tzv. "odpadové krizi" ([Locascia a ostatní proti Itálii](#), č. 35648/10, rozsudek ze dne 19. října 2023). Přestože se projednávaná věc přímo netýká samotné "odpadové krize" v Kampánii ani selhání vnitrostátních orgánů při sběru, zpracování a likvidaci odpadů v tomto regionu, Soud zdůraznil, že právě tyto nedostatky přispěly ke vzniku jevu Terra dei Fuochi. V této souvislosti Soud uzavřel, že vnitrostátní orgány byly i mnoho let po

vyhlášení stavu nouze v polovině 90. let a přinejmenším do roku 2019 poměrně pomalé při nápravě nedostatků systému sběru, zpracování a likvidace odpadů v regionu Kampánie.

vi. Opatření související s předáváním informací

Soud konstatoval, že reakce vnitrostátních orgánů, pokud jde o shromažďování informací o povaze a rozsahu dotčeného znečištění, nebyla dostatečně systematická, komplexní ani koordinovaná, což negativně ovlivnilo jejich schopnost poskytnout osobám žijícím v oblastech zasažených znečištěním informace potřebné k posouzení rizik pro svůj život a zdraví. Přestože byly některé epidemiologické studie zveřejněny, Soud měl za to, že vzhledem k rozsahu, složitosti a závažnosti jevu Terra dei Fuochi bylo zapotřebí přijmout komplexní a přístupnou komunikační strategii, která by veřejnost aktivně informovala o zdravotních rizicích a přijatých opatřeních. Soud rovněž poznamenal, že informace o systematickém zakopávání a ukládání nebezpečného odpadu, které byly poskytnuty italskému parlamentu již v roce 1997, zůstaly v režimu utajení a byly zpřístupněny veřejnosti až v roce 2013. Ačkoli Soud nezpochybňoval, že v určitých případech může existovat silný veřejný zájem na zachování utajení některých informací ([Al-Hawsawi proti Litvě](#), č. 6383/17, rozsudek ze dne 16. ledna 2024, § 185), pozastavil se nad celkovou délkou a plošností uplatněného režimu utajení v projednávané věci.

3. Celkový závěr

Soud proto dospěl k závěru, že vnitrostátní orgány nepřistoupily k řešení problému Terra dei Fuochi s péčí odpovídající závažnosti situace a že žalovaný stát neprokázal, že učinil vše, co bylo možné očekávat k ochraně života stěžovatelů. Soud rovněž konstatoval, že vláda neposkytla dostatek informací o provádění některých opatření a že jejich realizace byla často provázena zpožděním. Soud proto uzavřel, že došlo k porušení článku 2 Úmluvy.

K POUŽITÍ ČLÁNKU 46 ÚMLUVY

Soud konstatoval, že porušení v projednávané věci je systémové povahy, neboť vyplývá z dlouhodobého a rozsáhlého znečištění způsobeného nelegálním nakládáním s odpady, na které vnitrostátní orgány reagovaly pomalu a nedostatečně. Soud dále poukázal na to, že obdobné stížnosti byly podány desítkami dalších stěžovatelů a že problém se týká statisíců obyvatel regionu Kampánie. Vzhledem k přetrvávající povaze problému, jeho systémovým příčinám a rozsahu dopadu Soud shledal, že je namístě přijmout pilotní rozsudek a vyzvat

stát k přijetí vhodných systémových opatření ([Burmych a ostatní proti Ukrajině](#), č. 46852/13 a další, rozsudek velkého senátu ze dne 12. října 2017, § 158–159).

Soud vyzval Itálii, aby pokračovala v již započatých snáhách s cílem vypracovat, po náležité konzultaci s příslušnými místními, regionálními a celostátními aktéry (včetně příslušných sdružení), komplexní strategii zahrnující všechna stávající nebo plánovaná opatření na všech úrovních státní správy k řešení problému znečištění, s jasným vymezením kompetencí, aby nedocházelo k tříštění odpovědnosti. To zahrnuje opatření zaměřená na identifikaci oblastí postižených nelegálními praktikami likvidace odpadů a na určení povahy a rozsahu znečištění těchto oblastí (půdy, vody a ovzduší), včetně dokončení implementace opatření podle dekretu z roku 2013 týkajícího se zemědělské půdy, a jejich rozšíření i na další lokality, opatření zaměřená na řízení všech odhalených rizik, studium dopadů znečištění na zdraví a boj proti chování, které je příčinou tohoto jevu. Taková strategie musí být doplněna jasnými harmonogramy pro její krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé provádění a musí specifikovat potřebné zdroje

a jejich rozdělení mezi příslušné státní subjekty a dále zajistit průběžnou aktualizaci seznamu postižených oblastí a pravidelné a detailní zprávy o výsledcích dekontaminačních opatření.

Vnitrostátní orgány musí dále zavést nezávislý mechanismus pro sledování provádění a účinků opatření přijatých v rámci komplexní strategie týkající se problému Terra dei Fuochi a pro ověřování dodržování harmonogramů stanovených v této strategii. Musí být zavedeny odpovídající záruky, aby byla zajištěna nezávislost tohoto mechanismu, včetně účasti zástupců občanské společnosti a asociací bez institucionální vazby na státní orgány, a jeho závěry musí být přístupné veřejnosti.

Pro zajištění práva na informace má stát vytvořit jednotnou platformu pro informování veřejnosti, která bude přístupným a strukturovaným způsobem shrmažďovat všechny relevantní informace týkající se problému Terra dei Fuochi a opatření přijatých nebo plánovaných k jeho řešení, jakož i informace o stavu provádění těchto opatření, a přijmout opatření nezbytná k tomu, aby byly tyto informace pravidelně aktualizovány.

Všechna výše uvedená opatření musí být provedena do dvou let ode dne, kdy rozsudek v této věci nabude právní moci.

III. ODDĚLENÁ STANOVISKA

Soudce Krenc se v souhlasném stanovisku vymezil proti názoru většiny, že není na místě *přiznat locus standi* také sdružením. Domníval se, že závěry o přiznání *locus standi* sdružením bojujícím proti klimatické krizi v případě [KlimaSeniorinnen Schweiz proti Švýcarsku](#) by měly být aplikovány také na sdružení, která bojí proti environmentálnímu znečištění značného rozsahu. Rozlišení mezi klimatickými a environmentálními otázkami označil za umělé a kontraproduktivní, jelikož se v obou případech jedná o právo na zdravé životní prostředí. Podle něj jsou sdružení klíčovým prostředkem pro zastupování velkého počtu obětí environmentálního znečištění. Navíc rozšíření přístupu k soudu pro nevládní organizace by mohlo zvýšit efektivitu právní ochrany lidských práv, posílit environmentální spravedlnost a respektovat subsidiaritu Úmluvy, zejména tam, kde vnitrostátní právo přiznává sdružením aktivní legitimaci. Soudce Krenc proto uzavřel, že kazuistický přístup Soudu, kdy rozlišuje mezi klimatickou krizí a znečištěním životního prostředí, je nevhodný pro naplnění práva na zdravé životní prostředí. Zároveň navrhl vytvoření jasných a konzistentních kritérií pro posuzování aktivní legitimace sdružení v environmentálních věcech.

V částečně souhlasném a částečně nesouhlasném stanovisku soudce Serdghides nesouhlasil s názorem většiny, která odmítla přiznat *locus standi* sdružení. Byť se

v této věci nejednalo o klimatickou žalobu, má tato stížnost specifické rysy, které ji ke klimatickým sporům přibližují. Obdobně jako u klimatických sporů je i zde rozsah znečištění plošný, rozšířený a dlouhodobý, dopady jsou mezigenerační a zasahují zranitelné skupiny, znečištění má přeshraniční účinky, problém má polycentrickou povahu, a vyžaduje tedy přijetí rozsáhlých a komplexních opatření, včetně přijetí politik, restrukturalizace některých odvětví ekonomiky a investic od soukromého i státního sektoru. Soudce Serghides zdůraznil, že formální rozdíl mezi „klimatickou změnou“ a „znečištěním životního prostředí“ nemá oporu v realitě, protože oba jevy mají obdobné právní a faktické důsledky a vyplývají z práva na život podle článku 2 Úmluvy. Na základě těchto společných rysů měl Soud podle něj aplikovat kritéria ze sporu [KlimaSeniorinnen Schweiz proti Švýcarsku](#), která umožňují výjimečně přiznat v řízení aktivní legitimaci sdružení, pokud hájí práva osob vystavených závažným environmentálním rizikům.

Cizinecké právo

Rozsudek ze dne 6. března 2025 ve věci Č. 47836/21 – F. B. proti Belgii

Senát první sekce Soudu dospěl jednomyslně k závěru, že stěžovatelka – žadatelka o mezinárodní ochranu a dle svých tvrzení nezletilá cizinka bez doprovodu – podstoupila kostní testy za účelem určení věku, aniž by k jejich provedení udělila svobodný a informovaný souhlas. Vnitrostátní orgány se mimoto předtím ani nepokusily využít jiných, méně invazivních prostředků k ověření jejího věku. Řízení nadto postrádalo dostatečné záruky. Došlo proto k porušení stěžovatelčina práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka přicestovala v srpnu 2019 do Belgie, kde požádala o mezinárodní ochranu. Ze své země původu (Guinea) údajně uprchla, aby unikla týrání v důsledku nuceného sňatku. Uvedla, že je jí 16 let a předložila

neověřenou kopii svého rodného listu. Poté byla umístěna do centra pro nezletilé, kde setrvala po celou dobu řízení o určení jejího věku.

Po podání žádosti o mezinárodní ochranu stěžovatelku vyslechl úředník cizineckého úřadu, jenž vyjádřil pochybnosti o jejím věku a s ohledem na (mimo jiné) chybějící originální doklady totožnosti ji neprodleně odkázal na lékařské vyšetření spočívající v provedení rentgenových snímků ruky a zápěstí, klíční kosti a zubů. Podle tohoto lékařského vyšetření bylo stěžovatelce 21,7 let (s odchylkou dvou let). Teprve následně stěžovatelku vyslechl pracovník opatrovnické služby, jemuž stěžovatelka předložila kopie dalších dokladů totožnosti, jež o několik dnů později doplnila originály (které si dle svých tvrzení předtím zapomněla u své přítelkyně v Německu). Jejich pravost však vnitrostátní orgány zpochybnil.

Výsledky kostních testů a neexistence legalizovaných dokumentů vedly k vydání rozhodnutí, na jehož základě vnitrostátní orgány přestaly se stěžovatelkou zacházet jako s nezletilou cizinkou bez doprovodu. Následně belgické orgány obdržely od svých německých protějšků informace spolu s výpisem z databáze Eurodac, podle nichž se stěžovatelka při průjezdu Německem prokazovala jako plnoletá a uvedla datum narození 7. května 2001. Cizinecký úřad následně v potvrzení o podání žádosti o mezinárodní ochranu nahradil původně

uvedené datum narození 15. ledna 2003 datem 1. ledna 1997. Stěžovatelka byla posléze přemístěna do centra pro dospělé, kde mohla využít pomoci právního zástupce.

Proti rozhodnutí o určení věku podala stěžovatelka opravný prostředek a žádost o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí, které však byly zamítnuty. Navzdory tomu mohla stěžovatelka pokračovat ve studiu. V době rozhodnutí Soudu tak studovala poslední ročník střední školy. Zároveň v říjnu 2022 získala postavení uprchlíka.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že v důsledku rozhodnutí vydaného v řízení o určení jejího věku, na jehož základě s ní vnitrostátní orgány přestaly zacházet jako s nezletilou cizinkou bez doprovodu, došlo k porušení jejího práva na respektování soukromého života zaručeného článkem 8 Úmluvy.

a) K přijatelnosti

Soud vyzdvihl, že článek 8 Úmluvy chrání mimo jiné právo na osobní rozvoj a právo navazovat a rozvíjet vztahy s ostatními lidmi a vnějším světem (*Odièvre proti Francii*, stížnost č. 42326/98, rozsudek velkého senátu ze dne 13. února 2023, § 29; či *Denisov proti*

Ukrajíně, stížnost č. 76639/11, rozsudek velkého senátu ze dne 25. září 2018, § 95). Povinnost států chránit toto právo je obzvláště důležitá u nezletilých osob bez doprovodu v kontextu migrace, jenž zvyšuje jejich zranitelnost (*Darboe a Camara proti Itálii*, stížnost č. 5797/17, rozsudek ze dne 21. července 2022, § 123).

Soud připomněl, že určení věku je klíčové pro identifikaci osoby a přístup k právům vyplývajícím z postavení nezletilého (tamtéž, § 124). Proces s tím spojený musí naplňovat odpovídající záruky stanovené článkem 8, zejména pokud takový postup zahrnuje provedení lékařských testů na dotčené osobě (*Pindo Mulla proti Španělsku*, stížnost č. 15541/20, rozsudek velkého senátu ze dne 17. září 2024, § 138).

b) K odůvodněnosti

1. Obecné zásady

Soud úvodem připomněl, že smluvní státy mají na základě obecně uznávané zásady mezinárodního práva, a aniž by byly dotčeny jejich smluvní závazky (včetně těch, které vyplývají z Úmluvy), právo kontrolovat vstup

a pobyt cizinců (*Hirsa Jamaa a ostatní proti Itálii*, stížnost č. 27765/09, rozsudek velkého senátu ze dne 23. února 2012, § 113). Zdůraznil však rovněž význam postupů pro určování věku v kontextu migrace. Vnitrostátní, evropskou i mezinárodní právní úpravu chránící práva dětí lze totiž použít až tehdy, je-li zjištěno, že se o děti skutečně jedná. Určení věku je tedy prvním krokem vedoucím k uplatnění jejich práv a přijetí všech opatření nezbytných k zajištění péče o ně. Chybné určení věku může vést k závažným zásahům do práv nezletilých (*Darboe a Camara proti Itálii*, cit. výše, § 125). Legitimní snaha států zmařit pokusy o obcházení imigračních omezení nesmí zbavovat nezletilé cizince – navíc bez doprovodu – ochrany spojené s jejich postavením. Je proto nutné sladit ochranu základních práv s požadavky imigrační politiky států (*Mubilanzila Mayeka a Kaniki Mitunga proti Belgii*, stížnost č. 13178/03, rozsudek ze dne 12. října 2006, § 81).

Vnitrostátní orgány však zároveň podle Soudu stojí v souvislosti s hodnocením pravosti matričních dokladů před náročným úkolem. Důvodem jsou jednak obtíže plynoucí z nefunkčnosti matričních úřadů v některých

zemích původu, jednak riziko podvodů. Pokud existují důvodné pochybnosti o pravdivosti tvrzení žadatele o azyl, musí žadatel uspokojivě vysvětlit nesrovnalosti ve svém příběhu či vyvrátit případné relevantní námitky týkající se pravosti dokumentů, jež předložil. Vnitrostátní orgány jsou v zásadě lépe vybaveny, aby na základě získaných důkazů zjistily skutkový stav. V tomto směru tak musejí mít určitou diskreční pravomoc. To platí i pro rozhodnutí o provedení lékařské prohlídky dítěte (*Mugenzi proti Francii*, stížnost č. 52701/09, rozsudek ze dne 10. července 2014, § 47 a 51). Nelze však opomenout, že zásada presumpce nezletilosti vyžaduje, aby postup určování věku zahrnoval dostatečné procesní záruky (*Darboe a Camara proti Itálii*, cit. výše, § 153–154).

2. Použití těchto zásad na projednávanou věc

V projednávané věci bylo mezi stranami sporné, zda stěžovatelka dala svobodný a informovaný souhlas s provedením kostního testu. Stěžovatelka rovněž namítala vady celého řízení o určení jejího věku, jež vedlo k vydání rozhodnutí, na jehož základě s ní vnitrostátní orgány přestaly zacházet jako s nezletilou cizinkou bez doprovodu. Jelikož ji toto rozhodnutí zbavilo práv plynoucích z tohoto postavení, jednalo se podle Soudu o zásah do výkonu jejího práva na respektování soukromého života ve smyslu článku 8 Úmluvy. Tento zásah měl nicméně zákonný základ a sledoval legitimní cíl

v podobě zajištění zvláštní ochrany nezletilým migrantům, a lze jej proto vztáhnout k cílům ochrany veřejného pořádku a veřejné bezpečnosti a ochrany práv a svobod jiných osob ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy.

Soud zdůraznil, že není jeho úkolem rozhodnout, zda byla stěžovatelka v době příjezdu do Belgie nezletilá (tamtéž, § 131), ale v souladu s článkem 19 Úmluvy posoudit, zda vnitrostátní orgány ve vztahu ke stěžovatelce dodržely záruky stanovené článkem 8 Úmluvy. Zohlednil přitom prostor pro uvážení, který státy mají při určování věku migrantů, jež uvádějí, že jsou nezletilí.

Vláda vysvětlila, že dotčené osoby obdrží v souvislosti s řízením o určení jejich věku zvláštní brožuru, která jednoduše a v jazyce, kterému tyto osoby rozumějí, vysvětluje průběh lékařských testů. Předání této brožury a absence nesouhlasu dotčené osoby s provedením lékařských testů zaznamenává do předtištěného formuláře úřední osoba, která vede pohovor, při němž vznikly pochybnosti o věku dotčené osoby. Podpis této dotčené osoby se však nevyžaduje. Podle Soudu je sdělení uvedených informací o to významnější, není-li dotčená osoba, jež je stále považována za nezletilou osobu bez doprovodu a žadatelku o mezinárodní ochranu, ve fázi určování věku zastoupena.

Soud však nepovažoval za nutné hodnotit, zda stěžovatelka informace o lékařských testech skutečně

obdržela. I kdyby tomu totiž tak bylo, měla stěžovatelka pouze možnost „vyjádřit svůj názor“ a v případě nesouhlasu napadnout konečné rozhodnutí, které rovněž neuvádělo, zda stěžovatelka s provedením lékařských testů souhlasila. Omezilo se pouze na konstatování, že byla o průběhu lékařského vyšetření informována. Absenci svobodného a informovaného souhlasu s lékařským zákrokem lze přitom podle Soudu vyhodnotit jako zásah do tělesné integrity pacienta, kterou chrání článek 8 Úmluvy (*Pindo Mulla proti Španělsku*, cit. výše, § 138–139).

V projednávané věci se sice jednalo o lékařské vyšetření provedené k jiným než lékařským účelům, tato okolnost však podle Soudu nemá podstatný vliv na použitelnost zásad plynoucích z jeho judikatury, neboť i v tomto případě je dotčena osobní autonomie ve smyslu článku 8 Úmluvy (tamtéž, § 137). V této souvislosti Soud rovněž poukázal na invazivní povahu lékařských testů prováděných za účelem určení věku, které v této věci spočívaly ve trojím rentgenovém vyšetření.

Soud taktéž vyzdvihl, že kostní testy byly provedeny okamžitě poté, co úřední osoba vyjádřila pochybnosti o stěžovatelčině věku. Belgické právo totiž stanovuje, že se tyto testy v pochybnostech o věku dotčené osoby provádějí „neprodleně“. Podle Soudu by však tyto testy – vzhledem k jejich invazivní povaze – měly být prováděny až jako poslední možnost, pokud ostatní varianty umožňující určit věk dotčené osoby nepřinesly přesvědčivé výsledky. Aby totiž mohlo být určité opatření považováno v demokratické společnosti za přiměřené a nezbytné, je třeba vyloučit možnost přijmout jiné opatření, které by do dotčeného základního práva zasahovalo méně závažným způsobem, a přitom by umožňovalo dosáhnout téhož cíle (*Nada proti Švýcarsku*, stížnost č. 10593/08, rozsudek velkého senátu ze dne 12. září, 2012, § 183). V této věci se však rozhovor stěžovatelky s pracovníkem opatrovnícké služby speciálně vyškoleným pro práci s nezletilými uskutečnil až po provedení kostních testů. Teprve při tomto rozhovoru byla stěžovatelka dotázána zejména na svůj osobní stav, rodinnou situaci, životní podmínky v zemi původu a školní docházku. Prostřednictvím rozhovoru s pracovníkem

opatrovnické služby, který by předcházel provedení lékařských testů, však bylo podle Soudu možné ověřit, zda lze pochybnosti o stěžovatelčině věku vyvrátit jinými, méně invazivními prostředky, a zároveň zajistit, aby stěžovatelka obdržela všechny informace nezbytné k účinnému uplatnění svých práv.

Aniž by se Soud vyjadřoval ke spolehlivosti kostních testů či k tomu, zda byla stěžovatelka nezletilá, dospěl k závěru, že řízení, které vedlo k vydání rozhodnutí, na jehož základě s ní vnitrostátní orgány přestaly zacházet jako s nezletilou cizinkou bez doprovodu, nezahrnovalo dostatečné záruky ve smyslu článku 8 Úmluvy.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8

Soud připomněl, že článek 13 Úmluvy zaručuje ve vnitrostátním právu existenci prostředku nápravy umožňujícího účinně namítnout porušení práv a svobod zaručených Úmluvou. Z uvedeného článku tedy vyplývá požadavek na existenci vnitrostátního prostředku nápravy, který umožňuje přezkoumat obsah „hájitelných tvrzení“ založených na Úmluvě a poskytnout přiměřenou nápravu. Tento prostředek musí být „účinný“ jak v praxi, tak v právu. Prvek účinnosti však nezávisí na jistotě příznivého výsledku pro stěžovatele. Požadavky článku 13 Úmluvy mohou nadto splňovat všechny prostředky nápravy, které vnitrostátní právo nabízí, i když

žádný z nich sám o sobě tyto požadavky zcela nesplňuje (Darboe a Camara proti Itálii, cit. výše, § 193–195).

V dané věci Soud shledal, že stěžovatelka měla k dispozici prostředek nápravy ve smyslu článku 13 Úmluvy. Proti rozhodnutí vydanému v řízení o určení jejího věku podala opravný prostředek ke Státní radě a žádala jeho zrušení. Rovněž požádala o odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí. Přestože namítala neúčinnost těchto prostředků nápravy z důvodu údajně omezeného rozsahu přezkumu, Soud již dříve rozhodl, že tento přezkum *a priori* splňuje požadavky článku 6 Úmluvy (SA Patronale hypothécaire proti Belgii, stížnost č. 14139/09, rozsudek ze dne 17. července 2018, § 44 a 50), a tudíž i požadavky článku 13 Úmluvy (Sporrong a Lönnroth proti Švédsku, stížnosti č. 7151/75 a č. 7152/75, rozsudek ze dne 23. září 1982, § 88). V této části tudíž Soud považoval stížnost za nepřijatelnou.

C. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8

Stěžovatelka namítala rovněž porušení zákazu diskriminace, neboť na rozdíl od jiných nezletilých migrantů bez doprovodu nemohla využít práv z tohoto postavení plynoucích. Soud konstatoval, že pokud by tato námitka měla být chápána jako kritika rozhodnutí vydaného v řízení o určení stěžovatelčina věku, již na ni reagoval

v části týkající se porušení článku 8 Úmluvy, aniž by se však vyjadřoval k otázce, zda měly vnitrostátní orgány považovat stěžovatelku za nezletilou. Námitka založená na článku 14 Úmluvy byla navíc formulována obecně a nebyla podložena. Soud připomněl, že postavení nezletilých cizinců bez doprovodu se zakládá na objektivním kritériu věku a že existence mechanismu umožňujícího rozlišovat mezi nezletilými migranty a dospělými osobami v téže situaci sleduje legitimní cíl odpovídající potřebě poskytnout nezletilým zvláštní ochranu. I v této části proto Soud považoval stížnost za nepřijatelnou.

Právo na vzdělání

Rozsudek ze dne 27. února 2025 ve věci č. 29359/22 – Salay proti Slovensku

Senát první sekce Soudu jednomyslně shledal, že zařazení stěžovatele romského etnika do speciální třídy na základě diagnostiky lehkého mentálního postižení

nebylo doprovázeno potřebnými zárukami, které by zabránily chybné diagnóze a nevhodnému zařazení do speciální třídy s jednodušším kurikulem, a došlo proto k porušení zákazu diskriminace v přístupu ke vzdělávání dle článku 14 Úmluvy ve spojení s čl. 2 Protokolu č. 1.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel narozený v roce 1998 je příslušníkem romského etnika. Před nástupem do základní školy v srpnu 2004 podstoupil v pedagogicko-psychologické poradně test školní zralosti, na jehož základě byl zařazen do nultého ročníku určeného pro děti, které vzhledem ke svému sociálnímu nebo jazykovému znevýhodnění nebyly schopny zvládnout běžné učivo. V následujícím školním roce (2005/2006) byl stěžovatel zapsán do první třídy v rámci běžné školy. Z důvodu jeho obtíží s učením byl stěžovatel v lednu 2006 na žádost školy podroben dalšímu testování, na jehož základě bylo doporučeno jeho přeřazení do speciální třídy, neboť výsledky testů naznačovaly lehké mentální postižení.

Použity byly dva testy – screeningový test RR, vyvinutý pro rozlišení mezi mentálním postižením a sociálním znevýhodněním, a standardní test WISC III. Opakované testování v dubnu toto doporučení potvrdilo. V červnu 2006 proto požádala matka stěžovatele o jeho přeřazení do speciální třídy v rámci stejné školy.

Od druhého ročníku (2006/2007) byl stěžovatel vzděláván ve speciální třídě pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. V té době byli všichni žáci těchto tříd na jeho škole romského původu. Stěžovatel byl znovu testován v červnu a listopadu 2009. Opět bylo konstatováno, že jeho vývoj je opožděný a výsledky naznačovaly lehké mentální postižení. Další testování proběhlo v lednu 2011 na žádost školy a v červnu 2011 na žádost stěžovatelových rodičů, kteří v září 2011 požádali o jeho přeřazení do běžné třídy s individuálním vzdělávacím plánem. Testy z ledna provedené pedagogicko-psychologickou poradnou potvrdily, že stěžovatel má lehké mentální postižení. Červnový test provedený přímo ve Výzkumném ústavu dětské psychologie a patopsychologie („Výzkumný ústav“), působící při ministerstvu školství, nicméně lehké mentální postižení vyloučil a ukázal normální vývoj s možnou vývojovou poruchou učení, k jejímuž potvrzení doporučil další specializované vyšetření. V říjnu 2011 byl stěžovatel opětovně testován. Speciálně pedagogický test ukázal průměrné výsledky v gramatice a odpovídající úroveň v

matematice. Psychologický test však opět naznačil intelektové schopnosti odpovídající mentálnímu postižení. Všechny výsledky testů obsahovaly doporučení, aby stěžovatel zůstal ve speciální třídě. Stěžovatel navzdory žádosti rodičů o přeřazení do běžného vzdělávacího proudu dokončil v roce 2013 své studium ve speciální třídě. Následně nastoupil na tříleté odborné učiliště, které však nedokončil.

V roce 2014 podal stěžovatel antidiskriminační žalobu, ve které namítal, že jeho zařazení do speciální třídy bylo diskriminační a ovlivnilo negativně celý jeho vzdělávací proces, vnitrostátní soudy ji však nevyhověly. Se svou stížností neuspěl ani u Ústavního soudu.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 ÚMLUVY VE SPOJENÍ S ČL. 2 PROTOKOLU Č. 1

Stěžovatel před Soudem namítá, že jeho zařazením do speciální třídy došlo k porušení zákazu diskriminace v jeho přístupu ke vzdělávání dle článku 14 Úmluvy ve spojení s čl. 2 Protokolu č. 1.

a) Obecné zásady

V úvodu Soud odkázal na relevantní zásady týkající se posuzování diskriminace romských žáků v jejich přístupu ke vzdělání, které jsou uvedeny v rozsudcích *D. H. a ostatní proti České republice* (č. 57325/00, rozsudek

velkého senátu ze dne 13. listopadu 2007, § 175–181) a *Oršuš a ostatní proti Chorvatsku* (č. 15766/03, rozsudek velkého senátu ze dne 16. března 2010, § 144–148) a dále shrnuty ve věci *Horváth a Kiss proti Maďarsku* (č. 11146/11, rozsudek ze dne 29. ledna 2013, § 101–108) a *Lavida a ostatní proti Řecku* (č. 7973/10, rozsudek ze dne 30. května 2013, § 61–64). Uvedl, že rasová diskriminace je obzvláště závažným druhem diskriminace, která vzhledem ke svým důsledkům vyžaduje od státních orgánů využití všech dostupných prostředků k boji proti ní, čímž posilují demokratickou představu společnosti, v níž není rozmanitost vnímaná jako hrozba, ale jako zdroj obohacení. Rovněž připomněl, že žádné rozdílné zacházení, které je založeno výlučně nebo rozhodujícím způsobem na etnickém původu osoby, nemůže být objektivně odůvodněno v současné demokratické společnosti, která je založena na principech pluralismu a respektu k různým kulturám. Pokud je rozdílné zacházení založeno na rase, barvě pleti nebo etnickém původu, musí být pojem objektivního a rozumného odůvodnění vykládán co nejpřísněji (*Horváth a Kiss proti Maďarsku*, cit. výše, § 112). V důsledků své bouřlivé

historie se přitom Romové stali specificky zranitelnou skupinou, která vyžaduje zvláštní ochranu.

Soud zopakoval, že obecné politiky nebo opatření, které se jeví jako neutrální, ale mají nepřiměřeně nepříznivý dopad na osoby nebo skupiny osob identifikovatelné na základě etnického kritéria, mohou být považovány za diskriminační, a to i přesto, že nejsou výslovně zaměřeny na danou skupinu, ledaže je takové opatření objektivně odůvodněno legitimním cílem a prostředky k jeho dosažení jsou vhodné, nezbytné a přiměřené. Pakliže se prokáže, že právní úprava má takový nepřímý diskriminační účinek, není v případech týkajících se vzdělávání nutné prokazovat diskriminační úmysl ze strany příslušných orgánů. Co se týče posouzení vlivu určitého opatření či postupu na jednotlivce nebo skupinu, jako *prima facie* důkazy mohou posloužit statistické údaje, které se při kritickém zkoumání jeví jako spolehlivé a významné. To však neznamená, že nepřímou diskriminaci nelze prokázat bez statistik. Pokud stěžovatel tvrdí nepřímou diskriminaci prokáže vyvrátitelnou domněnku, že účinek určitého opatření nebo praxe je diskriminační, přechází důkazní břemeno na

stát, který musí prokázat, že rozdílné zacházení není diskriminační.

b) Použití těchto zásad na projednávanou věc

1. Existence rozdílného zacházení

V projednávaném případě stěžovatel tvrdí, že jako osoba romského původu byl obětí situace, kdy nepřiměřeně vysoký počet romských žáků byl v období jeho školní docházky zařazen do speciálních tříd, přičemž takové vzdělávání mu poskytlo nižší vzdělávací standard než vzdělávání ve třídě běžné.

Argumentace stěžovatele je podpořena zjištěními orgánů Rady Evropy a OSN, jakož i veřejného ochránce práv Slovenské republiky, které jak s ohledem na relevantní období, tak ve vztahu k současnosti konstatují, že speciální vzdělávání na Slovensku představuje nižší standard vzdělávání a že dochází k přetrvávajícímu, rozšířenému a systémovému nadměrnému zastoupení romských žáků ve speciálním vzdělávání. Soud odkázal například na údaje z roku 2019, kdy veřejný ochránce práv uvedl, že 63 % žáků ve speciálních třídách byli Romové a že 16,1 % romských dětí bylo zařazeno do speciálního vzdělávání z důvodu diagnostikovaného lehkého mentálního postižení. Podle názoru Soudu je třeba tyto ukazatele posuzovat ve spojení se skutečností, že bylo zjištěno, že celostátní průměr podílu dětí ve speciálním vzdělávání činí 3,2 %, přičemž romské

děti tvoří 12,3 % všech žáků základních škol. Byť si je Soud vědom, že neexistují oficiální údaje o zastoupení romských dětí ve speciálních školách a třídách, výše uvedená zjištění považuje za konzistentní, přičemž nebyly zpochybněny.

S ohledem na skutečnost, že rozhodujícím kritériem pro zařazení do speciální třídy je posouzení, že žák trpí lehkým mentálním postižením, a to na základě testů stejných pro celou populaci, a ve světle výše zmíněných statistických údajů, které odhalují obecné opatření dopadající disproportčně na Romy, Soud uznal, že byly předloženy *prima facie* důkazy nepřímé diskriminace.

2. Legitimní cíl

Soud konstatoval, že zařazování romských dětí do systému speciálního vzdělávání na Slovensku je ovlivněno mnoha vzájemně propojenými faktory, jako jsou aspekty intelektové kapacity a sociálně-ekonomického znevýhodnění. V minulosti již přitom shledal, že existence systému speciálního vzdělávání pro děti se speciálně vzdělávacími potřebami může sledovat legitimní cíl (viz [Horváth a Kiss proti Maďarsku](#), cit. výše, § 113). V projednávané věci Soud nepovažoval za nutné legitimu zařazení stěžovatele do speciální třídy posoudit, neboť dané opatření nebylo tak jako tak přiměřené.

3. Přiměřenost

Kritériem pro zařazení stěžovatele do speciální třídy byla úroveň jeho intelektové kapacity, která byla stanovena na základě sedmi testů v průběhu času. Jak vyplývá z vyjádření vnitrostátních orgánů, diagnostické metody používané k určení intelektové kapacity dítěte v relevantním období byly nedokonalé. Vláda nicméně argumentovala tím, že testování stěžovatele bylo způsobeno specifickým romských žáků.

S odkazem na rozsudek [Horváth a Kiss proti Maďarsku](#) (cit. výše, § 115) Soud připomněl, že nevhodné zařazování romských dětí do speciálních škol na základě diskriminačních postupů má v Evropě dlouhou historii. Je proto povinností státu prokázat, že příslušné testy a jejich aplikace jsou způsobilé objektivně určit vzdělávací schopnosti a intelektovou kapacitu osoby. Ačkoliv není úkolem Soudu posuzovat validitu použitých testů ani určovat nejmodernější, kulturně nejméně zaujatý test vzdělávacích schopností, je na něm, aby ověřil, že byly učiněny kroky k zavedení nediskriminačního testování. K tomu Soud uvedl, že dle stanoviska Výzkumného

ústavu předloženého samotnou vládou neexistovaly žádné specifické testy určené pro žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí, ale pouze testy, které byly pro jejich testování vhodnější, a testy, které byly méně vhodné. Žádný z testů nemohl ve skutečnosti diagnostikovat lehké mentální postižení, avšak dobré výsledky v těchto testech mohly takové postižení vyloučit.

Vyšetření stěžovatele v lednu 2006 zahrnovalo jak screeningový test RR, který byl vyvinut za účelem rozlišení mezi mentálním postižením a socioekonomickým znevýhodněním, tak test WISC III, který je obecným testem používaným napříč populací bez zvláštního ohledu na specifika romských osob. Cílem testu RR nebylo stanovit lehké mentální postižení, ale pouze jej vyloučit. Jelikož test v případě stěžovatele lehké mentální postižení nevyločil, příslušná diagnóza byla ve skutečnosti založena na výsledcích testu WISC III. Ani jiné testy, na které se vláda odvolávala, nebyly specificky navrženy tak, aby zabránily chybným diagnózám. S výjimkou vyšetření v červnu 2011, které provedl sám Výzkumný ústav, a které dospělo k závěru, že vývoj stěžovatele byl v normě, všechna ostatní vyšetření dospěla k závěru, že

trpí lehkým mentálním postižením. Dle stanoviska samotného Výzkumného ústavu je ale lehké mentální postižení ze své definice trvalé. Pokud jedno testování lehké mentální postižení vyloučí, je pravděpodobně správné. Navzdory tomu vnitrostátní orgány ponechaly stěžovatele ve speciální třídě, a to na základě výsledků dalšího testování. Za uvedených okolností Soud shledal, že minimálně existuje riziko, že testy použité v případě stěžovatele byly kulturně zaujaté. Bylo proto třeba posoudit, do jaké míry byla v jeho věci uplatněna zvláštní ochranná opatření, která by orgánům umožnila při zařazování a pravidelném přezkumu zohlednit specifika a zvláštní charakteristiky romských žáků, kteří tyto testy absolvovali, s ohledem na vysoké riziko diskriminační chybné diagnózy a nevhodného zařazení.

K danému posouzení Soud uvedl, že zařazení do systému speciálního vzdělávání na Slovensku v relevantním období bylo *de facto* trvalé, neboť neexistovalo systematické opakované testování s cílem sledování případného vývoje, který by mohl odůvodnit přeřazení žáka do běžného vzdělávacího proudu. Opakované testování v případě stěžovatele se jeví jako *ad hoc*, přičemž i na základě testování z června 2011, dle kterého mohl být zařazen do běžné třídy, mu bylo doporučeno, aby pokračoval ve vzdělávání ve speciální třídě, a to i přes žádost jeho rodičů o přeřazení. Nápravy se přitom stěžovatel nedomohl ani před vnitrostátními soudními

orgány. Výše uvedené dle Soudu podporuje závěr, že zařazení stěžovatele do speciální třídy nebylo doprovázeno potřebnými zárukami, které by zohlednily zvláštní potřeby romských žáků jako příslušníků znevýhodněné skupiny a naplnily pozitivní závazky státu napravit historii rasové segregace ve speciálním vzdělávání. Shledal proto, že došlo k porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s čl. 2 Protokolu č. 1.

Právo na informace

Rozsudek ze dne 4. března 2025 ve věci č. 4326/18– Girginova proti Bulharsku

Senát třetí sekce Soudu jednomyslně dospěl k závěru, že odepření přístupu novinářky k odůvodnění rozsudku, kterým byl bývalý ministr vnitra zproštěn obžaloby ze zneužití úřední moci v souvislosti s tajným sledováním, představovalo nepřiměřené omezení její svobody projevu. Bulharské právo současně neposkytovalo účinný prostředek obrany proti neposkytnutí rozhodnutí. Došlo tak k porušení článků 10 a 13 Úmluvy.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatelka, novinářka online portálu o soudnictví, požádala o přístup k odůvodnění pravomocného rozsudku prvostupňového soudu, kterým byl bývalý ministr vnitra zproštěn obžaloby z umožnění nezákonného použití odposlechů. Trestní řízení bylo vedeno v neveřejném režimu kvůli popisu metod tajného sledování. Žádost stěžovatelky byla příslušným soudem zamítnuta s poukazem na to, že se jedná o utajované informace, v důsledku čehož rozsudek nebyl ani zveřejněn v databázi soudních rozhodnutí. V následném soudním přezkumu stěžovatelka neuspěla.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

A. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 10 ÚMLUVY

Stěžovatelka namítala, že nemožnost získat soudní rozhodnutí jí bránila vykonávat novinářskou práci a poskytovat veřejnosti informace o záležitosti významného veřejného zájmu.

a) K přijatelnosti

Soud potvrdil, že právo na informace, i když není v článku 10 Úmluvy uvedeno výslovně, může být podle tohoto ustanovení chráněno, pokud je přístup k informaci nezbytný pro výkon svobody projevu. Pro posouzení aplikovatelnosti článku 10 používá čtyři kritéria: účel žádosti, povaha informací, role žadatele a dostupnost informace (*Magyar Helsinki Bizottság proti Maďarsku*, č. 18030/11, rozsudek velkého senátu ze dne 8. listopadu 2016, § 109).

i) Účel žádosti o informace

Žadatelka chtěla rozsudek pro svoji novinářskou práci (srov. *Mikiashvili a ostatní proti Gruzii*, č. 18865/11 a 51865/11, rozsudek ze dne 19. ledna 2021, § 51). Média jsou totiž jedním z hlavních kanálů, prostřednictvím kterých může široká veřejnost kontrolovat, zda soudy plní své povinnosti řádně a nestranně (*Prager a Oberschlick proti Rakousku*, č. 15974/90, rozsudek ze dne 26. dubna 1995, § 34.), a tím podporují dodržování zásad právního státu. Velmi důležitou roli mají v

trestním řízení ([Dupuis a ostatní proti Francii](#), č. 1914/02, rozsudek ze dne 7. června 2007, § 42).

(ii) Povaha požadovaných informací

Soud zdůraznil, že požadované informace se týkaly trestního řízení proti vysoce postavenému politikovi, a tedy věci značného veřejného zájmu ([Ekimdzhiiev a ostatní proti Bulharsku](#), č. 70078/12, § 357, rozsudek ze dne 11. ledna 2022). Jelikož státní zástupce se rozhodl proti osvobozujícímu rozsudku neodvolat, bylo o to důležitější, aby veřejnost věděla, jak se soud s případem vypořádal ([Centrum pro demokracii a právní stát proti Ukrajině](#), č. 75865/11, rozhodnutí ze dne 3. března 2020, § 52 *in fine*).

V obecnější rovině Soud poukázal na to, že byť se všechny soudní případy nutně netýkají záležitostí veřejného zájmu, není pochyb o tom, že odůvodnění jakéhokoliv soudního rozhodnutí přispívá k transparentnosti a odpovědnosti soudního systému ([Tatishvili proti Rusku](#), č. 1509/02, rozsudek ze dne 22. února 2007, § 58 *in fine*). Odhaluje totiž způsob, jak daný soud přistoupil k otázkám vzneseným příslušnou kauzou a jak je vyřešil, a tím představuje klíčovou záruku proti špatnému výkonu soudnictví. Zveřejňování soudních rozhodnutí je rovněž jedním z prostředků, jak udržet důvěru veřejnosti v soudnictví ([Fazliyski proti Bulharsku](#), č. 40908/05, rozsudek ze dne 16. dubna 2013, § 64).

(iii) Role žadatele o informace

Stěžovatelka jako novinářka plní funkci „hlídacího psa“ společnosti. Informace chtěla za účelem výkonu své profesní činnosti (srov. [Mikiashvili a ostatní proti Gruzii](#), cit. výše, § 49).

(iv) Zda byly informace připraveny a dostupné

Informace byly obsaženy v jediném dokumentu – rozsudku, byly tedy připravené a dostupné ([Bubon proti Rusku](#), č. 63898/09, rozsudek ze dne 7. února 2017, § 42–44). To, že dokument bylo nutné upravit před jeho zveřejněním, nelze považovat za významnou překážku zveřejnění ([Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung proti Rakousku](#), č. 39534/07, rozsudek ze dne 28. listopadu 2013, § 45).

Soud proto shledal, že se na případ vztahuje ochrana zaručená článkem 10 Úmluvy.

b) K odůvodnění

Soud připomněl, že omezení podle čl. 10 odst. 2 Úmluvy musí být stanovené zákonem, sledovat legitimní cíl a být nezbytné v demokratické společnosti. Otázku zákonnosti namítaného zásahu ponechal v projednávané věci otevřenou. Jako legitimní cíl Soud uznal ochranu národní bezpečnosti. Co se týče nezbytnosti zásahu, Soud předně konstatoval, že zveřejňování soudních rozhodnutí je ještě důležitější u odůvodnění

osvobozujícího rozsudku u vysoce postaveného politika stíhaného za závažnou trestnou činnost, a to vzhledem k potřebě přesvědčit veřejnost o tom, že trestní právo je uplatňováno nezávisle a nestranně. I když se věc týká otázek národní bezpečnosti a zahrnuje utajované informace, nelze ospravedlnit úplné utajení rozsudku. Existují způsoby, které umožňují zohlednit legitimní bezpečnostní zájmy a zároveň neznemožnit veřejnost soudních rozhodnutí – například publikování toliko části rozsudku, nebo jeho zveřejnění upravené podobě ([Raza proti Bulharsku](#), č. 31465/08, rozsudek ze dne 11. února 2010, § 53). Daný soud tedy např. může rozdělit rozsudek na část veřejnou, která je přístupná všem, a část neveřejnou, k níž mají přístup pouze strany řízení, případně jejich zástupci, a která obsahuje části odůvodnění, jejichž zveřejnění by poškodilo zájmy národní bezpečnosti.

V projednávané věci nebylo prokázáno, že dotčený soud takto nemohl postupovat. Tím by dosáhl kýženého cíle, tj. utajení informací týkajících se metod tajného sledování, ale zároveň by stále mohl smysluplně vysvětlit, proč se rozhodl zprostit bývalého ministra

vnitřní obžaloby. Zvolené řešení – utajení celého rozsudku včetně všech důvodů pro zproštění ministra obžaloby – dle Soudu tedy nespadá do prostoru státu pro uvážení v této oblasti. Nebylo tudíž splněno kritérium nezbytnosti v demokratické společnosti, a tím došlo k porušení článku 10 Úmluvy.

B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 ÚMLUVY

Stěžovatelka dále tvrdila, že neměla k dispozici účinný prostředek nápravy, jímž by mohla zpochybnit rozhodnutí o utajení rozsudku.

Soud připomněl, že článek 13 Úmluvy vyžaduje možnost účinného přezkumu tvrzeného porušení práv zaručených Úmluvou, tedy takového, který je skutečně schopný napravit porušení práv – a je tedy nejen formálně existující, ale i účinný v praxi, relevantní a přístupný ([Österreichische Vereinigung zur Erhaltung, Stärkung und Schaffung proti Rakousku](#), cit. výše, § 54). Přezkumný orgán musí stížnost projednat v souladu s normami a zásadami vyplývajícími z judikatury Soudu ([Neshkov a ostatní proti Bulharsku](#), č. 36925/10, rozsudek ze dne 27. ledna 2015, § 185–186). Když je podána

stížnost podle článku 10 Úmluvy, musí orgány v přezkumu mimo jiné posoudit, zda byl zásah k dosažení legitimního cíle „nezbytný v demokratické společnosti“ (tamtéž, § 185).

V projednávané věci Soud shledal, že následný soudní přezkum namítaného zásahu nebyl dostatečný. Nejvyšší správní soud se sice zabýval otázkou, zda bylo nezbytné odeprít stěžovatelce přístup k důvodům zproštění bývalého ministra obžaloby, učinil tak však zcela abstraktně, nikoli na základě konkrétní analýzy toho, zda text rozhodnutí obsahoval informace, jejichž zveřejnění by mohlo ohrozit národní bezpečnost, a zda by jakékoli kroky, které by nezahrnovaly úplné utajení těchto důvodů před veřejností, mohly riziku takové újmy předejít. Důvody zproštění obžaloby ministra nebyly obsaženy ve spisu, a Nejvyšší správní soud tak ani nemohl zvážit všechny okolnosti (*Times Newspapers Ltd a Kennedy proti Spojenému království*, č. 64367/14, rozhodnutí ze dne 13. listopadu 2018, § 107). Stěžovatelka tudíž neměla přístup k účinnému prostředku nápravy. Soud proto rozhodl, že došlo i k porušení článku 13 Úmluvy.

Bulharské právo sice umožňovalo podání opravného prostředku, ale bez záruky účasti dotčené strany. Stěžovatelka nemohla být vyslechnuta, uplatnit své námitky řízení (tamtéž, § 212), ani zpochybnit oprávněnost utajení.

vnitrostátními soudy, přičemž mimo jiné namítal, že byl k jednání státním agentem naveden. Tímto argumentem se však vnitrostátní soudy blíže nezabývaly a jeho žalobě nevyhověly.

II. ODŮVODNĚNÍ ROZHODNUTÍ SOUDU

K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

Stěžovatel namítal, že k porušení jeho práva na spravedlivý proces mělo dojít tím, že byl k předmětnému jednání naveden státním agentem a že neměl přístup k soudu, který výsledek testu profesní integrity potvrdil.

1. K přijatelnosti

Soud konstatoval, že na věc není použitelný čl. 6 odst. 1 Úmluvy v jeho trestní složce, jelikož neshledal naplnění tzv. engelovských kritérií (*Engel a ostatní proti Nizozemsku*, č. 5100/71 a další, rozsudek ze dne 8. června 1976, § 82). Stěžovatel byl potrestán za chování, které spadalo do oblasti disciplinárního práva, a nikoli za spáchání trestného činu zakázaného zákonem.

Státní služba

Rozsudek ze dne 9. ledna 2025 ve věci č. 21766/22 – Cavca proti Moldavsku

Senát páté sekce Soudu jednomyslně rozhodl, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy tím, že se vnitrostátní soudy náležitě nezaobíraly argumentem stěžovatele, státního zaměstnance, že byl ke korupčnímu jednání, v jehož důsledku byl propuštěn ze zaměstnání, naveden ze strany státního agenta, který testoval jeho profesní integritu. Porušení také shledal z důvodu, že vnitrostátní soudy nezajistily kontradiktornost řízení.

I. SKUTKOVÉ OKOLNOSTI

Stěžovatel, zaměstnanec Inspektorátu na ochranu životního prostředí, měl od státního agenta v utajení testujícího jeho profesní integritu přijmout úplatek. Vnitrostátní soud následně rozhodl o tom, že stěžovatel tento test nesplnil, jelikož by daným způsobem jednal i bez zapojení státního agenta, což však soud nijak blíže neodůvodnil. Stěžovatel přitom nebyl k soudnímu jednání předvolán, nemohl v jeho rámci činit žádná podání ani se proti výsledku odvolat (na rozdíl od Inspektorátu). Na základě tohoto rozhodnutí zahájil Inspektorát se stěžovatelem kárné řízení a následně jej propustil. Rozhodnutí o propuštění stěžovatel napadl před

Nehrozilo mu vězení ani vysoká pokuta, ale byl propuštěn a po dobu pěti let nemohl být znovu zaměstnán jako veřejný činitel. Naopak dovodil použitelnost čl. 6 odst. 1 v jeho občanskoprávní složce, jelikož řízení týkající se rozhodnutí o uložení disciplinární sankce stěžovateli mělo rozhodující význam pro jeho práva, neboť mohlo vést ke zrušení této sankce.

2. K odůvodněnosti

a) Obecné úvahy

Soud poukázal na skutečnost, že korupce je problémem v mnoha zemích, a na obtíže, kterým vnitrostátní orgány při jejím objasňování čelí. Testování profesní integrity zaměstnanců je přitom jednou z užívaných praktik, která však nemá za cíl shromáždění důkazů pro účely trestního řízení, nýbrž má určit míru korupce v určité skupině osob, přičemž působí i preventivně. Použití zvláštních vyšetřovacích metod, jako jsou ty prováděné v utajení, samo o sobě neporušuje právo na spravedlivý proces; jejich užití se však musí držet v rámci jasných mezí z důvodu možného rizika navádění k činu

(*Ramanauskas proti Litvě*, č. 74420/01, rozsudek velkého senátu ze dne 5. února 2008, § 51 a 55).

b) Relevance trestněprávních záruk spravedlivého procesu pro civilní řízení

Soud připomenul, že i když záruky spravedlivého procesu nejsou nutně stejné v trestních a civilních řízeních, může se při přezkumu spravedlivosti civilního řízení nechat inspirovat zásadami rozvinutými v kontextu trestní složky čl. 6 odst. 1 Úmluvy (viz *López Ribalda a ostatní proti Španělsku*, č. 1874/13 a 8567/13, rozsudek velkého senátu ze dne 17. října 2019, § 152). V projednávaném případě přitom inspiraci takovými zásadami ohledně policejní provokace, s vhodnými modifikacemi, přitakal.

c) Obecné zásady formulované v kontextu policejní provokace v trestním řízení

Soud následně připomenul test, který vyvinul v kontextu policejní provokace v rámci trestního řízení. V rámci hmotněprávní složky testu se nejprve posuzuje, zda k policejní provokaci či navádění došlo (*Akbay a ostatní proti Německu*, č. 40495/15 a 2 další, rozsudek ze dne 15. října 2020, § 111). V rámci procesní složky testu se následně zabývá tím, jestli vnitrostátní soudy přijaly kroky k objasnění okolností hájitelně tvrzené policejní provokace a zdali učinily závěry v souladu s Úmluvou, pakliže shledaly, že k policejní provokaci

došlo či nebylo prokázáno, že k ní nedošlo (*Ramanauskas proti Litvě*, cit. výše, § 70).

d) Postoj Soudu v projednávané věci

Ačkoliv Soud shledal možnost inspirace zásadami rozvinutými v kontextu policejní provokace v trestním řízení, v případech kárných řízení navazujících na testování integrity zaměstnanců vzal v potaz specifickou takového testování. S ohledem na obtíže spojené s odhalováním a prokazováním korupce mohou vnitrostátní orgány testovat, zda má určitá skupina osob tendenci k porušování profesních pravidel. I vzhledem k tomu, že za jednání v kontextu testu profesní integrity, tedy umělého navození situace, v níž se prověřuje dodržování profesních pravidel, nemohou být zkoušené osoby shledány trestně odpovědnými, nelze jej dle Soudu samo o sobě považovat za vyprovokování či navádění. Neshledal tedy jeho neslučitelnost s čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Takto získané důkazy však mohou být rozhodující pro následné kárné řízení vůči osobě, proto musí být dány silné procesní záruky s ohledem na plánování, provedení a hodnocení tohoto testování. To zahrnuje právo napadnout výsledky testování před soudy a povinnost soudů se argumentací zkoušené osoby řádně zabývat.

e) Aplikace výše uvedeného na projednávanou věc

Vnitrostátní právo vyžadovalo, aby byl test profesní integrity v rámci určitého veřejného orgánu schválen soudcem, který musí posoudit jeho potřebu a způsob provedení. To se v předmětném případě stalo, a Soud tak považoval záruky poskytnuté v úvodním stádiu za dostačující. Soud také poukázal na skutečnost, že vnitrostátní orgány neměly žádné objektivní podezření vůči stěžovateli. Soud však konstatoval, že v případě testování profesní integrity, na rozdíl od policejní provokace v kontextu trestního řízení, není předchozí znalost zavrženíhodného jednání osoby natolik důležitá. Dle Soudu je při nahodilém testování skupiny osob podstatné, že vnitrostátní orgány jasně identifikovaly a prokázaly riziko korupce v rámci předmětné skupiny.

Soud měl dále za to, že vzhledem k okolnostem případu stěžovatel před vnitrostátními soudy hájitelně tvrdil, že byl k jednání naveden. Samotnou skutečností, zdali k vyprovokování došlo, se však Soud nezaobíral, jelikož v projednávané věci spatřoval flagrantní procesní nedostatky. Pouze jediný vnitrostátní soud se zabýval

stěžovatelovou námitkou navádění. Závěr, že by stěžovatel porušil profesní normy i bez zapojení státního agenta, však tento vnitrostátní soud nijak blíže neosvětlil. Takto navíc rozhodl pouze na základě spisu a bez vyslechnutí stěžovatele či zvážení jeho důkazů či podání. Stěžovatel se navíc proti tomuto rozhodnutí ani nemohl odvolat, zatímco druhá strana ano. Soud tak konstatoval, že vnitrostátní soud nedostatečně odůvodnil svůj závěr, že k navádění stěžovatele nedošlo. Dále konstatoval, že nevyslechnutí stěžovatele a jeho nemožnost se odvolat, což však předmětnému státnímu orgánu umožněno bylo, představovaly porušení zásady rovnosti zbraní. Situace pak nebyla napravena ani tím, že v následných soudních řízeních, v nichž stěžovatel napadl rozhodnutí o svém propuštění, již slyšen být mohl. Tyto vnitrostátní soudy se totiž již nemohly zabývat otázkou navádění.

Vnitrostátní soudy tedy nedostatečně přezkoumaly stěžovatelem uplatněnou námitku navádění k jednání a nezajistily kontradiktornost řízení. Soud tedy konstatoval, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

Nové stížnosti a oznámení proti České republice

Ve druhém čtvrtletí roku nebyla o nové stížnosti nouze. Kromě několika stížností oznámených Evropským soudem pro lidská práva obdržela česká vláda také novou kolektivní stížnost, jež byla podána k Evropskému výboru pro sociální práva. Nevládní organizace *Autism-Europe* v ní namítá, že stát neplní svou povinnost zajistit osobám se zdravotním postižením, jako jsou typicky jedinci s autismem, přístup ke komunitním sociálním službám. Rovněž ze Štrasburku, ale od tamního soudu, dorazila stížnost *A a ostatní*, která se týká účinného vyšetřování a související povinnosti kriminalizovat a trestat všechny nekonsenzuální sexuální akty. V pěti dalších stížnostech je namítáno porušení různých aspektů práva na spravedlivý proces. Ve věci *L. T.* mělo být porušeno právo na přístup soudu tím, že opatrovnícký soud neudělil nezletilému souhlas k podání antidiskriminační žaloby. Stěžovatel *Pidhainyi* tvrdí, že vzdání se práva na tlumočníka v trestním řízení nebylo platné, jelikož dokumenty, které mu byly předloženy k podpisu, byly vyhotoveny v českém jazyce, který dostatečně neovládal. V důsledku neznalosti českého jazyka později zmeškal lhůtu pro podání odporu vůči

trestnímu příkazu. Ve stížnosti *Krkoška* mělo dojít k porušení kontradiktornosti řízení, protože Nejvyšší soud nezaslal stěžovateli k případné replice vyjádření poškozené. Stěžovatel *Jíra* namítá porušení zásady rovnosti zbraní v důsledku neprojednání části kauzálních námitek vůči směnečnému platebnímu rozkazu. Podle soudů totiž nebyly uplatněny v zákonné třídní lhůtě od doručení směnečného platebního rozkazu. Tato lhůta však byla později jako protiústavní zrušena Ústavním soudem, a to právě kvůli znevýhodnění směnečných dlužníků vůči věřitelům, a prodloužena nejprve na osm a později dokonce na 15 dní. A konečně stěžovatel *Houžvička* poukazuje na odepření přístupu k Ústavnímu soudu, jenž odmítl jeho ústavní stížnost jako opožděnou, ačkoli poslední den lhůty připadl kvůli státnímu svátku na nejbližší pracovní den.

Osoby s postižením

Autism-Europe proti České republice (kolektivní stížnost č. 245/2025) – komunitní sociální služby pro osoby s postižením

Kolektivní stížnost k Evropskému výboru pro sociální práva podala nevládní organizace *Autism-Europe*. Namítá porušení povinnosti státu zajistit komunitní sociální služby pro osoby s postižením, a to zejména pro lidi s autismem, intelektovým znevýhodněním a chováním náročným na péči. Stěžovatelka tvrdí, že v České republice se jedná o systémové selhání státu, kdy většina veřejných financí v této oblasti směřuje do velkokapacitních pobytových zařízení, místo toho, aby stát upřednostňoval sociální služby komunitního charakteru, a to jak pobytové, tak terénní. V důsledku toho dle stěžovatelky neexistuje pro osoby s postižením dostatečný výběr forem péče. V praxi jsou tyto osoby navíc často umísťovány do psychiatrických zařízení, která pro

ně nejsou vhodná. Pokud se jejich rodiny rozhodnou pečovat o ně doma, čelí vyčerpání, finanční nouzi i sociální izolaci.

Stěžovatelka se odvolává na ustanovení Evropské sociální charty, a to konkrétně články 11 (právo na ochranu zdraví), 14 (právo využívat služby sociální péče) a 16 (právo rodiny na sociální, právní a hospodářskou ochranu) ve spojení se zákazem diskriminace zakotveným v preambuli Charty. Z těchto ustanovení lze podle stěžovatelky pro osoby s postižením a jejich rodiny vyvodit právo na dostupné, finančně přístupné a individualizované sociální služby komunitního charakteru, a tedy i povinnost státu přejít od segregace osob s postižením v institucích k deinstitucionalizaci a inkluzi. Stížnost uzavírá, že pokud stát této povinnosti nedostojí, zakládá to zároveň diskriminaci na základě postižení.

Celý text stížnosti a rozhodnutí EVSP o přijatelnosti naleznete [zde](#).

Účinné vyšetřování

A a ostatní (č. 30003/24) – stíhání nekonsenzuálních sexuálních aktů

Stížnost se týká tvrzených sexuálních útoků, kterým měly být čtyři stěžovatelky vystaveny ze strany bývalého politika D. F. („podezřelý“) v letech 2016 až 2017, a následujícího trestního řízení. To bylo zahájeno v roce 2021 poté, co proti podezřelému stěžovatelky podaly trestní oznámení pro spáchání trestného činu znásilnění. V případě každé stěžovatelky šlo o samostatný skutek.

V květnu 2022 bylo prověřování tvrzených sexuálních útoků proti stěžovatelkám policejním orgánem odloženo. Dospěl k závěru, že v jejich věci nejde o podezření ze spáchání trestného činu a není na místě věc vyřídit jinak. Ačkoli policie připustila, že jednání podezřelého mohlo vykazovat znaky sexuální predace, dospěla na základě vyhodnocení dostupných důkazů k závěru, že jeho jednání ve vztahu k daným stěžovatelkám nenaplnilo zákonem požadované znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění dle § 185 trestního zákoníku, popř. se nepodařilo prokázat zavinění podezřelého ke všem znakům skutkové podstaty. Stěžovatelky neuspěly s opravnými prostředky v rámci soustavy státního zastupitelství, ani s ústavní stížností, v níž namítaly, že

orgány činné v trestním řízení nepřijatelným způsobem aplikovaly zákonné znaky trestného činu znásilnění, a že jim nebylo umožněno napadnout rozhodnutí o odložení věci před soudem.

Před Soudem stěžovatelky namítají, že vnitrostátní orgány porušily jejich právo na účinné vyšetřování a nedostály v jejich věci svým pozitivním povinnostem dle článků 3 a 8 Úmluvy účinně uplatňovat trestněprávní ustanovení tak, aby byly kriminalizovány a trestány všechny sexuální akty bez souhlasu včetně případů, kdy oběť neklade fyzický odpor.

V březnu 2022 zahájila policie trestní stíhání podezřelého pro znásilnění ve třech dalších případech týkajících se jiných obětí. Dotyčný byl nakonec uznán vinným a pravomocně odsouzen.

Stručné shrnutí podané stížnosti a otázek, které Soud vládě položil, je k dispozici [zde](#).

Spravedlivý proces

L. T. (č. 22850/24) – souhlas opatrovnického soudu k podání antidiskriminační žaloby nezletilým

Stěžovatel, v rozhodné době nezletilý, podal prostřednictvím své matky antidiskriminační žalobu týkající se uzavření škol za nouzového stavu na podzim roku 2020 v reakci na šíření viru SARS-CoV-2. V dohodě o právním zastoupení bylo sjednáno, že odměna advokáta bude tvořena soudem přiznanými náklady řízení a pokud by žaloba nebyla úspěšná nebo by soud náklady řízení nepřiznal, nezletilý, resp. jeho matka, nebude hradit advokátovi žádnou odměnu. Jiné případně vzniklé náklady a soudní poplatek se zavázala matka uhradit. Civilní soud hlavní řízení přerušil do doby, než stěžovatel předloží souhlas opatrovnického soudu k podání žaloby. Opatrovnické soudy souhlas neudělily. Okresní soud uvedl, že rizika spojená se schválením převažují nad zájmy stěžovatele, jelikož by se podáním žaloby mohl dostat do majetkových problémů. Přestože byla odměna pro

advokáta sjednána příznivě, v řízení mohou vzniknout další náklady, které se sice matka zavázala uhradit, nicméně její finanční situace nebyla dobrá, neboť byla nezaměstnaná. Krajský soud rozhodnutí potvrdil a dodal, že výsledek řízení o antidiskriminační žalobě by byl pro stěžovatele spíše nepříznivý. Stěžovatel neuspěl ani s ústavní stížností. Civilní soud následně hlavní řízení pro absenci souhlasu opatrovnického soudu zastavil, což k odvolání stěžovatele potvrdil i soud druhého stupně. Další opravné prostředky stěžovatel nečerpal.

Stěžovatel namítá porušení práva na přístup k soudu podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy. Dále se dovolává článku 14 ve spojení s článkem 6 odst. 1 s argumentem, že mu přístup k soudu byl odepřen na základě jeho sociálně-ekonomického postavení. V důsledku toho neměl účinný opravný prostředek podle článku 13 Úmluvy ve vztahu k tvrzené diskriminaci v přístupu ke vzdělání podle článku 2 Protokolu č. 1 ve spojení s článkem 14 Úmluvy.

Stručné shrnutí stížností a otázek, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Pidhainyi (č. 1877/25) – právo na tlumočníka

Stěžovatel je ukrajinský státní příslušník dlouhodobě žijící v České republice. V březnu 2023 ho zadržela policie poté, co při silniční kontrole předložil padělaný řidičský průkaz. Následně s ním zahájila zkrácené přípravné řízení. To vyústilo ve vydání trestního příkazu, kterým byl stěžovatel odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 10 měsíců podmíněně odložených na zkušební dobu v trvání 20 měsíců. Nadto mu byl uložen trest zákazu řízení motorových vozidel. Stěžovatel nebyl v trestním řízení zastoupen právním zástupcem a současně se vzdal práva na překlad a tlumočníka, v důsledku čehož byl trestní příkaz vyhotoven toliko v českém jazyce. Proti trestnímu příkazu nebyl v zákonné lhůtě podán odpor, a ten se tak stal pravomocným a vykonatelným. Stěžovatel začal věc aktivně řešit až o několik měsíců později, když mu z důvodu jeho odsouzení nebyla Ministerstvem vnitra ČR prodloužena platnost zaměstnanecké karty. Podle vnitrostátních soudů se stěžovatel práva na tlumočníka platně vzdal. Zamítl proto jednak jeho návrh na obnovu řízení, jednak odpor, kterým se stěžovatel pokusil dodatečně bránit proti trestnímu příkazu.

Stěžovatel namítá, že písemnosti, které v průběhu řízení podepsal a jimiž se vzdal práva na překlad a tlumočníka, byly vyhotoveny pouze v českém jazyce, který

dostatečně neovládal a nemohl se proto těchto práv platně vzdát. Jediné poučení vyhotovené v ukrajinském jazyce, které stěžovatel obdržel a podepsal, sice obsahovalo informaci o právu na bezplatnou pomoc tlumočníka, avšak pouze pro účely komunikace s právníkem. Stěžovatel namítá, že se v důsledku toho nebyl obeznámen se svými procesními právy a nemohl včas podat odpor proti trestnímu příkazu, neboť o něm byl vyrozuměn pouze v jazyce, jemuž nerozuměl. Dle stěžovatele tím došlo k porušení jeho práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. e) Úmluvy.

Stručné shrnutí stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Krkoška (č. 29645/24) – kontradiktornost řízení

Stěžovatel, advokát odsouzený za zpronevěru, tvrdí, že Nejvyšší soud porušil jeho právo na spravedlivé řízení ve smyslu článku 6 Úmluvy tím, že mu v řízení o dovolání nezaslal k seznámení a případné replice vyjádření poškozené. Ústavní soud k tomu v usnesení o odmítnutí ústavní stížnosti uvedl, že vyjádření poškozené neobsahovalo zásadní argumentaci a usnesení Nejvyššího soudu na něm nebylo založeno.

Stručné shrnutí stížnosti a otázky, které Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Jíra proti České republice (č. 1600/25) – rovnost zbraní a lhůta pro podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu

Stížnost se týká ustanovení § 175 o.s.ř. ve znění platném do 1. ledna 2013, kdy zákonná lhůta pro podání námitek proti směnečnému platebnímu rozkazu činila tři dny od doručení platebního rozkazu. V roce 2011 byl proti stěžovateli vydán směnečný platební rozkaz, proti kterému podal stěžovatel námitky ve stanovené třídní lhůtě. Podle názoru vnitrostátních soudů stěžovatel uplatnil včas pouze směnečné námitky, nikoliv ale námitky týkající se neexistence právního důvodu (tzv. causy) směnky. Stěžovatel tvrdí, že směnečné i kauzální námitky uplatnil včas, byť laicky, protože nebyl schopen ve lhůtě tří dnů najít právního zástupce.

V roce 2012 Ústavní soud zrušil třídní lhůtu plenárním nálesem (sp. zn. Pl. ÚS 16/12) a následně k 1. lednu 2013 došlo ke změně zákonné úpravy a prodloužení lhůty k podání námitek nejdříve na osm a později dokonce na 15 dnů. Obecné soudy i Ústavní soud ale odmítly tento nálezný na případ stěžovatele aplikovat, neboť jeho směnečné řízení bylo zahájeno před vydáním plenárního nálezu, a jednalo by se tak o jeho retroaktivní aplikaci. Tento nálezný navíc shledal za protiústavní pouze nerovnost mezi směnečnými věřiteli a dlužníky – spotřebiteli, což nebyl případ stěžovatele.

Stěžovatel namítá porušení práva na spravedlivý proces podle článku 6 Úmluvy, k němuž mělo dojít tím, že na jeho situaci byla aplikována třídní lhůta pro podání odůvodněných námitek, ačkoli předmětné právní úprava byla v době rozhodování soudů již prohlášena za protiústavní.

Stručné shrnutí stížnosti a otázka, kterou Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Houžvička (č. 9188/25) – počítání běhu lhůty pro podání ústavní stížnosti

Stížnost se týká odmítnutí ústavní stížnosti pro opožděnost s argumentem, že posledním dnem pro podání ústavní stížnosti byl 28. říjen 2024. Stěžovatel namítá porušení práva na spravedlivý proces dle čl. 6 odst. 1 Úmluvy, a konkrétně práva na přístup k Ústavnímu soudu, neboť 28. října byl státní svátek, a proto byla lhůta v jeho případě zachována, když podal ústavní stížnost nejbližší pracovní den. Na tuto chybu stěžovatel upozornil předsedu Ústavního soudu, který pochybení uznal. Ústavní soud však nedisponuje podle platné právní úpravy prostředky, jak by ho mohl sám napravit.

Stručné shrnutí stížnosti a otázka, kterou Soud vládě položil, jsou k dispozici [zde](#).

Velký senát Soudu

V druhém čtvrtletí roku 2025 přijal velký senát jeden rozsudek a jedno rozhodnutí: o rozsudku *Ships Waste Oil Collector B. V. a ostatní proti Nizozemsku* se více dočtete v závěrečné kapitole; druhým případem byla věc *Mansouri proti Itálii*. Dále sice nedošlo ke vzdání se pravomoci senátu ve prospěch velkého senátu, v jednom případě však kolegium pěti soudců vyhovělo žádosti vlády o postoupení věci velkému senátu.

Cizinecké právo

Mansouri proti Itálii (č. 63386/16)

Stížnost podal tuniský občan, který od roku 2014 žil v Itálii na základě časově omezeného oprávnění k pobytu s dobou platnosti do dubna 2016. V lednu 2016 se vrátil do Tuniska. V květnu 2016 ho italská pohraniční policie podrobila kontrole dokladů na palubě italské výletní lodě poblíž Palerma. Při této kontrole policie zjistila, že stěžovatelovo oprávnění k pobytu již vypršelo, příslušný úřad mu ho v březnu 2016 odmítl prodloužit

a stěžovatel nemá vízum pro vstup do Itálie. V důsledku toho policie odepřela stěžovateli vstup na území a kapitánovi lodě nařídila, aby ho odvezl zpátky do Tuniska. Stěžovatel tvrdil, že během cesty, která trvala sedm dní, ho bezpečnostní služba lodě držela v kajutě zamčené zvenčí a podrobovala ho nepřetržitému a striktnímu dohledu. Na poli článku 5 Úmluvy stěžovatel namítal, že byl nezákonně zbaven svobody, přičemž nedisponoval žádným prostředkem nápravy podle italského práva. Na poli článků 3 a 13 Úmluvy si stěžoval na podmínky svého zadržení na palubě lodě a absenci vnitrostátního prostředku nápravy v tomto směru. V únoru 2024 senát rozhodl o vzdání se jurisdikce ve prospěch velkého senátu. Ten stížnost odmítl na poli článku 5 pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy (konkrétně přijal argument vlády, že stěžovateli poskytovalo italské občanské právo jak preventivní, tak i kompenzační prostředek nápravy) a na poli článků 3 a 13 pro zjevnou neopodstatněnost, jelikož podmínky zadržení stěžovatele na lodi nedosáhly dle velkého senátu minimální práh závažnosti pro aplikovatelnost článku 3 Úmluvy.

Prohlídky prostor právnické osoby

Grande Oriente d'Italia proti Itálii (č. 29550/17)

Stížnost se týká nařízení k prohlídce prostor svobodozednářské lóže, které vydala parlamentní vyšetřovací komise v rámci objasňování infiltrace mafie k svobodným zednářům. Prohlídka vyústila v zabavení velkého množství dokumentů, včetně osobních údajů několika tisíců členů lóže. Senát první sekce Soudu v rozsudku ze dne 19. prosince 2024 shledal jednomyslně, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy, jelikož italské právo neposkytovalo stěžovatelské společnosti žádný preventivní ani následný prostředek nápravy. Věc byla velkému senátu postoupena na žádost vlády v dubnu 2025. Tisková zpráva o postoupení věci je k dispozici [zde](#).

Ve třetím čtvrtletí vláda předložila Výboru ministrů Rady Evropy tři zprávy o výkonu rozsudků Soudu. Výbor ministrů uzavřel dohled nad výkonem dvou rozsudků.

Zprávy předložené Výboru ministrů

V proti České republice

V rozsudku ze dne 7. prosince 2023 Soud rozhodl, že v souvislosti s úmrtím pacienta na psychiatrické klinice po použití taseru policií a podání medikace personálem nemocnice a při vyšetřování této události došlo k porušení hmotněprávní i procesní složky práva na život podle článku 2 Úmluvy.

V aktualizovaném akčním plánu k výkonu rozsudku ze září 2025 vláda Výbor ministrů informovala o aktuálním stavu prací na opatřeních, které k výkonu rozsudku plánuje přijmout či již přijala. Počátkem letošního roku byl nastaven pravidelný roční sběr dat o tom, jak často

zdravotnická zařízení přivolávají bezpečnostní složky, aby jim asistovaly s agresivními pacienty. První data budou sbírána za rok 2026. Bylo posíleno vzdělávání zdravotnického personálu v deeskalaci a bezpečném používání omezovacích prostředků, vzdělávání policistů pro jednání s duševně narušenými osobami a k používání tzv. poziční asfyxie a vzdělávání příslušníků Generální inspekce bezpečnostních sborů k účinnému vyšetřování. Ministerstvo vnitra přijalo výkladový pokyn k § 58 odst. 1 zákona o policii, podle kterého se pojem "osoba se zjevným tělesným postižením nebo nemocí" v tomto ustanovení vztahuje i na osoby se zjevnou duševní poruchou, jakož i na osoby hospitalizované. Na Ministerstvu zdravotnictví byla zřízena pracovní skupina, která vypracovává metodické doporučení obsahující pravidla pro společný zásah policistů a zdravotníků proti osobám v excitovaném deliriu, a to jak v nemocničním prostředí, tak v terénu. K zajištění účinného objasnění průběhu zásahů policistů proti jednotlivcům bylo posíleno používání kamer s videozáznamem ze strany zakročujících policistů. Více k těmto i dalším opatřením naleznete v akčním plánu, který je k dispozici [zde](#). Výbor

ministrů výkon rozsudku projedná na svém zasedání v prosinci 2025.

nevinu. Více k výkonu rozsudku naleznete v akčním plánu, který je k dispozici [zde](#).

Machalický proti České republice

V rozsudku ze dne 10. října 2024 Soud rozhodl, že v rámci řízení o náhradu škody za trestní stíhání došlo k porušení práva stěžovatele na presumpci nevinu chráněné čl. 6 odst. 2 Úmluvy.

V akčním plánu k výkonu rozsudku z července 2025 vláda Výbor ministrů informovala o záměru novelizovat § 12 odst. 1 písm. b) zákona o odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci, aby výslovně obsahoval i zastavení trestního stíhání z důvodu promlčení jako důvod pro nepřiznání odškodnění za trestní stíhání. Soudy by pak napříště nemusely v obdobných případech přistupovat k analogické aplikaci tohoto ustanovení, a vyhnuly by se tak nelehkému úkolu formulovat přesvědčivé a přiléhavé odůvodnění, které se zároveň nedostane za hranu presumpce

Z proti České republice a Y proti České republice

V obou rozsudcích (ze dnů 20. června a 12. prosince 2024) Soud shledal porušení článků 3 a 8 Úmluvy v souvislosti s nedostatečnou reakcí státu na tvrzené sexuální zneužívání stěžovatelek římskokatolickými kněžími, kdy se příslušné orgány náležitě nezabývaly konkrétními skutkovými okolnostmi případů relevantními pro posouzení otázky, zda stěžovatelky s jednáním dotyčných skutečně souhlasily.

V září 2025 vláda Výboru ministrů předložila společnou souhrnnou zprávu k oběma rozsudkům, v níž shrnula, jaká opatření k výkonu rozsudků přijala. V rovině individuálních opatření bylo obnoveno trestní stíhání ve věci Z – viz nález Ústavního soudu z července 2025 (k dispozici [zde](#)). Ve věci Y bude o návrhu na obnovení řízení

před Ústavním soudem plénum Ústavního soudu teprve rozhodovat (sp. zn. Pl. ÚS 27/25). V rovině obecných opatření vláda informovala o nové právní úpravě trestných činů znásilnění a sexuálního nátlaku, jakož i o novější judikatuře Nejvyššího soudu, které by měly zajistit, že budou stíhány všechny sexuální činy bez souhlasu. Dále ve zprávě uvedla informace o šíření informovanosti o rozsudku mezi soudci a státními zástupci a o vypracování nové [tematické příručky](#) k sexuálnímu násilí, která byla v březnu zveřejněna na portálu Mezi-soudy. Zpráva pro Výbor ministrů je v plném znění k dispozici [zde](#).

Ukončení výkonu rozsudků a rozhodnutí

Veselý proti České republice

V rozsudku ze dne 28. listopadu 2024 Soud shledal, že přiznáním nepřiměřeně nízkého odškodnění za škodu na zdraví způsobenou lékařským zákrokem provedeným *non lege artis*, dále sníženého o náhradu nákladů řízení žalované nemocnice, došlo k porušení článku 8 Úmluvy.

Ve zprávě o výkonu rozsudku vláda uvedla, že k zásadní změně oproti době, kdy se odehrál případ Veselý, došlo

již v roce 2014 přijetím občanského zákoníku, jehož § 2958 umožňuje stanovit náhradu újmy podle zásad slušnosti. Výkladové problémy pomohla překlenout doporučující [Metodika Nejvyššího soudu](#). Tato změna umožňuje přiznávat přiměřené a předvídatelné náhrady při zohlednění individuálních okolností každého případu, k čemuž podle analýzy judikatury dochází. V otázce nákladů řízení poskytuje občanský soudní řád soudům dostatečný prostor pro zohlednění specifik případu, včetně možnosti nepřiznat náklady či přiznat je v plné výši i při částečném úspěchu (§ 142 odst. 3 a § 150 občanského soudního řádu). Zpráva pro Výbor ministrů je k dispozici [zde](#).

Výbor ministrů Rady Evropy po zhodnocení zprávy dospěl k závěru, že přijatá opatření jsou dostatečná a [rezolucí](#) ze dne 3. září 2025 dohled nad výkonem rozsudku uzavřel.

Crites a Rabinovitz proti České republice

V rozsudku ze dne 20. června 2024 Soud shledal porušení práva stěžovatelů na přístup k soudu, jelikož Ústavní soud se odmítl zabývat jejich ústavní stížností, protože se nejprve neobrátili na Nejvyšší soud, přestože podání dovolání kvůli výši peněžitého plnění, které bylo předmětem sporu, nebylo přípustné.

Ve zprávě o výkonu rozsudku vláda informovala, že v dubnu 2025 Ústavní soud k žádosti stěžovatelů obnovil původní řízení (sp. zn. Pl. ÚS 39/24). Obecná opatření k výkonu rozsudku nebyla nad rámec informování o něm potřeba žádná. Zpráva pro Výbor ministrů je k dispozici [zde](#).

Výbor ministrů Rady Evropy po zhodnocení zprávy dospěl k závěru, že přijatá opatření jsou dostatečná a [rezolucí](#) ze dne 3. září 2025 dohled nad výkonem rozsudku uzavřel.

Užitečné odkazy

HUDOC – databáze judikatury ESLP
<http://hudoc.echr.coe.int/>

Evropský soud pro lidská práva
<http://www.echr.coe.int/>

Česká databáze vybraných rozsudků a rozhodnutí ESLP
<http://mezisoudy.cz/>

Přehled všech vydání Zpravodaje KVZ
<https://mezisoudy.cz/zpravodaj-kvz>

Veřejný ochránce práv
<http://www.ochrance.cz/>

Nejvyšší soud České republiky
<http://www.nsoud.cz/>

Ústavní soud České republiky
<http://www.usoud.cz/>

Databáze rozhodnutí smluvních orgánů OSN
<http://www.ohchr.org/en/>

Rada Evropy
<http://www.coe.int/>

Nejvyšší správní soud
<http://www.nssoud.cz/>

Databáze judikatury web: eslp.justice.cz

Kontakt:

Kancelář vládního zmocněnce
 pro zastupování ČR před ESLP
 Ministerstvo spravedlnosti
 Vyšehradská 16, 128 10 Praha 2
kvz@mzp.justice.cz, www.justice.cz

Úvodní fotografie: © Paulgrecaud | Dreamstime.com
 Fotografie u Slova úvodem © Petr Konůpka
 Fotografie u Slova závěrem © Jana Martinková

Zpravodaj KVZ: vydává Kancelář vládního zmocněnce pro zastupování České republiky před Evropským soudem pro lidská práva, Ministerstvo spravedlnosti.

Autoři anotací (v abecedním pořadí): Anna Beránková (NSS), Eliška Hronová (KVZ), Vladimír Janoušek Pysk (KVZ), Miroslav Kaštyl (KVZ), Jana Martinková (KVZ), Jana Pecková Hodečková (KVOP), Eva Petrová (KVZ), Kateřina Radová (KVZ), Ema Slováková (KVZ), Šimon Svoboda (ÚS), Martina Šiváková (KVZ), Gor Vartazaryan (KVZ), Jana Zápotocká (NS), Tereza Žuffová-Kunčová (KVZ).

Obsah Zpravodaje: Jana Martinková.

Slovo závěrem

V druhém čtvrtletí roku 2025 Soud ve vztahu k **České republice** přijal dva rozsudky a čtyři rozhodnutí. Ve věci **T. H. proti České republice** shledal Soud porušení práva na respektování soukromého života podle článku 8 Úmluvy z důvodu, že české právo až do konce června 2025 podmiňovalo **úřední změnu pohlaví** chirurgickým zákrokem spojeným se sterilizací. Příslušná právní úprava již byla v mezidobí zrušena Ústavním soudem. Případ **Krpelík proti České republice** se týkal odsouzení osoby se sníženým intelektem na základě výpovědí, které tato osoba učinila v nepřítomnosti obhájce. **Vzdaní se práva na obhájce** nelze dle Soudu považovat za platné, protože stěžovatel nebyl o svých právech poučen pro něj srozumitelným způsobem; tím došlo k porušení jeho práva na spravedlivý soudní proces a práva na pomoc obhájce dle čl. 6 odst. 1 a 3 písm. c) Úmluvy. Ve věci **Bouša proti České republice** Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost stěžovatele, odsouzeného za drogovou trestnou činnost, který na poli čl. 6 odst. 1 a 2 Úmluvy namítal nedostatek nestrannosti soudu a porušení presumpce neviny, neboť senát soudu, který jej odsoudil, dříve schválil **dohodu o vině a trestu** jeho spoluobžalovaného, v níž byl stěžovatel jmenovitě uveden. Dle Soudu však příslušný senát jmenoval stěžovatele v dohodě pouze v nezbytné míře bez závěrů o jeho vině a rozhodoval až na základě předložených důkazů v samostatném řízení, které mohl stěžovatel zpochybnit. Případ **Brodilová proti České republice** se týkal **nuceného vystěhování squaterů** z budovy bývalého statku Cibulka v Praze. Soud zde námitku porušení práva na respektování obydlí podle článku 8 Úmluvy odmítl jako neslučitelnou ratione materiae, neboť stěžovatelé neprokázali dostatečnou a trvalou vazbu k nemovitosti, aby ji bylo možné považovat za jejich domov. Ve věci **Pokorný proti České republice** Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost, kde stěžovatel namítal rovněž porušení článku 8 Úmluvy, jelikož vnitrostátní soudy zamítly jeho návrh na **prominutí lhůty k popření otcovství** ke dvěma nezletilým dětem narozeným v rámci jeho manželství. Soud shledal, že české soudy postupovaly v nejlepším zájmu dětí a nastolily spravedlivou rovnováhu mezi soupeřícími zájmy. A konečně ve věci **W proti České republice** Soud odmítl jako zjevně neopodstatněnou stížnost otce nezletilých dětí, který se domáhal jejich svěření do střídavé péče a snížení výživného. Soud věc posuzoval z hlediska čl. 6 odst. 1, 8 a 14 Úmluvy, přičemž odmítl také námitku **nepřímé diskriminace otců**, neboť v praxi je patrný rostoucí trend ve prospěch střídavé péče i v případech, kdy jeden z rodičů nesouhlasí.

Z judikatury Soudu proti **jiným státům** za poslední čtvrtletí zmiňme především rozsudek velkého senátu ve věci **Ship Waste Oil Collector B. V. a ostatní proti Nizozemsku**, kde Soud stanovil pravidla pro **předání odposlechů zákonně pořízených v rámci trestního řízení Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže** za účelem použití ve správním řízení pro porušení pravidel hospodářské soutěže. V projednávané věci dospěl velký senát k závěru o neporušení práva na respektování korespondence podle článku 8 Úmluvy, neboť zásah vůči stěžovatelským společnostem byl provázen dostatečnými zárukami proti zneužití a svévoli.

Případ **N. D. proti Švýcarsku** se týká pozitivních závazků státu v situaci, kdy muž, který byl odsouzen za partnerské násilí, naváže po propuštění na svobodu další vztah, přičemž jeho nová partnerka o

jeho minulosti nic neví. Jedná se o první odsuzující rozsudek Soudu v této oblasti, kdy si oběť před osudným incidentem nikdy u státních orgánů na pachatele nestěžovala. Dle Soudu klíčovou roli v případě se hrála informační asymetrie: švýcarské právo totiž v dané době neumožňovalo **sdělení informací o trestní minulosti pachatele partnerského násilí třetí osobě**. Státní orgány však měly informační asymetrii kompenzovat přijetím operativních opatření na ochranu života stěžovatelky, což mohlo reálně zvrátit vývoj událostí. Jelikož tak neučinily, Soud shledal porušení práva na život podle článku 2 Úmluvy.

Ve věci [S. O. proti Španělsku](#) dostal Soud příležitost podrobněji se vyslovit k tomu, jaké požadavky plynou z článku 8 Úmluvy pro praktické uplatnění **práva pacienta na informovaný souhlas se zdravotním zákrokem**. Příklad se týkal ženy, které byla při operaci prsu zasaženého rakovinou odstraněna i bradavka nepostihnutá nádorem, přičemž o této možnosti dle Soudu nebyla předem dostatečně informována navzdory tomu, že se nejednalo o urgentní zákrok. Proto Soud konstatoval porušení článku 8.

Ve věci [Martinez Fernandez proti Maďarsku](#) se Soud zabýval **nedobrovolnou hospitalizací osoby s demencí v psychiatrické nemocnici**. Dle Soudu řízení o hospitalizaci nesplňovalo potřebné procesní záruky: opatrovník ustanovený soudem postupoval pouze formálně, stěžovatelku smysluplným způsobem neinformoval o jejích právech, nezjišťoval její přání či pokyny, ani ji před soudním jednáním nenavštívil. Na jednání pak neučinil v jejím jménu žádné návrhy. Nadto lze dle Soudu pochybovat o tom, zda byla stěžovatelka schopna dostatečné účasti na jednání, jelikož byla v té době podle všeho pod vlivem psychiatrické medikace, na což soud rozhodující ve věci nebyl nijak upozorněn zdravotníky, a tedy tento aspekt ani nemohl náležitě vzít v potaz. Z uvedených důvodů Soud shledal porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy.

Ve věci [Kalkan proti Dánsku](#) Soud dospěl k závěru o porušení práva na život podle článku 2 Úmluvy kvůli úmrtí syna stěžovatelky ve věznici, když vnitrostátní orgány nesplnily pozitivní závazek upravit podmínky k **znehynění vězňů v poloze na břiše** a řádně zaškolit vězeňský personál k používání této techniky, byť už před úmrtím stěžovatelčina syna existovaly poznatky o riziku poziční asfyxie v dané poloze.

A konečně případ [Á. F. L. proti Islandu](#) se týkal rozhodnutí, kterým byl stěžovatel se zdravotním postižením (porucha autistického spektra, ADHD a lehké intelektové postižení) zbaven péče o svou dceru. Soud zde neshledal **diskriminaci na základě postižení při výkonu rodičovských práv**, a tedy ani porušení článku 14 Úmluvy ve spojení s článkem 8. Rozhodnutí nebylo založeno na zdravotním postižení stěžovatele, ale na nejlepším zájmu dítěte poté, co byla vyčerpána všechna podpůrná opatření. Vnitrostátní orgány realizovaly řadu individuálních a flexibilních podpůrných opatření s cílem posílit schopnost stěžovatele poskytovat své dceři rodičovskou péči. Vyvinuly tak dostatečné úsilí k nápravě faktické nerovnosti způsobené jeho zdravotním postižením a provedly posouzení rodičovské způsobilosti stěžovatele s ohledem na poskytnutá podpůrná opatření.

Více v příštím Zpravodaji nebo v naší nové databázi judikatury Soudu v českém jazyce dostupné na adrese [Databáze judikatury | Mezi—soudy \(mezisoudy.cz\)](#).

Jana Martinková,
Kancelář vládního zmocněnce